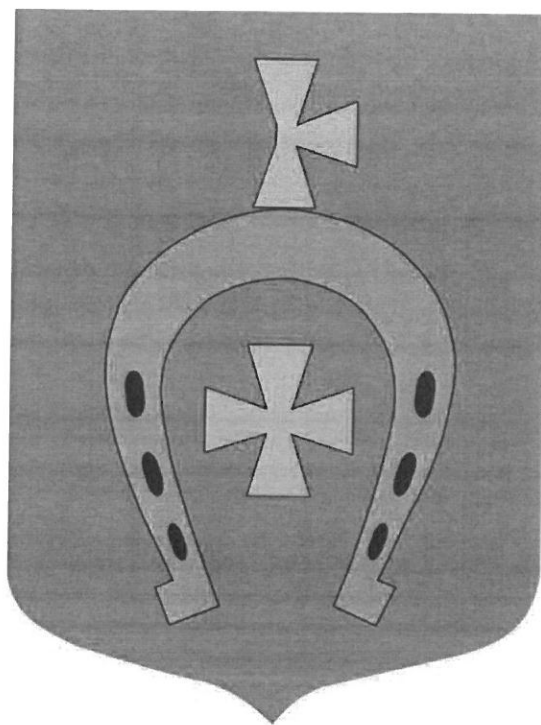




Program Rewitalizacji Gminy Siennica na lata 2016-2023

Siennica, sierpień 2016

1		Wstęp	4
2		Metodyka opracowania	7
3		Powiązanie programu z dokumentami strategicznymi i planistycznymi Gminy Siennica	9
	3.1.	Studium Uwarunkowań i Kierunków Zagospodarowania Przestrzennego Gminy	19
	3.2.	Strategia Rozwoju Gminy Siennica	11
4		Diagnoza czynników i zjawisk kryzysowych oraz skala i charakter potrzeb rewitalizacyjnych	16
	4.1	Diagnoza zjawisk w sferze przestrzenno-funkcjonalnej	16
	4.2	Diagnoza zjawisk społecznych	22
	4.3	Poziom i struktura bezrobocia	28
	4.4	Pomoc społeczna	34
	4.5	Przestępczość	39
	4.6	Edukacja i wychowanie przedszkolne	44
	4.7	Struktura organizacji pozarządowych	52
5		Diagnoza zjawisk w sferze gospodarczej	55
	5.1	Struktura i trendy głównych branż na terenie Gminy Siennica	55
	5.2	Walory kulturowe	58
6		Diagnoza zjawisk w sferze środowiskowej	65
	6.1	Zasoby i stan środowiska naturalnego	65
	6.2	Główne problemy w sferze środowiskowej	70
7		Diagnoza zjawisk w sferze technicznej	71
8		Delimitacja obszarów zdegradowanych	75
	8.1	Metodologia wyznaczania obszarów zdegradowanych	75
	8.2	Zasięg przestrzenny obszarów zdegradowanych	86
9		Wizja obszaru po przeprowadzeniu rewitalizacji	91
10		Cele rewitalizacji oraz kierunki działań	93

11		Charakterystyka rodzajów przedsięwzięć rewitalizacyjnych	95
12		Mechanizmy zapewnienia komplementarności	116
13		Indykatywne ramy finansowe	119
14		Zarządzanie Programem Rewitalizacji	122
15		Mechanizmy włączenia mieszkańców, przedsiębiorców i innych podmiotów i grup aktywnych w proces rewitalizacji	124
16		System realizacji programu rewitalizacji	127
17		System monitoringu	128
18		Załączniki	
	18.1	Wykaz zabytków w gminie	
	18.2	Raport z badań ilościowych	

1. Wstęp

Rewitalizacja to proces wyprowadzania ze stanu kryzysowego obszarów zdegradowanych poprzez działania na rzecz społeczności lokalnej, przestrzeni, lokalnej gospodarki, środowiska, skoncentrowane terytorialnie i prowadzone w sposób zaplanowany z udziałem interesariuszy.

Proces rewitalizacji powinien być realizowany w sposób kompleksowy, tj. w taki sposób, który nie tylko rozwiązuje lub eliminuje wybrane zagrożenia i problemy, ale także w sposób pozwalający na wykorzystanie mocnych stron nie tylko obszaru rewitalizowanego, ale całej gminy, jak również potencjału otoczenia zewnętrznego, traktowanych jako szanse rozwoju. Takie kompleksowe podejście do rewitalizacji oznacza, że działania podejmowane na rzecz wychodzenia ze stanu kryzysowego powinny wpisywać się w szerszy nurt realizacji polityki rozwoju całej gminy i jej otoczenia, w szczególności otoczenia powiązanego funkcjonalnie z gminą.

Proces ten powinien być prowadzony w sferach społecznej, przestrzennej i gospodarczej, tj. być ukierunkowany na wieloaspektowe podejście oraz rezultaty. Kluczowe dla właściwego zdiagnozowania skali poszczególnych problemów, a tym samym wybór zawężonych terytorialnie obszarów do rewitalizacji powinien być poprzedzony rzetelną diagnozą. Diagnoza powinna wskazać stany kryzysowe na obszarze gminy, zarówno w sferze terytorialnej, ale przede wszystkim w sferze kategorii problemów społecznych. Ostateczny wybór działań do rewitalizacji powinien być wyborem najefektywniejszej ścieżki działań, w kontekście oczekiwanych rezultatów, tj. wynikać z rangi lub znaczenia wybranych zagadnień/obszarów rewitalizacji dla polityki rozwoju całej gminy.

Istotną rolę w procesie tworzenia i realizacji programu rewitalizacji odgrywa partycypacja społeczna, która obejmuje przygotowanie, prowadzenie i ocenę rewitalizacji w sposób zapewniający aktywny udział interesariuszy. W toku przygotowania, prowadzenia i oceny rewitalizacji dąży się, aby działania, skutkowały wypowiedzeniem się przez wszystkich interesariuszy.

Interesariuszami rewitalizacji są w szczególności:

- mieszkańcy obszaru rewitalizacji oraz właściciele, użytkownicy wieczystości nieruchomości

i podmioty zarządzające nieruchomościami znajdującymi się na tym obszarze, w tym spółdzielnie mieszkaniowe, wspólnoty mieszkaniowe i towarzystwa budownictwa społecznego,

- mieszkańcy gminy inni niż wymienieni powyżej,
- podmioty prowadzące lub zamierzające prowadzić na obszarze gminy działalność gospodarczą,
- podmioty prowadzące lub zamierzające prowadzić na obszarze gminy działalność społeczną, w tym organizacje pozarządowe i grupy nieformalne,
- jednostki samorządu terytorialnego i ich jednostki organizacyjne,
- organy władzy publicznej.

Udział interesariuszy w niniejszym Programie Rewitalizacji został zaplanowany zarówno na etapie tworzenia programu rewitalizacji, jak również na etapie jego realizacji, w tym ewaluacji. Na etapie tworzenia programu rewitalizacji udział interesariuszy został zaplanowany zarówno na etapie diagnozy, wyznaczenia obszarów zdegradowanych, określeniu obszarów rewitalizacji, jak również w procesie planowania poszczególnych celów i działań rewitalizacyjnych.

Realizacja założonych projektów o charakterze infrastrukturalnym i nieinfrastrukturalnym realizowanych przez Gminę Siennica oraz innych partnerów procesu rewitalizacji pozwoli na osiągnięcie synergii efektów przedsięwzięć rewitalizacyjnych. Będzie to możliwe dzięki strategicznemu podejściu do realizacji przedsięwzięć rewitalizacyjnych, a także objęciu wsparciem projektów komplementarnych realizowanych przez kilka podmiotów. Wyznaczone cele rewitalizacji wynikają ze zdiagnozowanych problemów, które skumulowały się na obszarze gminy. Ich realizacja wpłynie na rozwiązanie lub zminimalizowanie najistotniejszych problemów gminy oraz przyczyni się do wzrostu jej atrakcyjności w ocenie inwestorów, turystów a przede wszystkim mieszkańców.

Program Rewitalizacji Gminy Siennica do 2023 r. (dalej zwany PR) został opracowany w oparciu o założenia Narodowego Planu Rewitalizacji 2022 oraz w oparciu o „Wytoczne w zakresie rewitalizacji w programach operacyjnych na lata 2014-2020”, Ministra Infrastruktury i Rozwoju. Program Rewitalizacji Gminy Siennica jest zgodny ze Strategią Rozwoju Gminy Siennica. Działania planowane do podjęcia w ramach PR realizują cel główny NPR 2022,

poprzez poprawę warunków rozwoju obszarów zdegradowanych w wymiarze przestrzennym, społecznym, kulturowym i gospodarczym.

Program Rewitalizacji dla Gminy Siennica na lata 2016 – 2023 został opracowany zgodnie z zapisami Ustawy z dnia 8 marca 1990 r. o samorządzie gminnym (Dz.U. 2016 r., poz. 446 z późn. zm.).

2. Metodyka opracowania

Program Rewitalizacji dla Gminy Siennica na lata 2016 – 2023 opracowany został z wykorzystaniem modelu ekspercko-partycypacyjnego, polegającego na możliwie szerokim udziale wszystkich interesariuszy w pracach nad PR, przy jednoczesnym zaangażowaniu ekspertów zewnętrznych, odpowiadających między innymi za przeprowadzenie procesu konsultacji społecznych oraz opracowanie dokumentu pn. Program Rewitalizacji dla Gminy Siennica na lata 2016-2023.

Etapy prac nad Programem Rewitalizacji obejmowały następujące działania:

1. Przygotowanie diagnozy sytuacji w Gminie Siennica, określenie problemów społecznych, infrastrukturalnych, gospodarczych i środowiskowych, a także wskazanie obszarów, na których problemy te się kumulują.
2. Określono obszary zdegradowane na podstawie diagnozy i analizy danych statystycznych potwierdzonych konsultacjami społecznymi.
3. Przeprowadzono badania ankietowe na obszarach zdegradowanych, mające na celu określenie potrzeb mieszkańców gminy oraz podmiotów tam działających w zakresie realizacji przedsięwzięć, jakie powinny zostać ujęte w Programie Rewitalizacji. Ankiety były dostępne na stronie www Urzędu Gminy w Siennicy oraz na dzienniku podawczym w siedzibie Urzędu Gminy w Siennicy.
4. Przeprowadzono konsultacje społeczne z mieszkańcami Gminy Siennica mające na celu poznanie opinii na temat uwarunkowań wewnętrznych i zewnętrznych, aktualnych potrzeb oraz przyszłych kierunków rozwoju Gminy Siennica oraz propozycji projektów i zadań rewitalizacyjnych, które mogłyby zostać ujęte w Programie Rewitalizacji.
5. Delimitację przestrzenną obszarów wymagających wsparcia w ramach Gminnego Programu Rewitalizacji dokonano na podstawie wieloczynnikowej analizy ilościowej i jakościowej zdiagnozowanych problemów.
6. Zebrano oraz opracowano bazy kart projektów składanych przez mieszkańców oraz podmioty działające na obszarze Gminy Siennica w zakresie propozycji projektów do realizacji na terenie zdegradowanym gminy w latach 2016–2023.
7. Opracowano i zredagowano Projekt Programu Rewitalizacji.
8. Przeprowadzono procedurę strategicznej oceny oddziaływania Programu na środowisko wraz z udziałem społeczeństwa na podstawie Ustawy z dnia 3 października 2008 r. o

udostępnianiu informacji o środowisku i jego ochronie, udziale społeczeństwa w ochronie środowiska oraz o ocenach oddziaływania na środowisko (Dz. U. z 2016 r. poz. 353 z późn. zm.).

9. Uchwalono Program Rewitalizacji dla Gminy Siennica na lata 2016–2023 przez Radę Gminy Siennica.

Program Rewitalizacji dla Gminy Siennica powstał w wyniku prac przedstawicieli samorządu lokalnego, instytucji publicznych, przedsiębiorców i pracowników Urzędu Gminy Siennica, przy współudziale ekspertów i specjalistów zewnętrznych, a także mieszkańców gminy, jako głównych interesariuszy procesu rewitalizacji.

3. Powiązanie programu z dokumentami strategicznymi i planistycznymi

Program Rewitalizacji odnosząc się w swych założeniach do zidentyfikowanych problemów mieszkańców na zdegradowanych obszarach gminy, uwzględnia kontekst innych dokumentów strategicznych na szczeblu lokalnym (stanowiąc istotny element całościowej wizji rozwoju jednostki), a także dokumentów regulujących działania w przedmiotowym obszarze na szczeblu regionalnym, krajowym oraz europejskim. Program Rewitalizacji jest zgodny z innymi dokumentami strategicznymi o zasięgu krajowym, wojewódzkim i lokalnym. Ta komplementarność wpływa znacząco na podniesienie efektywności podejmowanych działań w ramach procesu rewitalizacji, podnosi ogólną wartość i prawdopodobieństwo realizacji niniejszego dokumentu.

POZIOM LOKALNY

3.1. Studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego Gminy Siennica

Założenia Programu Rewitalizacji są zgodne z przedstawionymi kierunkami rozwoju polityki przestrzennej Gminy którym mają zapewnić osiągnięcie zrównoważonego i trwałego rozwoju gminy, zapewniającego zaspokojenie bieżących potrzeb mieszkańców, pozwalającego stworzyć warunki umożliwiające wzrost poziomu życia, a także umożliwiających zaspokojenie potrzeb następnych pokoleń. Projekty rewitalizacyjne nie powodują konieczności zmian w kierunkach zagospodarowania przestrzennego i są wpisane w politykę przestrzenną gminy zawartą w Studium.

Zgodnie ze studium główne kierunki przekształceń w strukturze przestrzennej gminy Siennica powinny polegać na:

1) Rozwoju podstawowej infrastruktury technicznej i społecznej jako warunku rozwoju Gminy. Infrastruktura ta powinna zabezpieczać podstawowe potrzeby bytowe mieszkańców Gminy, jak również być narzędziem przyciągania potencjalnych inwestorów, czyli powinna przyczyniać się do rozwoju gospodarczego Gminy. Działania powinny dotyczyć m.in.:

- modernizacji infrastruktury drogowej,
- dalszej budowy sieci kanalizacyjnych,
- rozwiązywania problemów związanych z efektywnym i przyjaznym dla środowiska oczyszczaniem ścieków,

- rozwiązania problemu gospodarki odpadami (w tym m.in. likwidacja „dzikich” wysypisk śmieci),

- wykorzystania zbiorników wodnych w celach rekreacyjnych.

2) Ochronie zasobów przyrodniczych przed zabudową i degradacją oraz poprawa stanu środowiska przyrodniczego jako istotnego czynnika wpływającego na jakość życia mieszkańców Gminy.

Aby osiągnąć standardy w zakresie stanu czystości środowiska przyrodniczego należy prowadzić skuteczne działania na rzecz:

- ochrony zasobów przyrodniczych przed ich nadmierną zabudową i degradacją,
- likwidacji niedoborów w zakresie urządzeń inżynierskich służących jego ochronie,
- przejścia na proekologiczne nośniki pozyskiwania energii (olej, gaz, elektryczność itp.) oraz rozwój odnawialnych źródeł energii (biomasa, wiatr, itp.),
- powiększania powierzchni urządzonych terenów zieleni,
- kontynuowania selektywnej zbiórki oraz bezpiecznego składowania i utylizacji odpadów stałych,
- oszczędnej gospodarki terenami, zwłaszcza inwestycyjnymi oraz ich racjonalnego zagospodarowania,
- konieczności tworzenia pozarolniczych miejsc pracy przede wszystkim w przetwórstwie rolno-spożywczym, turystyce i usługach dla mieszkańców,
- rozwijania formy pozarolniczej działalności, jak np. agroturystyki,
- możliwości utworzenia sieci ścieżek i szlaków turystycznych oraz wykorzystania potencjału związanego z istniejącymi zasobami przyrodniczymi.

Tak sformułowane kierunki zagospodarowania przestrzennego są zbieżne z celami przedmiotowego Programu Rewitalizacji, szczególnie w zakresie kwestii związanych z rozwojem gospodarczym opartym na wykorzystaniu walorów przyrodniczych i kulturowych obszaru oraz celach związanych z ochroną środowiska i rozwoju infrastruktury temu służącej.

Ponadto, w obu dokumentach zwraca się uwagę na konieczność rozwoju przestrzeni publicznej dla realizacji celów społecznych. Poniżej cytat ze studium odnoszący się do tej kwestii.

Na terenie gminy Siennica brak jest jednego obszaru o szczególnym znaczeniu dla ogółu wszystkich mieszkańców, takiego miejsca, w którym koncentruje się w sposób wyraźny życie publiczne. Obszary o charakterze przestrzeni publicznych są rozproszone.

Życie publiczne koncentruje się w Gminie przede wszystkim w:

- rejonie szkół,
- rejonie obiektów sportowych,
- akwenów wodnych z zapleczem rekreacyjno – usługowym,
- rejonie kościołów,
- rejonie centralnej części wsi.

Zarówno w Studium jak i w Programie Rewitalizacji preferowane jest stanowisko mówiące o tym, że istnienie miejsc wspólnych spotkań mieszkańców sprzyja procesowi integracji społecznej, poczuciu własnej wartości i lokalnemu patriotyzmowi. Wspólne spotkania mogą owocować wieloma bardzo ciekawymi i pożytecznymi akcjami społecznymi. Obszary o charakterze przestrzeni publicznych powinny posiadać obiekty służące zaspokajaniu potrzeb nie tylko stałych mieszkańców, ale i mieszkańców sezonowych oraz turystów.

3.2. Strategia Rozwoju Gminy Siennica do 2020 roku

Strategia jest niezmiernie ważnym dokumentem dla lokalnej społeczności, bowiem określa pożądane kierunki zmian w sferze społecznej, gospodarczej i ekologicznej Gminy w najbliższych latach.

Analiza sytuacji społeczno-gospodarczej w Gminie Siennica, mimo, iż została wykonana kilka lat temu, potwierdza diagnozę przygotowaną aktualnie na cele opracowania Programu Rewitalizacji. Obie diagnozy wskazują analogiczne słabości i przeszkody rozwojowe obszaru.

Zgodnie ze Strategią Rozwoju Gminy Siennica:

„Główną **słabością** gminy są braki w infrastrukturze technicznej szczególnie w obszarze kanalizacji, wodociągów i gazu przewodowego. Występują znaczące braki w infrastrukturze społecznej i kulturowej w gminie. Społeczeństwo starzeje się a przyrost naturalny i wskaźnik migracji jest od dawna ujemny. Gmina posiada ubogą infrastrukturę turystyczną i rekreacyjną. Zaznacza się niski poziom rozwoju przedsiębiorczości oraz niski poziom aktywności społecznej. Rolnictwo jest rozdrobnione, nisko wydajne i nie występuje przetwórstwo rolno – spożywcze.

Istotnym **zagrożeniem** dla rozwoju Siennicy jest odpływ ludzi młodych z terenu gminy (...). Postępujący spadek opłacalności produkcji rolnej i brak systemowych rozwiązań stymulujących przemiany w rolnictwie zagrażają bytowi rodzin utrzymujących się z rolnictwa na terenie gminy.”

Podobnie, wizja rozwoju Gminy Siennica i jej poszczególnych miejscowości jest zgodna z wizją przedstawioną w Programie Rewitalizacji. Pogrubionym drukiem przedstawiono obszary, do których odnosi się Program Rewitalizacji i z którymi jest spójny:

WIZJA GMINY SIENNICA W 2020 r.

Do 2020 roku zwiększy się wzrost liczby ludności 20% i wynosić ona będzie około 9 tys. mieszkańców, głównie poprzez migrację z regionów miejskich. **Nastąpi wzrost wykształcenia z dominującym średnim i wyższym. Zanotowany zostanie wzrost aktywności społecznej przy jednoczesnym utrwaleniu się podmiotowości obywatelskiej społeczeństwa gminy.**

Stan środowiska przyrodniczego polepszy się i będzie odpowiadał standardom europejskim. Nastąpi także znaczna poprawa stanu świadomości ekologicznej mieszkańców. Na terenie całej gminy wykonana będzie pełna infrastruktura w zakresie odprowadzania ścieków i gospodarki odpadami z pełną segregacją śmieci. Pojawią się alternatywne źródła energii na terenie gminy.

Ilość gospodarstw rolnych zmniejszy się znacznie. Pozostaną duże, specjalistyczne gospodarstwa rolne. Wiele gospodarstw uzyska status gospodarstw ekologicznych. **Znaczna część gruntów rolnych zostanie przekwalifikowana na tereny inwestycyjne, turystyczno – rekreacyjne i osadnicze. Rozwinie się agroturystyka, rozbudowane zostanie przetwórstwo rolno – spożywcze na terenie gminy.** Część terenów o słabej bonitacji gleb zostanie zalesionych.

Gmina oferować będzie pełną gamę specjalistycznych usług medycznych oraz **bogatą ofertą**

usług kulturalnych i sportowych. Pojawi się kompleksowa oferta w zakresie usług rekreacyjnych, wybudowany dom kultury pomieści salę kinowo – teatralną wraz z kawiarnią. Powstaną publiczne miejsca dostępu do Internetu. Istniejące obiekty zabytkowe i założenia parkowe będą odrestaurowane. Zaistnieje wiele ofert spędzania czasu wolnego dla młodzieży. Gmina odnosić będzie sukcesy w walce z patologiami społecznymi również dzięki usytuowaniu komisariatu policji na terenie gminy.

Główna podaż miejsc pracy realizowana będzie w sferze rolnictwa, usługowej, turystycznej i rekreacyjnej. Ważnym czynnikiem rozwoju będzie wsparcie finansowe ze środków Unii Europejskiej. Dokona się pełna informatyzacja urzędu i innych placówek gminy.

Mieszkańcy znajdować będą pracę w rolnictwie i sektorach: turystyczno – usługowych, małych i średnich przedsiębiorstw oraz w okolicznych miastach. Poziom bezrobocia będzie niski. Poprawi się efektywność gospodarowania zarówno w rolnictwie jak i w sektorze małych i średnich przedsiębiorstw.

Problemy infrastrukturalne zostaną w pełni rozwiązane szczególnie w obszarze kanalizacji, wodociągów, gazu przewodowego i sieci oraz nawierzchni dróg na terenie gminy. Powstaną chodniki i ścieżki rowerowe. Powstanie bogata infrastruktura turystyczno – rekreacyjna (pola biwakowe, ścieżki turystyczne, gastronomia i miejsca noclegowe) w północno – wschodniej części gminy. Zakład Energetyczny wykona modernizację swojej sieci na terenie gminy.

Gmina Siennica będzie rozwijać się równomiernie i w sposób zrównoważony. Rolniczy charakter gminy uzupełniony będzie poprzez funkcję osadniczą oraz **dobrze rozwiniętą funkcję turystyczno – rekreacyjną i sektorem małych i średnich przedsiębiorstw.** Pojawi się przetwórstwo rolno – spożywcze. Gmina będzie wykazywała dużą dbałość o ekologię, a mieszkańcy będą reprezentować wysoki poziom aktywności społecznej.

Założenia realizacyjne Programu Rewitalizacji są w pełni zgodne z celami Strategii Rozwoju Gminy Siennica do 2020, sformułowanymi jako (wymieniono wszystkie cele strategiczne i powiązane z PR kierunki działań):

Intensyfikacja działań w obszarze ochrony środowiska przyrodniczego w oparciu o zasady rozwoju zrównoważonego, poprzez:

- edukację ekologiczną mieszkańców gminy,
- modernizację oczyszczalni ścieków,
- rozwój gospodarstw ekologicznych,
- estetyzację miejsc publicznych.

Rozwój funkcji turystyczno – rekreacyjnych wraz z osadnictwem na terenie gminy, poprzez:

- rozwój usług i produktów turystycznych,
- rozwój infrastruktury turystycznej,
- turystyczne zagospodarowanie terenów nad rzeką Świder,
- intensywną i ciągłą promocję gminy,
- opracowywanie nowych produktów turystycznych,
- przygotowanie i uzbrojenie terenów inwestycyjnych.

Restrukturyzacja rolnictwa na terenie gminy, poprzez:

- tworzenie nowych miejsc pracy na terenach wiejskich, rozwój agroturystyki,
- przygotowanie oferty inwestycyjnej dla inwestorów zewnętrznych,
- stymulowanie specjalizacji gospodarstw rolnych,
- poradnictwo prawne dla mieszkańców wsi,
- rozwój sieci kanalizacyjnej i wodociągowej, szczególnie na terenach wiejskich.

Rozbudowa i sanacja infrastruktury technicznej gminy dla rozwoju przedsiębiorczości, poprzez:

- poprawę stanu technicznego i sieci dróg,
- rozwój sieci wodociągowej, kanalizacyjnej i gazu przewodowego,
- zmianę prawa lokalnego na przyjazne przedsiębiorcom,
- wdrażanie ułatwień organizacyjno – prawnych dla inwestorów,
- aktywowanie samodzielności gospodarczej,
- rozwój informacji gospodarczej.

Podniesienie poziomu życia mieszkańców wraz z kreowaniem społeczeństwa obywatelskiego, poprzez:

- podniesienie poziomu wykształcenia mieszkańców,
- aktywizację społeczeństwa i lokalnych grup społecznych,
- doskonalenie zawodowe i przekwalifikowanie mieszkańców,
- poprawę przepływu informacji gmina – mieszkańcy,
- decentralizację kompetencji gminnych,
- pomoc w tworzeniu organizacji pozarządowych na terenie gminy,
- przeciwdziałanie patologiom społecznym.
- rozwój działalności i infrastruktury sportowej i rekreacyjnej,
- poprawę stanu bezpieczeństwa,
- wzbogacenie ofert zagospodarowania czasu wolnego młodzieży,
- rozwój specjalistycznych usług zdrowotnych,
- rozwój systemów opieki nad ludźmi starszymi i ubogimi.

Kształtowanie tożsamości kulturowej mieszkańców gminy wraz z rozwojem oświaty ponadgimnazjalnej, poprzez:

- rozwój kultury na obszarach wiejskich,
- dalszy rozwój oferty edukacyjnej,
- kształtowanie tożsamości regionalnej,
- pielęgnowanie i rozwój tradycji szkoły wyższej w Siennicy,
- racjonalizację sieci szkolnej,
- rozwój muzealnictwa w Siennicy,
- rozwój funkcji informatycznych gminy.

4. Diagnoza czynników i zjawisk kryzysowych oraz skala i charakter potrzeb rewitalizacyjnych

4.1. Diagnoza zjawisk w sferze przestrzenno-funkcjonalnej

Diagnozę w sferze przestrzennej oparto na analizie dokumentów, baz danych i zasobu informacyjnego wybranych wydziałów Urzędu Gminy w Siennicy. W opracowaniu przyjęto podział Gminy na 40 miejscowości (obszarów analitycznych), zgodnie z podziałem administracyjnym jednostki samorządowej.

Rys. 1 Gmina Siennica – podział na miejscowości



Źródło: Studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego gminy Siennica (czerwiec 2014r.)

Tabela 1. Powierzchnia miejscowości w Gminie Siennica

Lp.	Nazwa miejscowości	Powierzchnia w ha
1.	Bestwiny	298,98
2.	Borówek	129,01

3.	Boża Wola	251,56
4.	Budy Łękawickie	213,21
5.	Chełst	138,62
6.	Dąbrowa	111,17
7.	Dłużew	436,17
8.	Drożdżówka	216,53
9.	Dzielnik	160,34
10.	Gągolina	176,66
11.	Grzebowilk	750,31
12.	Julianów	76,35
13.	Kąty	307,65
14.	Kośminy	183,22
15.	Krzywica	117,31
16.	Kulki	181,84
17.	Lasomin	310,02
18.	Łękawica	317,06
19.	Majdan	204,20
20.	Nowa Pogorzel	266,60
21.	Nowe Zalesie	96,97
22.	Nowodwór	311,64
23.	Nowodzielnik	182,07
24.	Nowy Starogród	265,70
25.	Nowy Zglechów	239,94
26.	Pogorzel	335,86
27.	Ptaki	125,49
28.	Siennica	534,04
29.	Siennica (obręb Stara Wieś)	448,03
30.	Siodło	642,92
31.	Starogród	787,50
32.	Strugi Krzywickie	326,47
33.	Swoboda	166,92
34.	Świętochy	199,64

35.	Wojciechówka	184,44
36.	Wólka Dłużewska	385,76
37.	Zalesie	228,58
38.	Zglechów	244,41
39.	Żaków	383,16
40.	Żakówek	140,77
	Razem	11077,00

Dane Urzędu Gminy w Siennicy, grudzień 2016

Położenie

Gmina Siennica została utworzona 1 stycznia 1973 r. na podstawie uchwały Wojewódzkiej Rady Narodowej w Warszawie Nr XX/93/72 z dnia 1 grudnia 1972 r. Położona jest we wschodniej części województwa mazowieckiego, w powiecie mińskim. Znajduje się w odległości około 50 km na południowy wschód od Warszawy i około 17 km na południe od Mińska Mazowieckiego.

Rys. 2 Położenie Gminy Siennica na mapie Polski



Źródło: Opracowanie własne

W skład gminy Siennica wchodzi 39 sołectw (40 wsi), które graniczą:

- od wschodu – Gminy: Cegłów i Latowicz,
- od zachodu – Gminy: Pilawa i Kołbiel,

- od północy – Gmina Mińsk Mazowiecki,
- od południa – Gmina Parysów.

Rys. 3. Gmina Siennica na tle powiatu mińskiego



Źródło: <http://administracja.mac.gov.pl/adm/baza-jst/mapa-administracyjna>

Struktura gruntów

Gmina Siennica zajmuje obszar 11 077 ha (dane za grudzień 2016), w tym użytki rolne stanowią 68,4% (7573 ha), a lasy – 16,1% (1 789,95 ha). W porównaniu z analogicznymi wskaźnikami dla powiatu (użytki rolne – 68,8, lesistość – 21,6%) i województwa (użytki rolne – 69%, lesistość 22%) i kraju (użytki rolne – 60,3%, lesistość 28,2), gmina charakteryzuje się dość wysokim udziałem gruntów rolnych i niską lesistością. Powierzchnia Gminy stanowi 9,5% powierzchni powiatu mińskiego i 0,3% województwa mazowieckiego.

Lesistość

Gmina posiada relatywnie duży potencjał do zwiększenia wskaźnika lesistości, ponieważ ma obszary potencjalnie przydatne do zalesień, do których można zaliczyć nieużytki, tereny

rolniczo nieprzydatne oraz grunty niskiej jakości. Grunty te zwykle przylegają do terenów leśnych.

Rys. 4 Lesistość w Gminie Siennica



Źródło: Opracowanie własne na podstawie Banku Danych o Lasach, <http://www.bdl.lasy.gov.pl/portal/mapy>

Nadleśnictwo Mińsk Mazowiecki realizuje politykę zwiększenia lesistości zgodnie z celem strategicznym określonym w Krajowym Programie Zwiększenia Lesistości, który do roku 2020 ma wynieść 30% i 33% po roku 2050. Na zarządzanych przez siebie terenach leśnych Nadleśnictwo Mińsk, w gminie Siennica przeznaczyło na tereny leśne bądź do zalesienia następujące działki ewidencyjne:

- obręb Boża Wola: dz.ew. nr: 1/4, 178/4, 179/5,
- obręb Budy Łękawickie: dz.ew. nr: 7, 8, 9, 37, 43, 94, 103, 120, 121,
- obręb Gągolina: dz.ew. nr: 417/2, 417/5,
- obręb Grzebowilk: dz.ew. nr: 20, 21, 1197, 1621, 1622, 1673, 1674,
- obręb Łękawica: dz.ew. nr: 58, 59, 70, 71 i część działek nr 56, 57,
- obręb Nowa Pogorzel: dz.ew. nr: 281, 313,
- obręb Nowe Zalesie: dz.ew. nr: 94, 95,
- obręb Nowodzielnik: dz.ew. nr: 72, 186, 282, 283,
- obręb Pogorzel: dz.ew. nr: 650,
- obręb Siennica: dz.ew. nr: 263/4, 268/5, 357/1, 358/1, 636, 682,

obręb Siodło: dz.ew. nr: 105, 107, 108, 109, 131, 133, 134, 135, 346, 347, 348, 372, 373, 374, 375, 881,

obręb Starogród: dz.ew. nr: 333,

obręb Strugi Krzywickie: dz.ew. nr: 324, 356/1, 357/1, 358/1, 360, 436, 437, 438, 439, 440, 441, 661,

obręb Wojciechówka: dz.ew. nr: 24, 40/4, 46/5, 48/4,

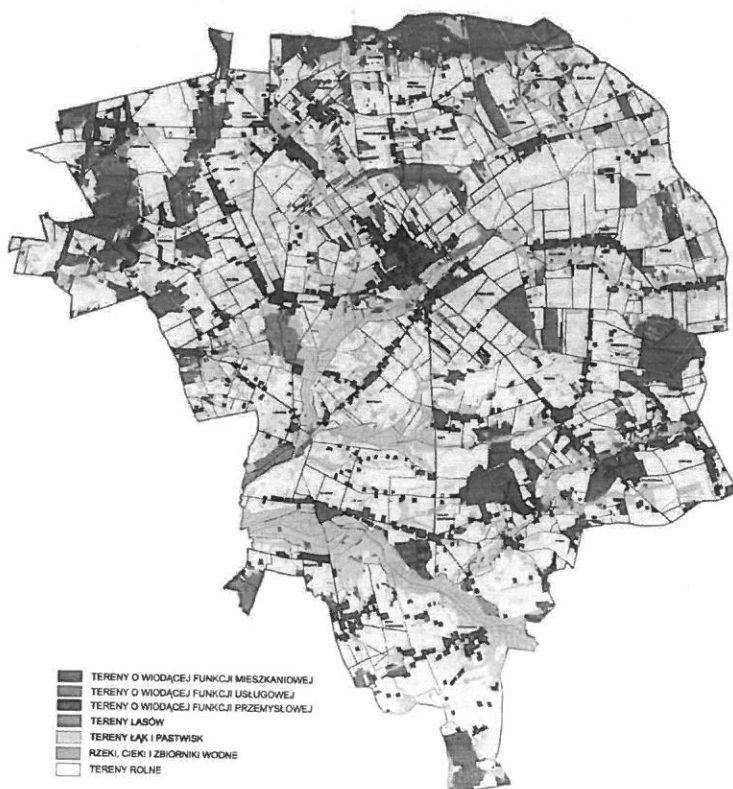
obręb Żakówek: dz.ew. nr: 77/4, 89/2.

Lasy wodochronne występują w obrębie Budy Łękawickie: dz.ew. nr: 7, 8, 9, 37, 43, 94, 103, 120, 121.

Użytki rolne

Na terenie gminy występują gleby średniurodzajne. Gleby klasy III stanowią zaledwie 26% powierzchni użytków rolnych. Gleby klasy IV nie stanowią jednolitego kompleksu lecz występują przemiennie z glebami słabej jakości. Użytki zielone stanowią około 30% powierzchni użytków rolnych.

Rys. 5 Struktura wykorzystania użytkowego gruntów



Źródło: Studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego gminy Siennica (czerwiec 2014r.)

4.2. Diagnoza zjawisk społecznych

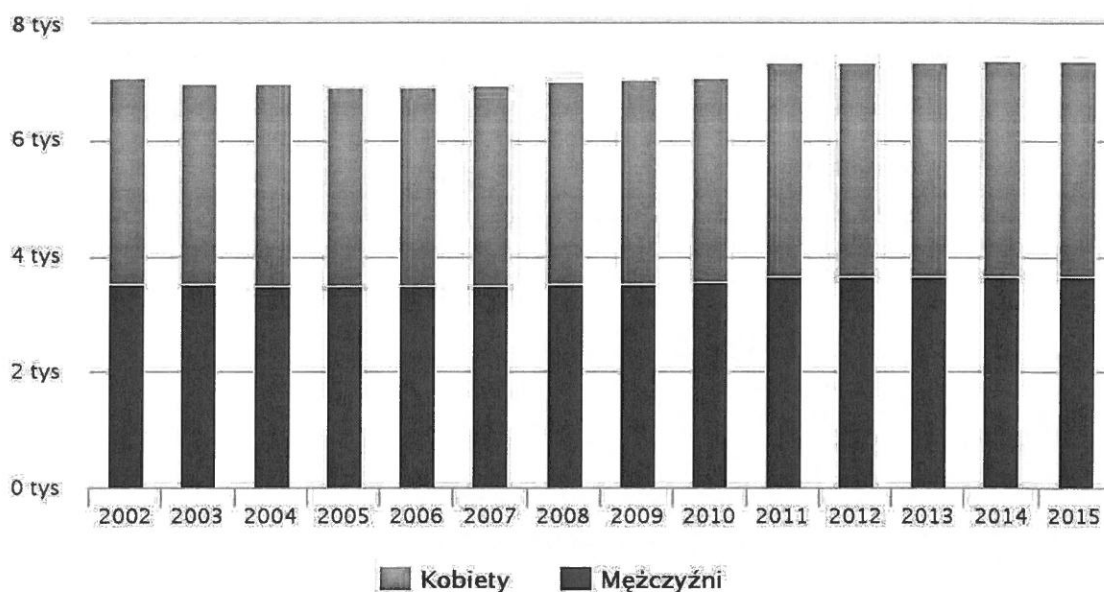
Struktura demograficzna

Według danych Urzędu Gminy w Siennicy, Gminę zamieszkiwało 7240 osób (stan na 31.12.2015 r.). W latach 2002-2015 liczba mieszkańców wzrosła o 4,5%. Na rysunku poniżej przedstawiono liczbę mieszkańców wg faktycznego miejsca zameldowania w latach 2002-2015.

Rys. 6. Ludność wg miejsca zameldowania w Gminie Siennica

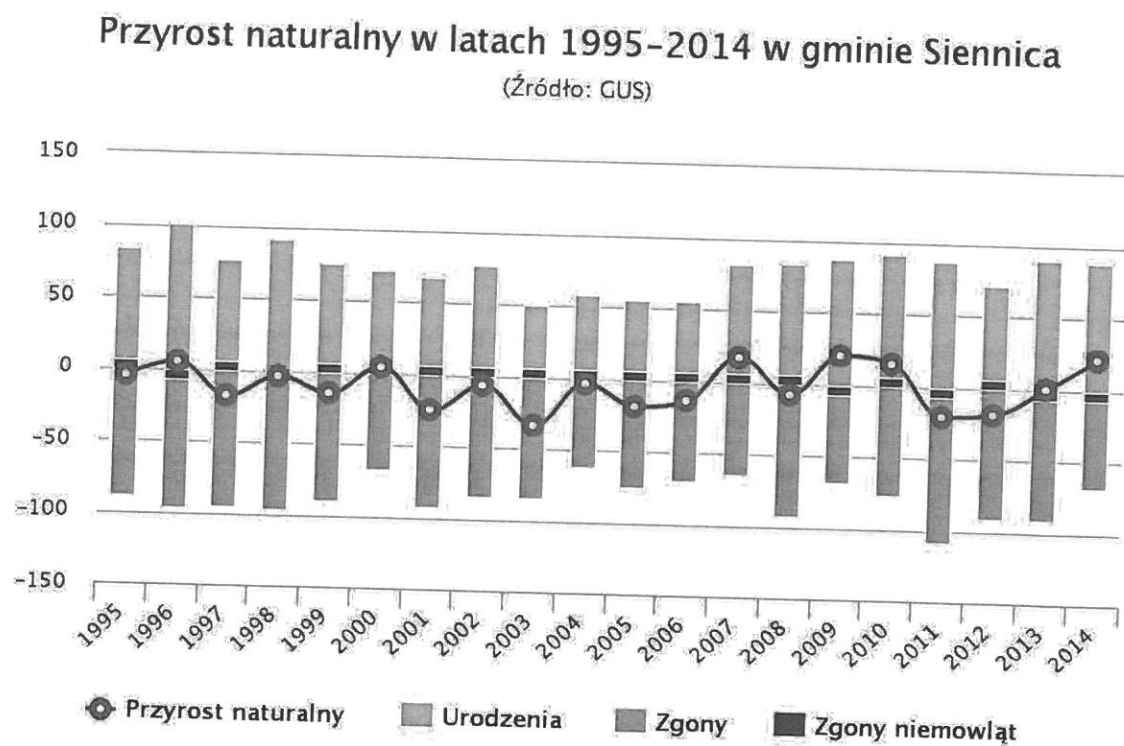
Populacja – Gmina Siennica w latach 2002 – 2015

(Źródło: GUS)

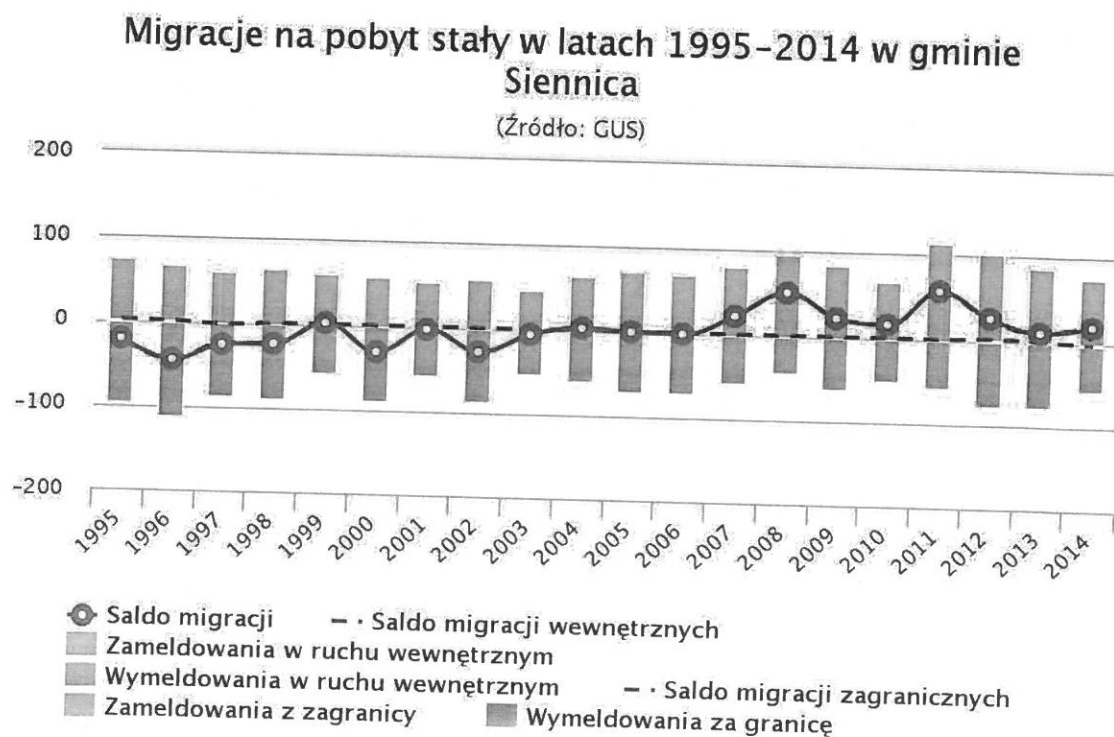


Na przyrost liczby ludności w gminie mają wpływ dwa wskaźniki: saldo ruchu naturalnego (różnica pomiędzy liczbą urodzeń żywych a liczbą zgonów) oraz saldo ruchu wędrownego (saldo migracji), które wskazuje na różnicę pomiędzy zameldowaniami nowych mieszkańców, a wymeldowaniami mieszkańców z terenu gminy. Zarówno przyrost naturalny jak i saldo migracji w Gminie Siennica na przestrzeni lat 1994 – 2014 ulegały wahaniom, jednakże oba wskaźniki od 2007 roku przyjmowały w przeważającej większości tendencje dodatnie.

Rys. 7.



Rys. 8.



Mieszkańcy Gminy Siennica stanowią 4,9% mieszkańców całego powiatu mińskiego. Gmina charakteryzuje się niskim wskaźnikiem gęstości zaludnienia – 67 osoby na 1 km². 50,4% mieszkańców stanowią kobiety, a 49,6% mężczyźni. Szczegółowe dane przedstawiają tabele i wykresy poniżej.

Tabela 2. Gęstość zaludnienia w osobach na 1 km²

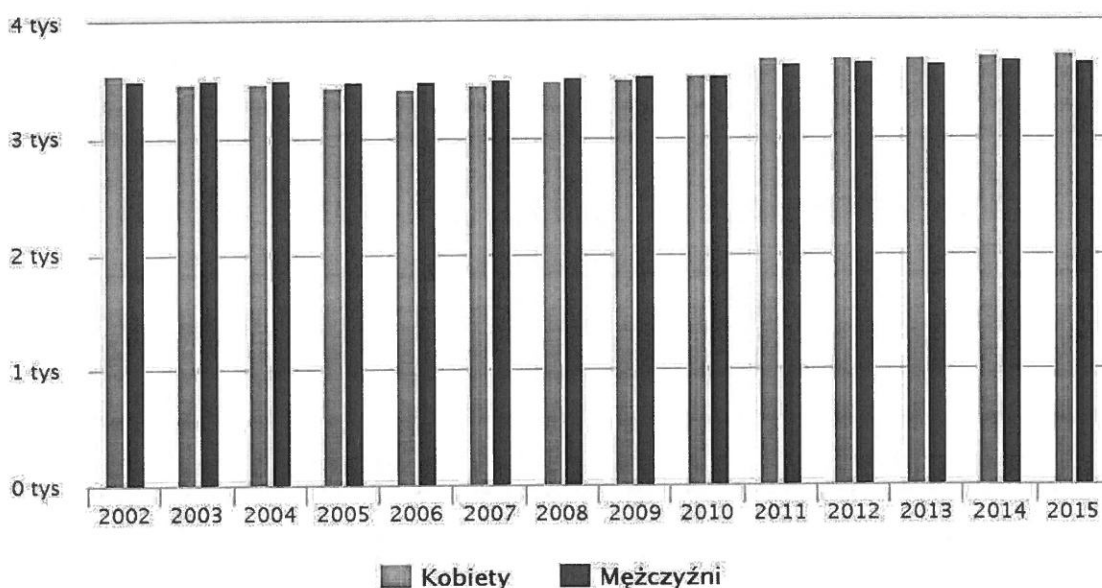
Wyszczególnienie	2008	2009	2010	2011	2012	2013	2014	2015
Powiat miński	123	124	126	127	128	129	130	130
Gmina Siennica	63	64	66	66	66	66	66	67

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych GUS

Rys. 9. Statystyka mieszkańców Gminy Siennica według płci

Populacja – Gmina Siennica w latach 2002 – 2015

(Źródło: GUS)



Sieć osadniczą Gminy Siennica należy ocenić jako równomiernie rozmieszczoną. Jej system tworzy 40 jednostek osadniczych, w tym miejscowość Siennica licząca 1967 mieszkańców. Wśród pozostałych miejscowości, największe wsie (ponad 200 mieszkańców) to: Grzebowilk, Kąty, Nowa Pogorzel, Nowy Zglechów, Pogorzel, Starogród, Żaków.

Tabela 3. Liczba ludności Gminy Siennica z podziałem na poszczególne miejscowości w roku 2015.

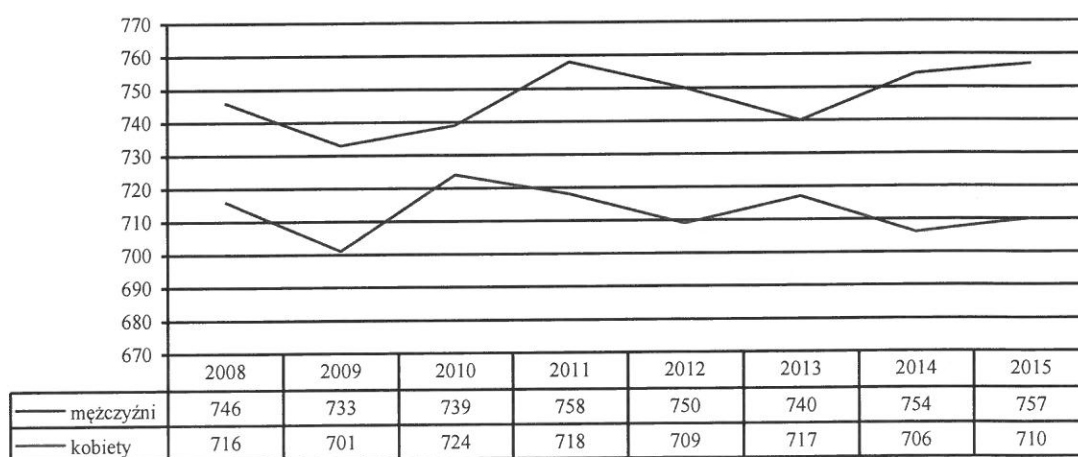
Lp.	Nazwa miejscowości	2015 r.
1.	Bestwiny	155
2.	Borówek	40
3.	Boża Wola	51
4.	Budy Łękawickie	100
5.	Chełst	47
6.	Dąbrowa	56
7.	Dłużew	190
8.	Drożdżówka	75
9.	Dzielnik	60
10.	Gągolina	85
11.	Grzebowilk	526
12.	Julianów	23
13.	Kąty	219
14.	Kośminy	71
15.	Krzywica	84
16.	Kulki	39
17.	Lasomin	112
18.	Łękawica	173
19.	Majdan	57
20.	Nowa Pogorzel	252
21.	Nowe Zalesie	44
22.	Nowodwór	154
23.	Nowodzielnik	32
24.	Nowy Starogród	112
25.	Nowy Zglechów	216
26.	Pogorzel	396
27.	Ptaki	50
28.	Siennica	1967
29.	Siennica (obręb Stara Wieś)	238

30.	Siodło	183
31.	Starogród	303
32.	Strugi Krzywickie	63
33.	Swoboda	65
34.	Świętochy	62
35.	Wojciechówka	89
36.	Wólka Dłużewska	104
37.	Zalesie	193
38.	Zglechów	136
39.	Żaków	314
40.	Żakówek	104
	Razem	7240

Źródło: Dane Urzędu Gminy w Siennicy

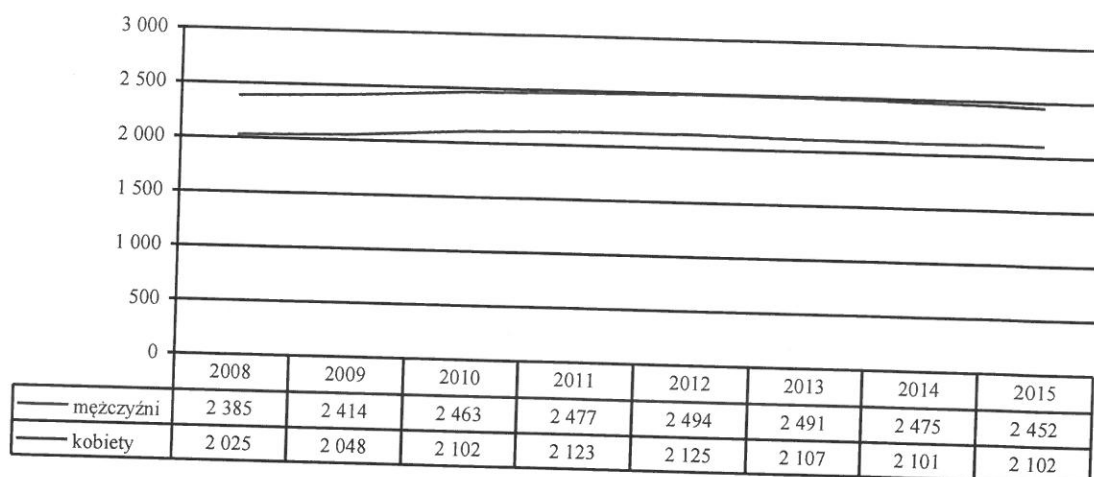
Analizy struktury wiekowej ludności dokonano uwzględniając podział na trzy grupy wiekowe: osoby w wieku przedprodukcyjnym, produkcyjnym oraz poprodukcyjnym.

Rys. 10. Mieszkańcy Gminy Siennica w wieku przedprodukcyjnym



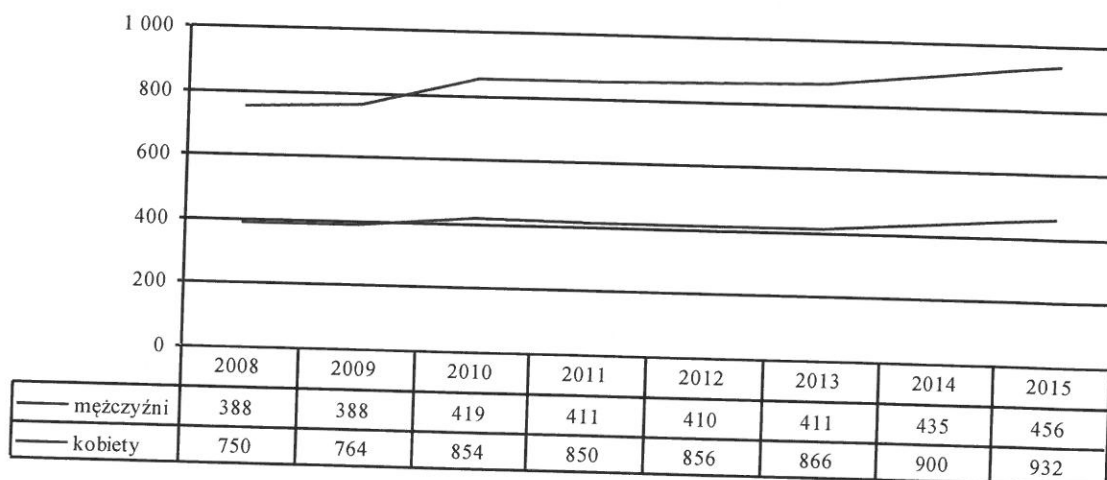
Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych GUS

Rys. 11. Mieszkańcy Gminy Siennica w wieku produkcyjnym



Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych GUS

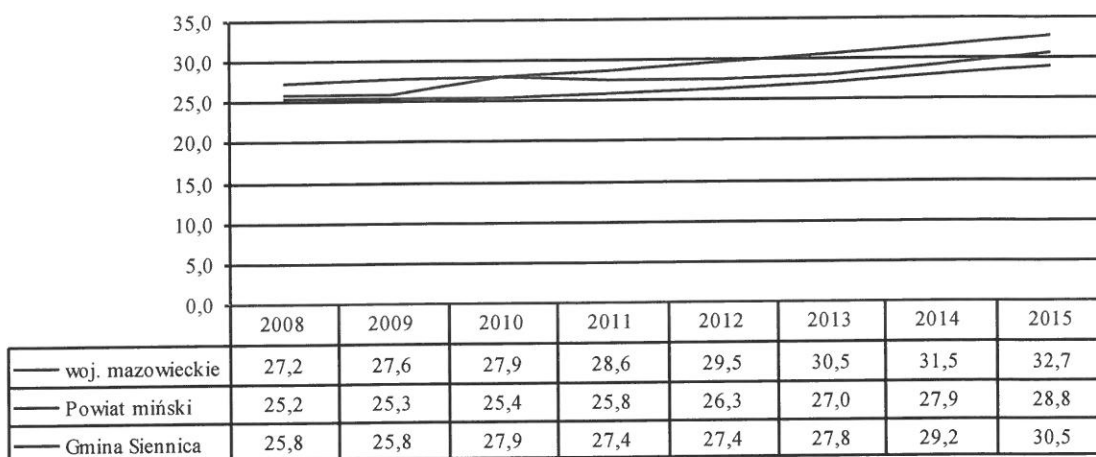
Rys. 12. Mieszkańcy Gminy Siennica w wieku poprodukcyjnym



Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych GUS

Ze strukturą ludności według ekonomicznych grup wieku nierozzerwalnie powiązane są wskaźniki obciążenia demograficznego, które obrazują relacje pomiędzy określonymi grupami wiekowymi w danej populacji. Na rysunkach poniżej przedstawiono wskaźnik obciążenia demograficznego.

Rys. 13. Ludność w wieku poprodukcyjnym na 100 osób w wieku produkcyjnym



Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych GUS

Na 100 osób w wieku produkcyjnym w 2015 r. w gminie przypada 30,5 osób w wieku poprodukcyjnym nieco ponad 2 osoby mniej niż średnio w województwie (32,7) a niespełna dwie osoby więcej w porównaniu ze średnią dla powiatu mińskiego (28,8).

Niepokojący jest fakt, iż analizowany wskaźnik obciążenia demograficznego w Gminie Siennica systematycznie rośnie w kolejnych latach. Porównując rok 2014 z rokiem 2008 można zauważyć, że liczba osób w wieku poprodukcyjnym na 100 osób w wieku produkcyjnym wzrosła o 18,2%. Wzrost wskaźników obciążenia demograficznego jest jednakże zgodny z tendencją wojewódzką, ogólnopolską i ogólnoeuropejską.

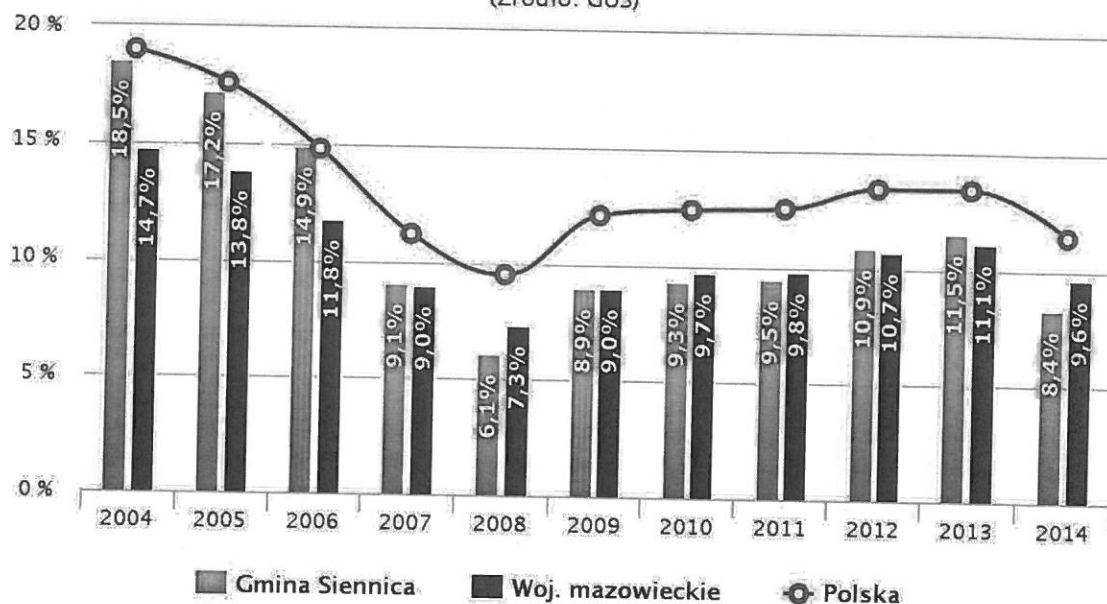
4.3 Poziom i struktura bezrobocia

W Gminie Siennica na 1000 mieszkańców nie pracuje 91 osób. 49,9% wszystkich pracujących ogółem stanowią kobiety, a 50,1% mężczyźni. Bezrobocie w gminie Siennica wynosiło w 2014 roku 8,4% (8,2% wśród kobiet i 8,5% wśród mężczyzn). Jest to najniższy wskaźnik w badanych 10 latach, który zmniejszył się także w 2015 r. Wskaźnik bezrobocia w Gminie Siennica jest niższy od wskaźnika dla powiatu mińskiego – 10,2% w 2014 r. i województwa mazowieckiego – 9,6%.

Rys.14

Szacunkowa stopa bezrobocia rejestrowanego w gminie Siennica w latach 2004 - 2014

(Źródło: GUS)



Wysoki poziom bezrobocia mierzony liczbą osób bezrobotnych w poszczególnych miejscowościach Gminy Siennica wobec liczby wszystkich bezrobotnych w Gminie jest jednym ze wskaźników obrazujących problemy społeczne, stanowiące podstawę do uznania obszaru za problemowy/zdegradowany. Największa liczba osób dotkniętych bezrobociem zamieszkuje miejscowości: **Siennica (21,73%)** oraz **Grzebowilk (10,55%)** a także **Żaków (6,82%)**. Także w tych trzech miejscowościach zamieszkuje największa liczba osób długotrwale bezrobotnych: **Siennica – 20%, Grzebowilk – 12,94%, Żaków – 8,24%**. Biorąc pod uwagę wskaźnik skumulowany dla czynnika liczba bezrobotnych, przedstawiony poniżej, należy zauważyć, iż miejscowościami o wartościach wskaźnika powyżej średniej dla Gminy są: Siennica (193,20), Grzebowilk (93,72), Żaków (60,60), Siennica - obręb Stara Wieś (55,02), Pogorzel (44,23), Nowodzielnik (48,12), Nowodwór (33,11), Siodło (33,10), Żakówek (32,88), Nowy Zglechów (27,55), Nowa Pogorzel (27,52).

Tabela 4. Liczba osób bezrobotnych w sołectwach Gminy Siennica

Lp.	Nazwa miejscowości	Liczba mieszkańców	Liczba osób bezrobotnych	Wskaźnik A – liczba osób bezrobotnych na 1000 mieszkańców	Wskaźnik B Współczynnik uwzględniający różnice liczby osób w jednostce (B)	Skumulowany wskaźnik dla czynnika 1. bezrobotnych (A x B)
1.	Bestwiny	155	3	19,35	0,85	16,45
2.	Borówek	40	2	50	0,22	11
3.	Boża Wola	51	0	0	0,28	0
4.	Budy Łękawickie	100	0	0	0,55	0
5.	Chełst	47	1	21,27	0,25	5,30
6.	Dąbrowa	56	0	0	0,31	0
7.	Dłużew	190	4	21,05	1,05	22,10
8.	Drożdżówka	75	0	0	0,41	0
9.	Dzielnik	60	1	16,67	0,33	5,50
10.	Gągolina	85	0	0	0,46	0
11.	Grzebowilk	526	17	32,32	2,90	93,72
12.	Julianów	23	0	0	0,12	0
13.	Kąty	219	3	13,70	1,21	16,58
14.	Kośminy	71	3	42,25	0,39	16,47
15.	Krzywica	84	1	11,90	0,46	5,47
16.	Kulki	39	0	0	0,22	0
17.	Lasomin	112	1	8,9	0,62	5,52
18.	Łękawica	173	4	23,12	0,95	21,96
19.	Majdan	57	0	0	0,31	0
20.	Nowa Pogorzał	252	5	19,8	1,39	27,52
21.	Nowe Zalesie	44	1	22,72	0,24	5,45
22.	Nowodwór	154	6	38,96	0,85	33,11
23.	Nowodzielnik	32	2	62,5	0,77	48,12

24.	Nowy Starogród	112	3	26,78	0,62	16,60
25.	Nowy Zglechów	216	5	23,15	1,19	27,55
26.	Pogorzel	396	8	20,20	2,19	44,23
27.	Ptaki	50	1	20	0,27	5,4
28.	Siennica	1967	35	17,79	10,86	193,20
29.	Siennica (obręb Stara Wieś)	238	10	42	1,31	55,02
30.	Siodło	183	6	32,78	1,01	33,10
31.	Starogród	303	5	16,50	1,67	27,55
32.	Strugi Krzywickie	63	1	15,87	0,35	5,55
33.	Swoboda	65	3	46,15	0,36	16,61
34.	Świętochy	62	2	32,2	0,34	10,95
35.	Wojciechówka	89	0	0	0,49	0
36.	Wólka Dłużewska	104	4	38,46	0,57	21,92
37.	Zalesie	193	6	31	1,06	32,86
38.	Zglechów	136	1	7,3	0,75	5,47
39.	Żaków	314	11	35,03	1,73	60,60
40.	Żakówek	104	6	57,69	0,57	32,88
	Razem	7240	161	22,23	1	22,23

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych PUP w Mińsku Mazowieckim

W celu wyznaczenia wskaźnika skumulowanego wzięto pod uwagę wskaźnik A - liczbę osób bezrobotnych na 1000 mieszkańców w badanej jednostce oraz wskaźnik B - wskaźnik uwzględniający liczbę osób zamieszkujących daną badaną jednostkę terytorialną w stosunku do średniej liczby mieszkańców dla wszystkich badanych jednostek terytorialnych. Wskaźnik skumulowany pozwala określić obszary problematyczne zarówno pod względem natężenia zjawiska jak i skali zjawiska.

Tabela 5. Liczba osób długotrwale bezrobotnych (bez pracy dłużej niż 12 miesięcy)

Lp.	Nazwa miejscowości	Liczba mieszkańców	Liczba osób długotrwale bezrobotnych 2015 r.	Wskaźnik A –liczba osób długotrwale bezrobotnych na 1000 mieszkańców	Wskaźnik B Współczynnik uwzględniający różnice liczby osób w jednostce (B)	Skumulowany wskaźnik dla czynnika długotrwale bezrobotnych (A x B)
1.	Bestwiny	155	2	12,90	0,85	10,97
2.	Borówek	40	1	25	0,22	5,5
3.	Boża Wola	51	0	0	0,28	0
4.	Budy Łękawickie	100	0	0	0,55	0
5.	Chełst	47	1	21,27	0,25	5,32
6.	Dąbrowa	56	0	0	0,31	0
7.	Dłużew	190	0	0	1,05	0
8.	Drożdżówka	75	0	0	0,41	0
9.	Dzielnik	60	0	0	0,33	0
10.	Gągolina	85	0	0	0,46	0
11.	Grzebowilk	526	11	20,91	2,90	60,64
12.	Julianów	23	0	0	0,12	0
13.	Kąty	219	2	9,13	1,21	11,04
14.	Kośminy	71	2	28,17	0,39	10,98
15.	Krzywica	84	1	11,90	0,46	5,47
16.	Kulki	39	0	0	0,22	0
17.	Lasomin	112	1	8,92	0,62	5,53
18.	Łękawica	173	2	11,56	0,95	10,98
19.	Majdan	57	0	0	0,31	0
20.	Nowa Pogorzel	252	3	11,90	1,39	16,54
21.	Nowe Zalesie	44	0	0	0,24	0
22.	Nowodwór	154	3	19,48	0,85	16,55
23.	Nowodzielnik	32	2	62,5	0,77	48,12

24.	Nowy Starogród	112	2	17,86	0,62	11,07
25.	Nowy Zgłechów	216	2	9,26	1,19	11,01
26.	Pogorzel	396	4	10,10	2,19	22,11
27.	Ptaki	50	0	0	0,27	0
28.	Siennica	1967	17	8,64	10,86	93,83
29.	Siennica (obręb Stara Wieś)	238	6	25,21	1,31	33,02
30.	Siodło	183	4	21,85	1,01	22,07
31.	Starogród	303	2	6,60	1,67	11,02
32.	Strugi Krzywickie	63	1	15,87	0,35	5,55
33.	Swoboda	65	3	46,15	0,36	16,61
34.	Świętochy	62	0	0	0,34	0
35.	Wojciechówka	89	0	0	0,49	0
36.	Wólka Dłużewska	104	1	9,61	0,57	5,47
37.	Zalesie	193	2	10,36	1,06	10,98
38.	Zgłechów	136	0	0	0,75	0
39.	Żaków	314	7	22,29	1,73	38,56
40.	Żakówek	104	2	19,23	0,57	10,96
	Razem	7240	85	11,74	1	11,74

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych PUP w Mińsku Mazowieckim

W celu wyznaczenia wskaźnika skumulowanego wzięto pod uwagę wskaźnik A - liczbę osób długotrwale bezrobotnych na 1000 mieszkańców w badanej jednostce oraz wskaźnik B - wskaźnik uwzględniający liczbę osób zamieszkujących daną badaną jednostkę terytorialną w stosunku do średniej liczby mieszkańców dla wszystkich badanych jednostek terytorialnych. Wskaźnik skumulowany pozwala określić obszary problematyczne zarówno pod względem natężenia zjawiska jak i skali zjawiska.

Biorąc pod uwagę wskaźnik skumulowany dla czynnika liczba długotrwale bezrobotni, przedstawiony poniżej, należy zauważyć, iż miejscowościami o wartościach wskaźnika powyżej średniej dla Gminy są: Siennica (93,83), Grzebowilk (60,64), Nowodzielnik (48,12), Żaków (38,56), Siennica - obręb Stara Wieś (33,02), Pogorzel (22,11), Siodło (22,07), Nowodwór (16,55), Nowa Pogorzel (16,54).

4.4. Pomoc społeczna

Zakres prowadzonych działań rewitalizacyjnych w znacznym stopniu uzależniony jest od rozpoznania problemów społecznych występujących na obszarze zdegradowanym. Dlatego też analiza istniejących problemów i zakresu działalności instytucji pomocy społecznej stanowi istotny element diagnozy.

Tabela 6. Korzystający z pomocy i wsparcia

Wyszczególnienie	2015
Osoby i rodziny, którym udzielono pomocy i wsparcia	
Liczba osób	252
W tym: osoby długotrwale korzystające	223
Liczba rodzin	207
Liczba osób w rodzinach	422
Osoby i rodziny, którym przyznano świadczenie	
Liczba osób	252
Liczba rodzin	207
Liczba osób w rodzinach	422

Źródło: Dane Ośrodka Pomocy Społecznej

Tabela 7 Powody udzielenia pomocy i wsparcia

Wyszczególnienie	2015
Ubóstwo	
Liczba rodzin	96
Liczba osób w	246

rodzinach	
Bezrobocie	
Liczba rodzin	54
Liczba osób w rodzinach	139
Niepełnosprawność	
Liczba rodzin	42
Liczba osób w rodzinach	86
Długotrwała lub ciężka choroba	
Liczba rodzin	27
Liczba osób w rodzinach	66
Bezradność	
Liczba rodzin	77
Liczba osób w rodzinach	322
Alkoholizm/narkomania	
Liczba rodzin	8
Liczba osób w rodzinach	12
Bezdomność	
Liczba rodzin	1
Liczba osób w rodzinach	1
Zdarzenia losowe	
Liczba rodzin	0
Liczba osób w rodzinach	0
Przemoc w rodzinie-ofiary przemocy	
Liczba rodzin	0
Liczba osób w rodzinach	0

rodzinach	
-----------	--

Źródło: Dane Ośrodka Pomocy Społecznej

Wysoki poziom ubóstwa mierzony liczbą gospodarstw domowych objętych pomocą społeczną, stanowią w niniejszym opracowaniu wskaźnik służący wyznaczeniu obszaru zdegradowanego. Najwyższy odsetek osób objętych pomocą społeczną (powyżej średniej dla Gminy) zamieszkuje miejscowości: **Siennica (220,78), Siennica - obręb Stara Wieś (137,60), Grzebowilk (121,28), Pogorzal (110,59), Nowy Starogród (83,03), Łękawica (54,91), Dłużew (49,73), Żaków (49,52), Starogród (44,09)**. Podobnie, analizując liczbę dzieci do lat 17, na które rodzice otrzymują zasiłek rodzinny, należy zauważyć, że najczęściej zamieszkują one miejscowości: **Siennica (171,15), Żaków (143,24), Grzebowilk (77,17), Wojciechówka (49,54), Budy Łękawickie (49,50), Kąty (44,18)**. Ponadto, miejscowość **Siennica** jest jedyną w Gminie, w której w 2015 roku 2 rodziny spełniały kryteria do przyznania dodatków mieszkaniowych.

Tabela 8 Liczba osób korzystających z pomocy społecznej

Lp.	Nazwa miejscowości	Liczba mieszkańców	Liczba korzystających z pomocy społecznej 2015 r.	Wskaźnik A – liczba osób korzystających z pomocy na 1000 mieszkańców	Wskaźnik B Współczynnik uwzględniający różnicę liczby osób w jednostce (B)	Skumulowany wskaźnik dla czynnika osób korzystających z pomocy społecznej (A x B)
1.	Bestwiny	155	3	19,35	0,85	16,45
2.	Borówek	40	2	50	0,22	11,00
3.	Boża Wola	51	3	58,82	0,28	16,47
4.	Budy Łękawickie	100	2	20	0,55	11,00
5.	Chelst	47	2	42,55	0,25	10,64
6.	Dąbrowa	56	3	53,57	0,31	16,61
7.	Dłużew	190	9	47,37	1,05	49,73
8.	Drożdżówka	75	4	53,34	0,41	21,87
9.	Dzielnik	60	1	16,67	0,33	5,50
10.	Gągolina	85	2	23,52	0,46	10,82

11.	Grzebowilk	526	22	41,82	2,90	121,28
12.	Julianów	23	1	43,48	0,12	5,22
13.	Kąty	219	6	27,39	1,21	33,14
14.	Kośminy	71	5	70,42	0,39	27,46
15.	Krzywica	84	3	35,71	0,46	16,43
16.	Kulki	39	1	25,64	0,22	5,64
17.	Lasomin	112	2	17,85	0,62	11,07
18.	Łękawica	173	10	57,80	0,95	54,91
19.	Majdan	57	5	87,72	0,31	27,19
20.	Nowa Pogorzel	252	6	23,80	1,39	33,08
21.	Nowe Zalesie	44	3	68,18	0,24	16,36
22.	Nowodwór	154	5	32,47	0,85	27,60
23.	Nowodzielnik	32	1	31,25	0,77	24,06
24.	Nowy Starogród	112	15	133,92	0,62	83,03
25.	Nowy Zglechów	216	6	27,78	1,19	33,05
26.	Pogorzel	396	20	50,50	2,19	110,59
27.	Ptaki	50	3	60	0,27	16,20
28.	Siennica	1967	40	20,33	10,86	220,78
29.	Siennica (obwód Stara Wieś)	238	25	105,04	1,31	137,60
30.	Siodło	183	2	10,93	1,01	11,04
31.	Starogród	303	8	26,40	1,67	44,09
32.	Strugi Krzywickie	63	3	47,62	0,35	16,67
33.	Swoboda	65	2	30,77	0,36	11,08
34.	Świętochy	62	2	32,20	0,34	10,95
35.	Wojciechówka	89	1	11,24	0,49	5,51
36.	Wólka Dłużewska	104	6	57,69	0,57	32,88
37.	Zalesie	193	3	15,54	1,06	16,47
38.	Zglechów	136	4	29,41	0,75	22,05
39.	Żaków	314	9	28,66	1,73	49,52
40.	Żakówek	104	2	9,61	0,57	5,48
	Razem	7240	252	34,80	1	34,80

Źródło: Dane Ośrodka Pomocy Społecznej

Tabela 9. Udział dzieci do lat 17, na które rodzice otrzymują zasiłek rodzinny

Lp.	Nazwa miejscowości	Liczba mieszkańców	Udział dzieci do lat 17, na które rodzice otrzymują zasiłek rodzinny 2015 r.	Wskaźnik A – liczba dzieci korzystających z pomocy na 1000 mieszkańców	Wskaźnik B Współczynnik uwzględniający różnice liczby osób w jednostce (B)	Skumulowany wskaźnik dla czynnika dzieci korzystających z pomocy społecznej (A x B)
1.	Bestwiny	155	6	38,71	0,85	32,90
2.	Borówek	40	7	175	0,22	38,5
3.	Boża Wola	51	7	137,25	0,28	38,43
4.	Budy Łękawickie	100	9	90	0,55	49,50
5.	Chelst	47	8	170,21	0,25	42,55
6.	Dąbrowa	56	7	125	0,31	38,75
7.	Dłużew	190	7	36,84	1,05	38,68
8.	Drożdżówka	75	7	93,33	0,41	38,26
9.	Dzielnik	60	6	100	0,33	33,00
10.	Gągolina	85	5	58,82	0,46	27,06
11.	Grzebowilk	526	14	26,61	2,90	77,17
12.	Julianów	23	5	217,39	0,12	26,08
13.	Kąty	219	8	36,52	1,21	44,18
14.	Kośminy	71	6	84,50	0,39	32,95
15.	Krzywica	84	3	35,71	0,46	16,42
16.	Kulki	39	2	51,28	0,22	11,28
17.	Lasomin	112	5	44,64	0,62	27,68
18.	Łękawica	173	8	46,24	0,95	43,92
19.	Majdan	57	7	122,81	0,31	38,07
20.	Nowa Pogorzał	252	7	27,78	1,39	38,61
21.	Nowe Zalesie	44	5	113,64	0,24	27,27
22.	Nowodwór	154	7	45,45	0,85	38,63
23.	Nowodzielnik	32	1	31,25	0,77	24,06

24.	Nowy Starogród	112	7	62,5	0,62	38,75
25.	Nowy Zglechów	216	7	32,40	1,19	38,55
26.	Pogorzel	396	7	17,68	2,19	38,72
27.	Ptaki	50	7	140	0,27	37,8
28.	Siennica	1967	31	15,76	10,86	171,15
29.	Siennica (obręb Stara Wieś)	238	7	29,41	1,31	38,53
30.	Siodło	183	7	38,25	1,01	38,63
31.	Starogród	303	7	23,10	1,67	38,58
32.	Strugi Krzywiczne	63	7	111,11	0,35	38,89
33.	Swoboda	65	6	92,31	0,36	33,23
34.	Świętochy	62	8	129,03	0,34	43,87
35.	Wojciechówka	89	9	101,12	0,49	49,54
36.	Wólka Dłużewska	104	14	134,61	0,57	76,78
37.	Zalesie	193	8	41,45	1,06	43,92
38.	Zglechów	136	7	51,47	0,75	38,60
39.	Żaków	314	26	82,80	1,73	143,24
40.	Żakówek	104	6	57,69	0,57	32,88
	Razem:	7240	318	43,92	1	43,92

Źródło: Dane Ośrodka Pomocy Społecznej

4.5. Przestępczość

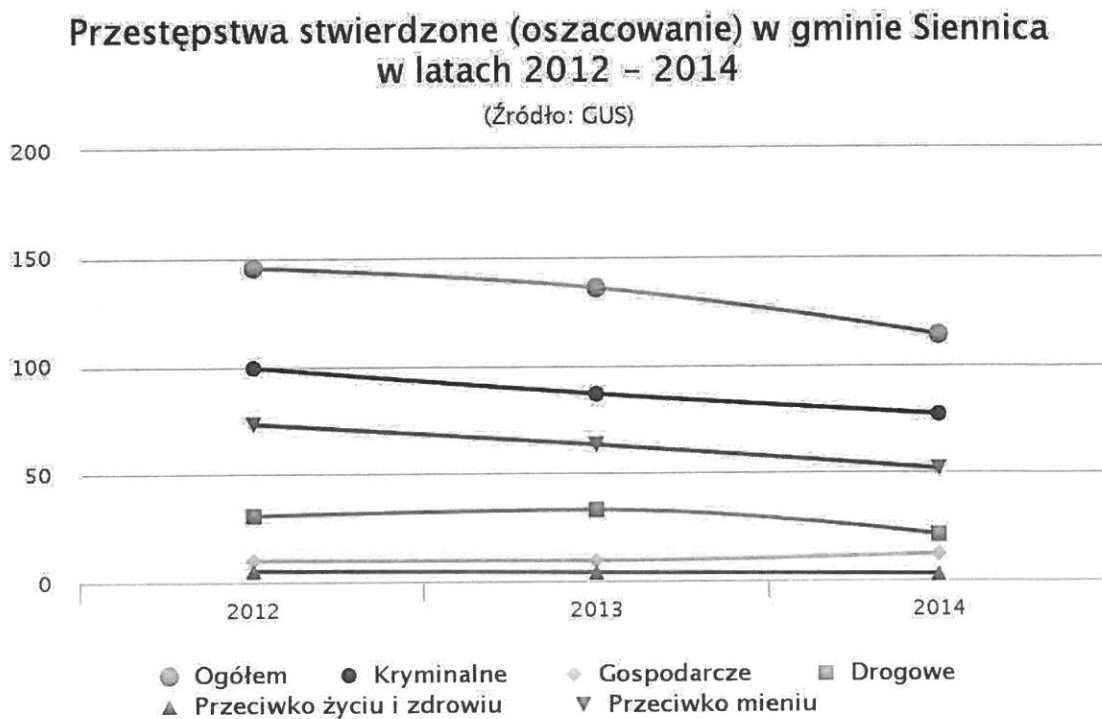
Zadania służbowe na terenie gminy Siennica (*miasta Mińsk Mazowiecki i gminy Mińsk Mazowiecki*) realizują policjanci z Komendy Powiatowej Policji z siedzibą w Mińsku Mazowieckim, liczącej na terenie działania samego miasta i dwóch gmin etatowo 154 policjantów.

Czynności związane z wykonywaniem ustawowych zadań określonych w Ustawie o Policji z dnia 6 kwietnia 1990 roku, dotyczących zapewnienia bezpieczeństwa publicznego, ścigania sprawców przestępstw i wykroczeń oraz inicjowania działań zmierzających do zapobiegania popełnianiu czynów zabronionych oraz nawiązywania w tym celu współpracy z innymi

służbami, realizują w gminie Siennica (*mieście Mińsk Mazowiecki i gminie Mińsk Mazowiecki*) policjanci z następujących komórek organizacyjnych:

- Wydział Prewencji, w tym:
 - Ogniwu Patrolowo Interwencyjne (w tym Zespół Wywiadowczy),
 - Rewir Dzielnicowych,
 - Zespół ds. Organizacji Służby,
 - Zespół Dyżurnych,
 - Zespół Konwojowo Ochronny.
- Wydział ds. Wykroczeń, Nieletnich i Patologii,
- Wydział Ruchu Drogowego,
- Wydział Dochodzeniowo-Śledczy (w tym zespół techniki kryminalistycznej),
- Wydział Kryminalny,
- Wydział do walki z Przestępczością Gospodarczą i Korupcją.

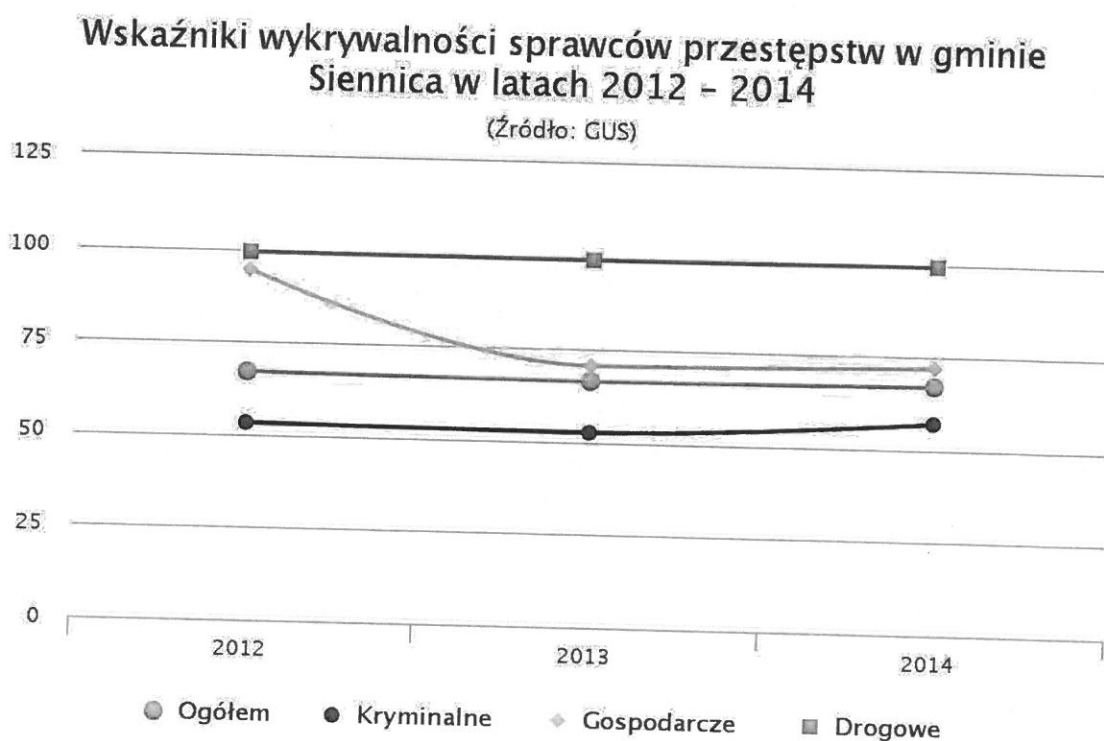
Rys. 15. Przestępstwa ogółem na terenie Gminy Siennica w roku 2014



W 2014 roku, w Siennicy odnotowano 113 przestępstw, w tym przestępstwa o charakterze kryminalnym – 77, o charakterze gospodarczym – 12, przestępstwa drogowe – 21, przestępstwa przeciwko życiu i zdrowiu – 3, przestępstwa przeciwko mieniu – 51. Wskaźnik przestępstw na 1000 mieszkańców kształtuje się w Siennicy na poziomie **15,44** i jest niższy od wskaźnika dla województwa mazowieckiego (22,09) i kraju (22,72). Podobnie wyglądają dane dla przestępstw o charakterze kryminalnym na 1000 mieszkańców: Siennica – 10,44, województwo – 16,09, Polska – 15,54. Wskaźnik jest jednak wyższy w przypadku przestępstw o charakterze drogowym i wynosi: 2,85 na 1000 mieszkańców w Siennicy, 2,21 w województwie mazowieckim, 2,23 dla Polski.

Należy zwrócić uwagę na korzystny wobec średniej dla województwa mazowieckiego wskaźnik wykrywalności przestępstw, który w Siennicy wynosi 67% wobec jedynie 54% dla całego województwa.

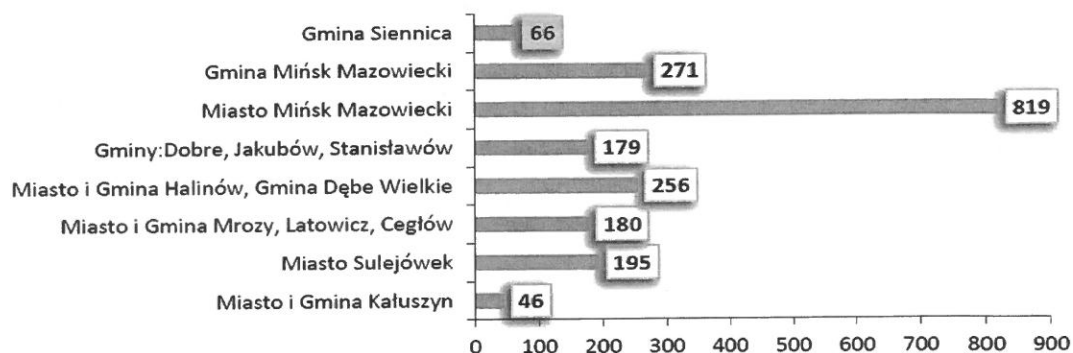
Rys. 16



Zgodnie z „Analizą stanu bezpieczeństwa i porządku publicznego w gminie Siennica w 2015 r.” przygotowaną przez Komendanta Powiatowego Policji w Mińsku Mazowieckim, w omawianym roku odnotowano znaczny spadek liczby przestępstw kryminalnych – do 66.

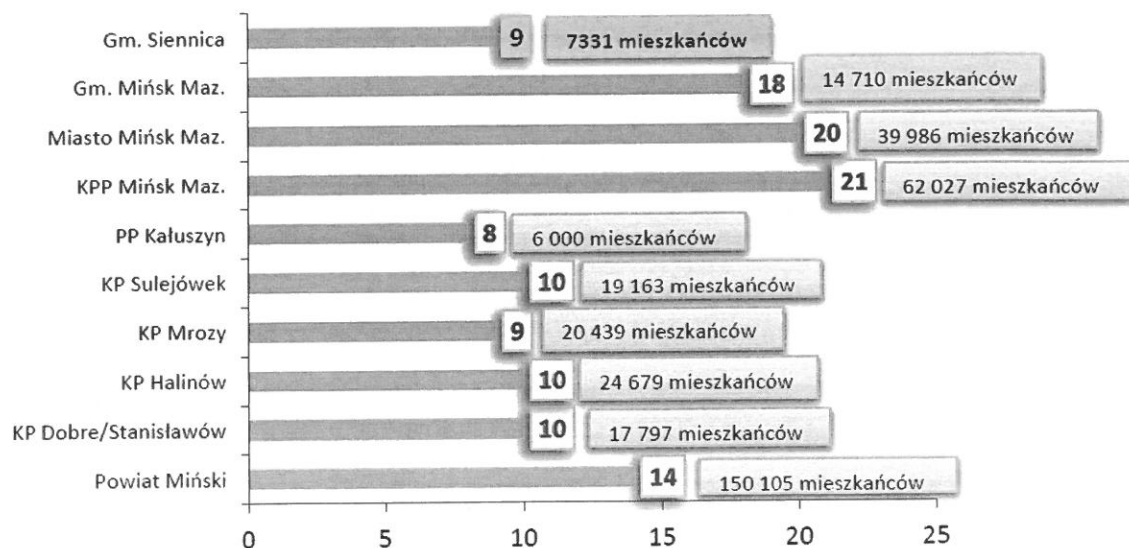
Porównując poziom przestępczości w Siennicy w 2015 r. do wskaźnika dla poszczególnych gmin powiatu mińskiego województwa i kraju należy stwierdzić, iż jest on zdecydowanie niższy na korzyść Gminy.

Rys. 17



Poniższy wykres przedstawia skalę zagrożenia przestępczością w odniesieniu do 1 tysiąca mieszkańców (liczba przestępstw przypadająca na 1 tys. mieszkańców na terenie działania poszczególnych jednostek i w całym powiecie mińskim) w 2015 roku, z uwzględnieniem Gminy Siennica – (dane dot. liczby mieszkańców – pobyt stały + czasowy – stan na dzień 31 grudnia 2015 roku):

Rys. 18



Kradzieże i włamania

W 2015 odnotowano wzrost liczby przestępstw stwierdzonych w tej kategorii, z 6 w 2014 roku do 9 w roku sprawozdawczym. W gminie Siennica stwierdzono 3 przestępstwa więcej w porównaniu z 2014 rokiem. Policjanci wykryli 4 przestępstwa. Wykrywalność wyniosła 40 % w 2015 roku, o prawie 7% więcej w porównaniu do 2014 roku.

Kradzieże dotyczyły między innymi: kradzieży prądu poprzez nielegalne przyłącze, kradzieży narzędzi rolniczych z posesji, kradzieży drewna z posesji, kradzieży pieniędzy z mieszkania, kradzieży akumulatorów z kombajnu, kradzieży piły spalinowej z pomieszczeń gospodarczych, a także kradzieży blaszanego pokrycia dachu domku letniskowego.

Do kradzieży dochodziło między innymi w: Siennicy, Dłużewie, Starogrodzie, Strugach Krzywickich, Żakowie oraz w Budach Łękawickich.

Włamywano się do: zbiorników z paliwem w samochodach ciężarowych i mieszkań. W jednym przypadku skradziono paliwo z ciężarówki, w drugim z mieszkania torebkę z dokumentami, podczas kolejnego włamania do mieszkania nic nie skradziono. Włamania miały miejsce w Pogorzeli i dwukrotnie w Siennicy.

Bójki i pobicia

W 2015 roku stwierdzono na terenie gminy Siennica 1 przestępstwo w tej kategorii i miało ono miejsce w Żakowie. Policjanci wykryli tą sprawę, a podejrzanym przedstawiono zarzuty karne i skierowano sprawę z aktem oskarżenia do sądu.

Uszkodzenia rzeczy

W 2015 roku wzrosła liczba uszkodzeń rzeczy w gminie Siennica, z 2 w 2014 roku do 3 w 2015 roku. Stwierdzono tylko 1 przestępstwo więcej w tej kategorii w porównaniu do 2014 roku. Policjanci wykryli 1 przestępstwo, osiągając wykrywalność na poziomie ponad 33%. Zdarzenia odnotowano: w Ptakach (uszkodzenie karoserii samochodu), w Siennicy (uszkodzenie panelu ogrodowego) i Strugach Krzywickich (podpalenie bel ze słomą).

Tabela 10.

Lp.	Nazwa miejscowości w której odnotowano zdarzenie	Liczba mieszkańców	Liczba przestępstw	Liczba przestępstw na 1000 mieszkańców
1.	Budy Łękawickie	100	2	20
2.	Dąbrowa	56	1	17,85
3.	Grzebowilk	526	13	24,71
4.	Ptaki	252	8	31,74
5.	Siennica	1967	72	36,60
6.	Siodło	183	5	27,32
8.	Strugi Krzywickie	63	3	15,87
9.	Żaków	314	15	47,77
	Razem w Gminie:	7240	113	15,44

4.6. Edukacja i wychowanie przedszkolne

19,1% mieszkańców gminy Siennica w wieku potencjalnej nauki (3-24 lata) zalicza się do przedziału 3-6 lat – wychowanie przedszkolne (18,9% wśród dziewczynek i 19,4% wśród chłopców). Na jedno miejsce w placówce wychowania przedszkolnego przypada 1,24 dzieci w wieku przedszkolnym.

W grupie wiekowej 3-24 lata na poziomie podstawowym (7-12 lat) kształci się 21,8% ludności (21,1% wśród dziewczynek i 22,6% wśród chłopców). Na 1 oddział w szkołach podstawowych przypada 11 uczniów. Współczynnik scholaryzacji brutto (stosunek wszystkich osób uczących się w szkołach podstawowych do osób w wieku 7-12 lat) wynosi 106,47.

Wśród mieszkańców w wieku potencjalnej nauki 12,2% zalicza się do przedziału 13-15 lat – kształcenie na poziomie gimnazjalnym (12,3% wśród dziewczyn i 12,1% wśród chłopaków). Na 1 oddział w szkołach gimnazjalnych przypada 20 uczniów. Współczynnik scholaryzacji brutto (stosunek wszystkich osób uczących się w szkołach gimnazjalnych do osób w wieku 13-15 lat) wynosi 92,41.

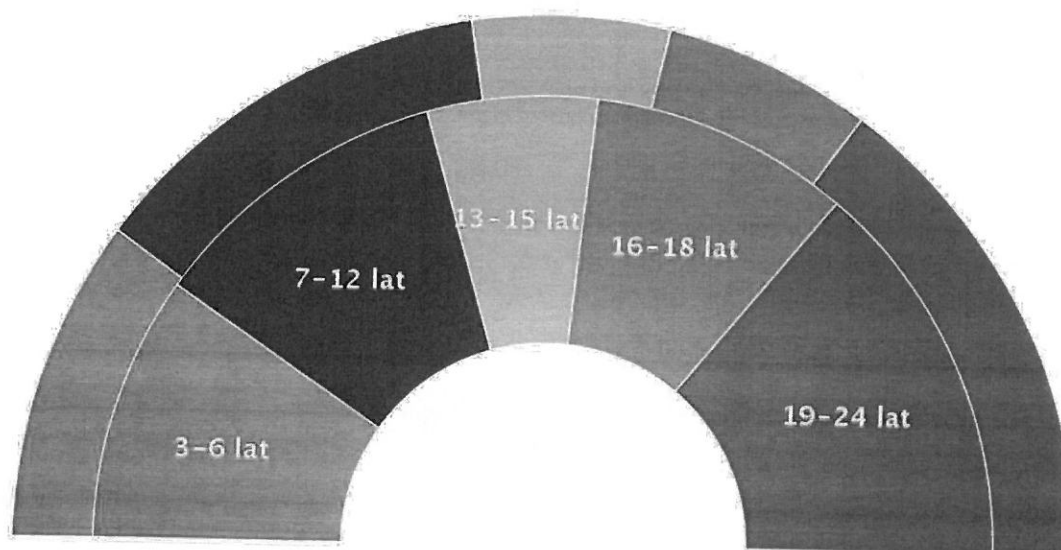
W grupie wiekowej 3-24 lata na poziomie ponadgimnazjalnym (16-18 lat) kształci się 18,7% mieszkańców (19,2% wśród dziewczyn i 18,2% wśród chłopaków). 14 uczniów przypada na oddział w zasadniczych szkołach zawodowych. 19 uczniów przypada na oddział w szkołach średnich zawodowych i artystycznych.

W przedziale wiekowym odpowiadającym edukacji w szkołach wyższych (19-24 lat) znajduje się 28,1% mieszkańców gminy Siennica w wieku potencjalnej nauki (28,6% kobiet i 27,7% mężczyzn).

Rys. 19.

Edukacyjne grupy wieku – Gmina Siennica, 2014

(Źródło: GUS)



Szkolnictwo podstawowe

Współczynnik scholaryzacji netto określa relacje liczby osób (w danej grupie wieku) uczących się (stan na początku roku szkolnego) na danym poziomie kształcenia do liczby ludności (stan w dniu 31 XII) w grupie wieku określonej jako odpowiadająca temu poziomowi nauczania. W Gminie Siennica współczynnik ten wyniósł dla szkół podstawowych w 2014 r. 105,6% i był wyższy zarówno na poziomie powiatu jak i województwa, dla których wskaźnik solaryzacji wyniósł odpowiednio 97,1 i 97,3.

O jakości kształcenia placówek gimnazjalnych świadczyć mogą wyniki egzaminów gimnazjalnych. Jak możemy zauważyć w tabeli poniżej, w 2015 roku najlepszymi wynikami z egzaminów gimnazjalnych cieszyli się uczniowie z gimnazjów z miasta Mińsk Mazowiecki. Gimnazja z Gminy Siennica uplasowały się na 9 miejscu.

Tabela 11. Wyniki egzaminu gimnazjalnego w szkołach działających na terenie Gminy Siennica na tle porównywanych jednostek w powiecie mińskim w 2015 roku.

	Historia i WOS	Język polski	Matematyka	Przedmioty przyrodnicze
Mińsk Mazowiecki	68,1	67,4	58,1	56,5
Cegłów	63,2	58,8	51,0	49,0
Dębe Wielkie	64,3	62,4	50,3	53,3
Dobre	65,0	66,2	51,1	52,9
Halinów	70,9	65,9	51,1	51,6
Jakubów	64,8	63,3	50,0	47,6
Kałużyn	65,7	67,0	49,3	50,3
Latowicz	64,1	60,6	48,4	49,4
Mińsk Mazowiecki	61,8	59,3	41,5	42,6
Mrozy	60,2	65,4	43,6	44,7
Siennica	62,2	60,7	48,6	50,5
Stanisławów	58,5	58,8	47,4	50,5
Sulejówek	68,0	66,2	49,0	52,5
Średnia	64,37	63,23	49,18	50,1

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych OKE Warszawa

Analizując powyższy wykres należy zauważyć, iż wyniki osiągnięte przez gimnazjalistów z Siennicy lokują się nieco poniżej średniej dla powiatu (z wyłączeniem wyników z nauk przyrodniczych).

Same wyniki egzaminów gimnazjalnych nie pokazują w sposób obiektywny jakości kształcenia w danej szkole. Istotne jest również uwzględnienie efektywności nauczania. Dlatego też pod uwagę wzięto kolejny wskaźnik – tzw. „Edukacyjną Wartość Dodaną”

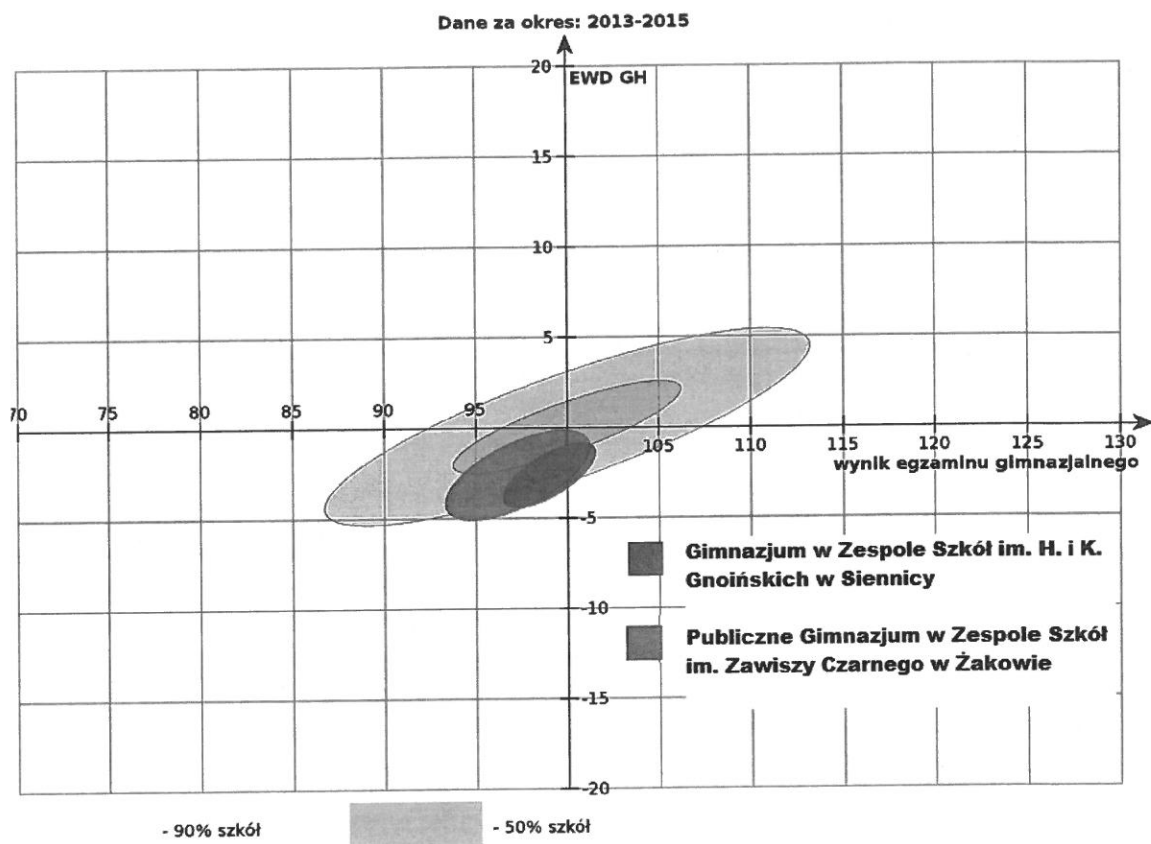
(EWD) – pokazujący nie tylko ostateczne wyniki osiągane przez uczniów na egzaminach gimnazjalnych, ale również autentyczny wkład szkoły w edukację uczniów. Pozycja osiągnięta przez daną szkołę przedstawiana jest w układzie współrzędnych w postaci elipsy (jest to obszar, w którym z 95% pewnością znajduje się gimnazjum ze względu na wynik egzaminu i EWD; wielkość elipsy odzwierciedla niepewność szacowania wskaźników dla szkoły: im więcej danych, tym mniejsza niepewność i mniejsza elipsa). Oś pozioma wskazuje średnie wyniki egzaminu gimnazjalnego, a oś pionowa symbolizuje trzyletnią EWD danej szkoły. Umieszczenie szkoły w układzie współrzędnych pozwala na wyróżnienie pięciu typów szkół:

Tabela 12.

Typ szkoły	Charakterystyka
Szkoły neutralne	charakteryzują się średnimi w skali kraju wynikami egzaminacyjnymi oraz przeciętną efektywnością nauki. Na wykresie elipsa takiej szkoły znajduje się na przecięciu osi.
Szkoły sukcesu	posiadają wysokie wyniki z egzaminów oraz wysoką efektywność nauczania (na wykresie pierwsza ćwiartka).
Szkoły wspierające	osiągają przeciętne wyniki egzaminacyjne, jednak efektywność nauczania jest wysoka (na wykresie druga ćwiartka).
Szkoły wymagające pomocy	uzyskują zarówno niskie wyniki na egzaminach gimnazjalnych, jak i niską efektywność nauczania (na wykresie trzecia ćwiartka).
Szkoły niewykorzystanych możliwości	uzyskują wysokie wyniki egzaminu gimnazjalnego, lecz posiadają słabą efektywnością nauczania (na wykresie czwarta ćwiartka).

Jak można zauważyć na rysunku poniżej, biorąc pod uwagę wyniki z egzaminów i efektywność nauczania przedmiotów humanistycznych w latach 2013 – 2015, oba gimnazja można zaliczyć do szkół wymagających pomocy.

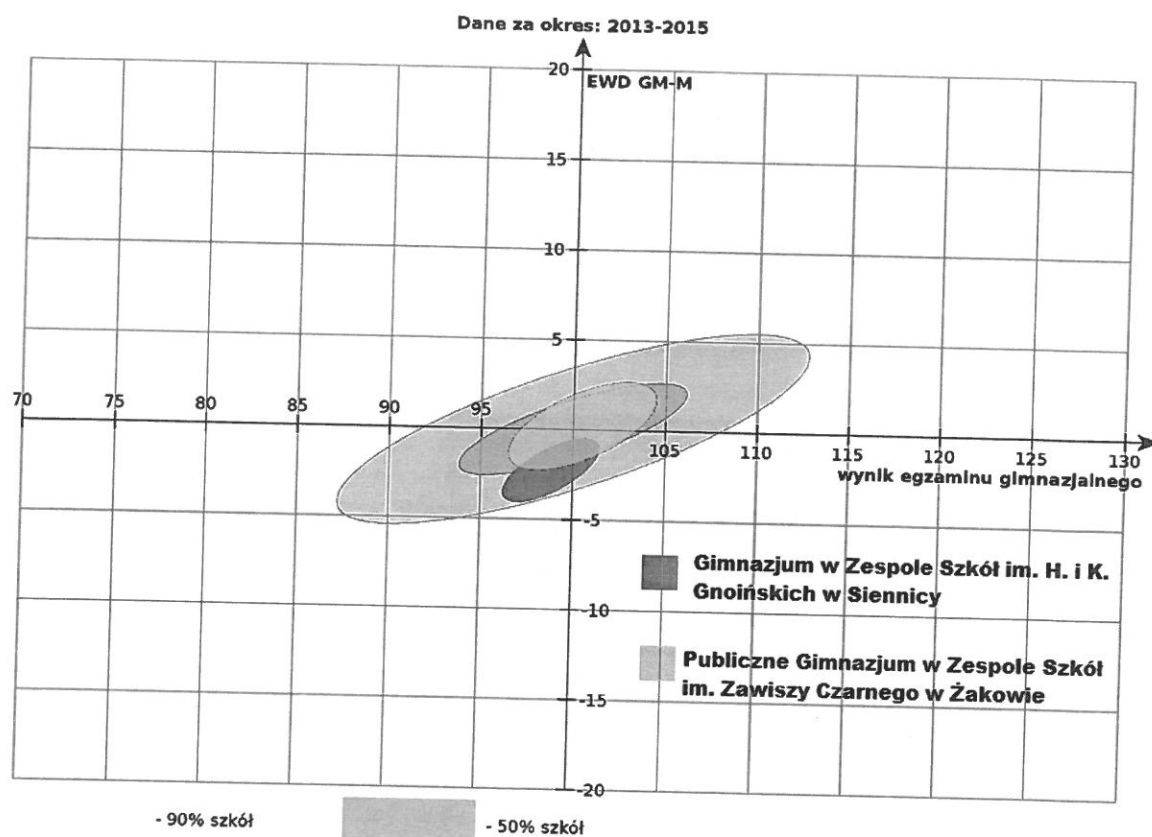
Rys. 20 Wartość wskaźnika EWD osiągnięta przez szkoły gimnazjalne funkcjonujące na terenie Gminy Siennica z przedmiotów humanistycznych (okres 2013 – 2015).



Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych <http://ewd.edu.pl/>

Biorąc pod uwagę wyniki z egzaminów i efektywność nauczania matematyki w latach 2013 – 2015, Publiczne Gimnazjum w Zespole Szkół im. Zawiszy Czarnego w Żakowie można zaliczyć do szkół neutralnych charakteryzujących się średnimi w skali kraju wynikami egzaminacyjnymi oraz przeciętną efektywnością nauki wymagających pomocy. Gimnazjum w Zespole Szkół im. H. i K. Gnoińskich w Siennicy należy zaliczyć do szkół wymagających pomocy. Szczegółowe dane przedstawiono na rysunku poniżej.

Rys. 21 Wartość wskaźnika EWD osiągnięta przez szkoły gimnazjalne funkcjonujące na terenie Gminy Siennica z matematyki (okres 2013 – 2015).



Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych <http://ewd.edu.pl/>

Szkolnictwo ponadgimnazjalne

Na terenie Gminy Siennica funkcjonują dwie szkoły ponadgimnazjalne: Technikum i Zasadnicza Szkoła Zawodowa w Zespole Szkół w Siennicy, przy ul. Mińskiej 38.

Wymagający poprawy system edukacji w Gminie mógłby spowodować zahamowanie niekorzystnego, niższego niż w województwie poziomu wykształcenia mieszkańców.

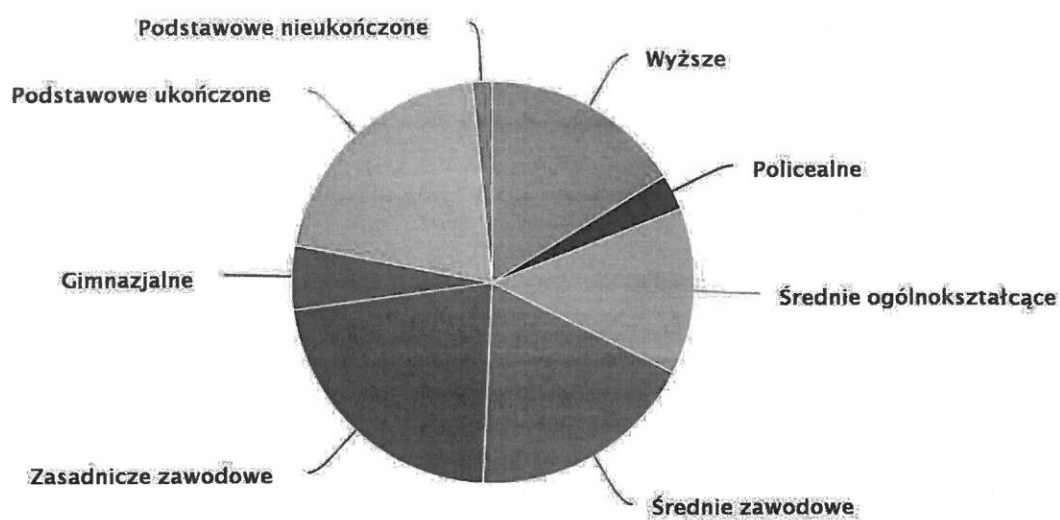
1 951 mieszkańców gminy Siennica jest w wieku potencjalnej nauki (3-24 lata) (w tym 953 kobiet oraz 998 mężczyzn). Według Narodowego Spisu Powszechnego z 2011 roku 16,2% ludności posiada wykształcenie wyższe, 2,9% wykształcenie policealne, 13,4% średnie ogólnokształcące, a 18,3% średnie zawodowe. Wykształceniem zasadniczym zawodowym legitymuje się 22,2% mieszkańców gminy Siennica, gimnazjalnym 5,2%, natomiast 20,4%

podstawowym ukończonym. 1,6% mieszkańców zakończyło edukację przed ukończeniem szkoły podstawowej.

Rys.22

Poziom wykształcenia – Gmina Siennica

(Źródło: Narodowy Spis Powszechny 2011)

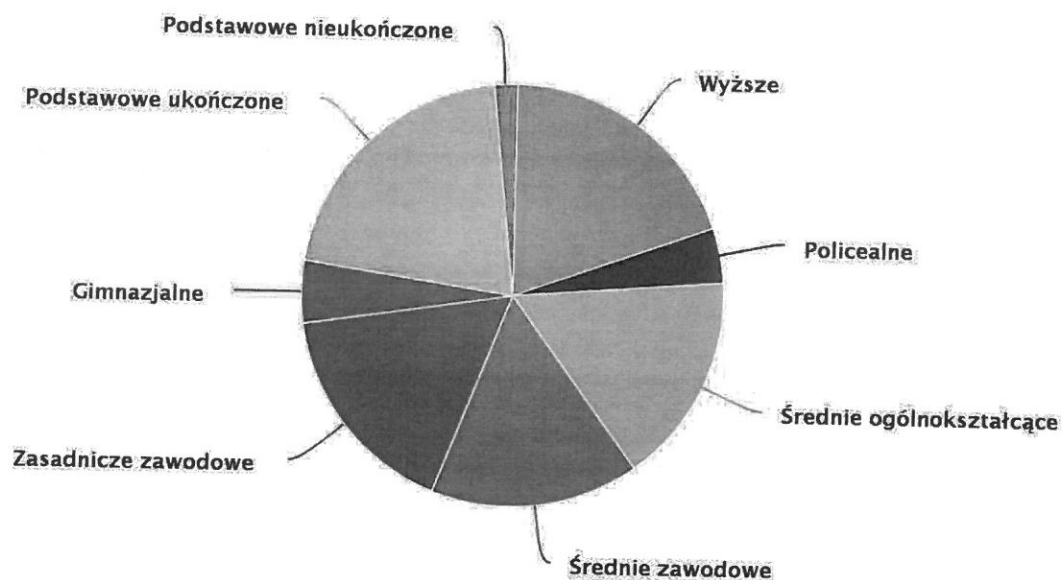


W porównaniu do całego województwa mazowieckiego mieszkańcy gminy Siennica mają niższy poziom wykształcenia. Według Narodowego Spisu Powszechnego z 2011 roku 24,4% ludności województwa posiada wykształcenie wyższe, 3,0% wykształcenie policealne, 14,4% średnie ogólnokształcące, a 17,4% średnie zawodowe. Wykształceniem zasadniczym zawodowym legitymuje się 17,3% mieszkańców mazowieckiego, gimnazjalnym 4,7%, natomiast 17,4% podstawowym ukończonym. 1,4% mieszkańców zakończyło edukację przed ukończeniem szkoły podstawowej.

Rys. 23

Poziom wykształcenia (Kobiety) – Gmina Siennica

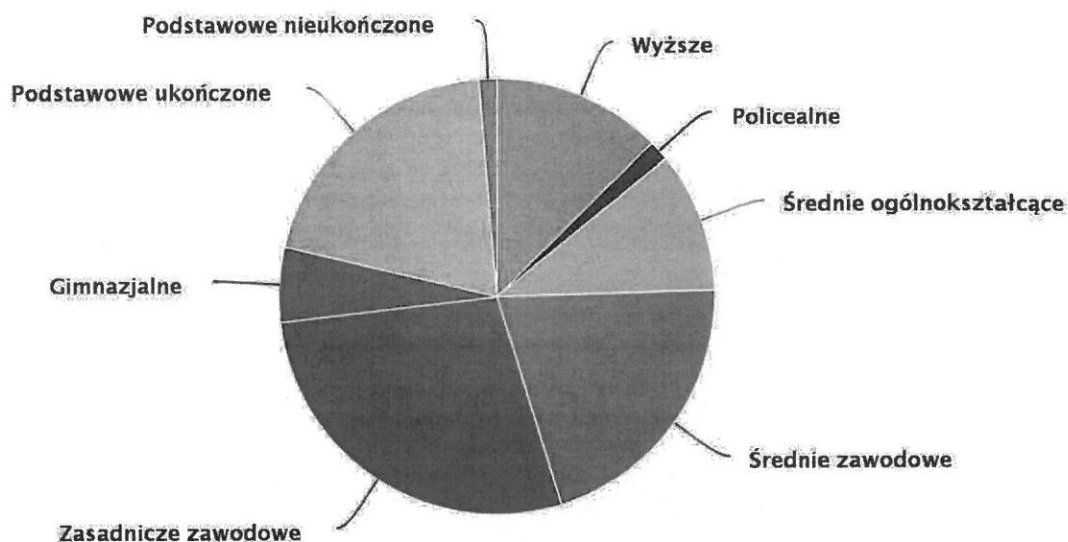
(Źródło: Narodowy Spis Powszechny 2011)



Wśród kobiet mieszkających w gminie Siennica największy odsetek ma wykształcenie podstawowe ukończone (20,8%) oraz wyższe (19,5%). Wśród kobiet mieszkających w mazowieckim największy odsetek ma wykształcenie wyższe (26,8%) oraz podstawowe ukończone (17,9%).

Rys. 24. Poziom wykształcenia (Mężczyźni) – Gmina Siennica

(Źródło: Narodowy Spis Powszechny 2011)



Mężczyźni w Gminie Siennica najczęściej mają wykształcenie zasadnicze zawodowe (27,9%) oraz średnie zawodowe (20,6%). Mężczyźni w województwie mazowieckim najczęściej mają wykształcenie zasadnicze zawodowe (22,4%) oraz wyższe (21,7%).

4.7. Struktura organizacji pozarządowych

Liczba organizacji pozarządowych, nieznacznie lecz systematycznie wzrasta w ostatnich 4 latach. Taki stan rzeczy ma swoją przyczynę prawdopodobnie w zwiększeniu nakładów finansowych na rzecz III sektora: w pierwszym przypadku przez władze samorządowe, w drugim – dzięki wstąpieniu w struktury Unii Europejskiej i związanej z tym desygacji środków w ramach stosownych programów (np. EFS).

Niestety, organizacje pozarządowe borykają się również z wieloma problemami. Do najważniejszych należy wciąż stosunkowo nieznaczny udział w życiu gminy i lokalnych społeczności. Może to mieć swoją przyczynę w niewielkiej liczbie samych organizacji (porównując do innych krajów tzw. Europy Zachodniej), jak również brakiem zainteresowania ze strony mieszkańców niechętnych bądź wykazujących nieufność wobec przyłączenia się do danej grupy. Ponadto, pomimo atutów, jakie przynoszą dofinansowania płynące z budżetu Gminy Siennica oraz Unii Europejskiej, skomplikowanie procedur a przede

wszystkim konieczność posiadania wkładu własnego może stanowić barierę dla niektórych organizacji. Innym problemem, jaki pojawia się w III sektorze, jest (wspomniany powyżej) niedobór osób chętnych do prowadzenia działań organizacji, wolontariuszu czy nawet zwykłych członków.

Tabela 13

	2010	2011	2012	2013	2014
Stowarzyszenia i organizacje społeczne	19	21	22	23	23

Najważniejsze organizacje pozarządowe na terenie Gminy Siennica:

1. Kluby sportowe w formie stowarzyszenia:

- Parafialny Klub Sportowy "Life" w Siennicy
- Uczniowski Klub Sportowy "Berek" w Żakowie
- Gminny Klub Sportowy "Feniks" w Siennicy

2. Stowarzyszenia:

- Stowarzyszenie Pomocy Dzieciom Niepełnosprawnym „MOŻESZ WIĘCEJ”
- Stowarzyszenie Rozwoju Wsi Pogorzel, Nowa Pogorzel i okolic
- Stowarzyszenie Absolwentów i Wychowanków Szkół Siennickich w Siennicy
- Stowarzyszenie Rozwoju Wsi Dąbrowa i Okolic - Dąbrowa
- Podlaskie Towarzystwo Oświatowo- Kulturowe z siedzibą w Bożej Woli "PTOK"
- Koło Emerytów i Rencistów w Siennicy

Główne problemy społeczne Gminy Siennica:

1. Zwiększająca się ilość mieszkańców w wieku poprodukcyjnym i rosnący wskaźnik obciążenia demograficznego,
2. Wysoki poziom bezrobocia i długotrwałego bezrobocia kumulujący się w 3 miejscowościach Gminy: Siennica, Grzebowilk, Żaków,
3. Wysoki poziom wykorzystania pomocy społecznej kumulujący się w czterech miejscowościach gminy: Grzebowilk, Pogorzel, Siennica, Siennica (obręb Stara Wieś),
4. Niższy niż w kraju i województwie mazowieckim wskaźnik wykształcenia mieszkańców,

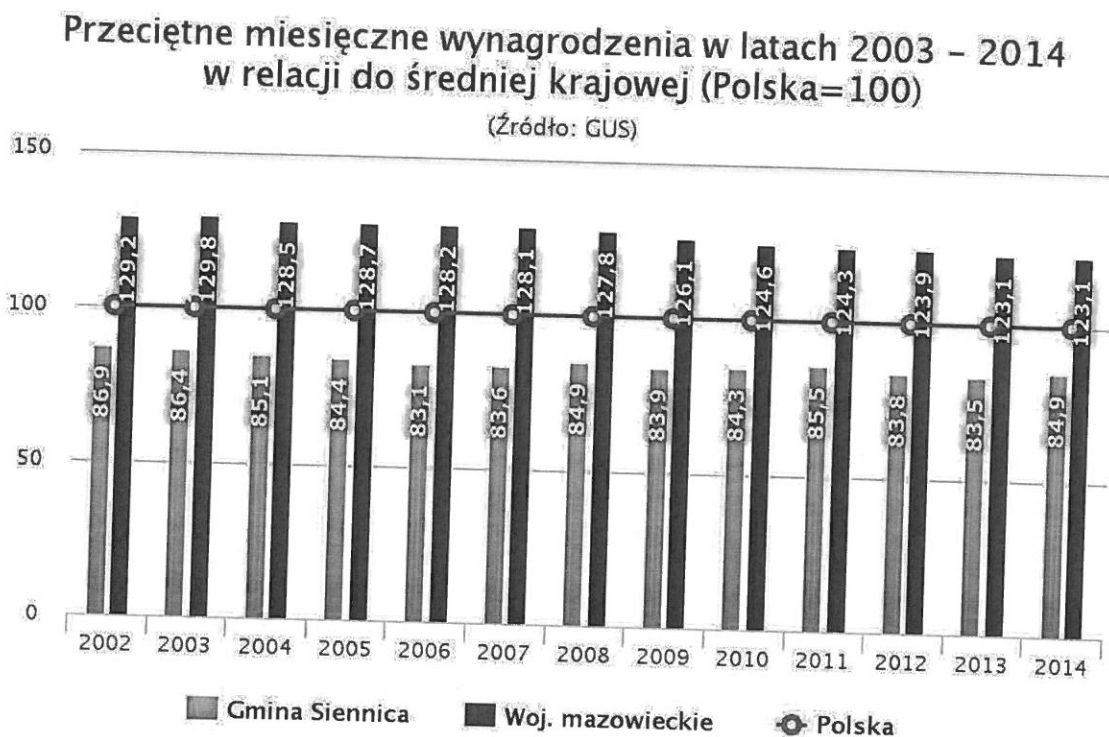
5. Słabsze niż średnia dla powiatu wyniki egzaminów gimnazjalnych uczniów z Gminy Siennica,
6. Wysoki poziom przestępczości kumulujący się w miejscowościach: Siennica, Żaków.

5. Diagnoza zjawisk w sferze gospodarczej

5.1. Struktura i trendy głównych branż na terenie Gminy Siennica

Gmina ma charakter rolniczy, z przewagą gospodarstw rolnych koncentrujących się w południowej części. Natomiast północna część Gminy Siennica, to obszar rozwoju budownictwa mieszkaniowego i usług.

Rys. 25



Przeciętne miesięczne wynagrodzenie brutto w gminie Siennica wynosi 3400,41 PLN, co odpowiada 84.90% przeciętnego miesięcznego wynagrodzenia brutto w Polsce.

Wśród aktywnych zawodowo mieszkańców gminy Siennica 895 osób wyjeżdża do pracy do innych gmin, a 232 pracujących przyjeżdża do pracy spoza gminy - tak więc saldo przyjazdów i wyjazdów do pracy wynosi -663.

26,3% aktywnych zawodowo mieszkańców gminy Siennica pracuje w sektorze rolniczym (rolnictwo, leśnictwo, łowiectwo i rybactwo), 27,8% w przemyśle i budownictwie, a 19,4% w sektorze usługowym (handel, naprawa pojazdów, transport, zakwaterowanie i gastronomia,

informacja i komunikacja) oraz 1,9% pracuje w sektorze finansowym (działalność finansowa i ubezpieczeniowa, obsługa rynku nieruchomości).

Tabela 14.

Podmioty wg sektorów własnościowych					
podmioty gospodarki narodowej ogółem	339	331	372	384	416
sektor publiczny - ogółem	18	18	18	18	18
sektor publiczny - państwowe i samorządowe jednostki prawa budżetowego	14	14	15	15	15
sektor prywatny - ogółem	321	313	354	366	398
sektor prywatny - osoby fizyczne prowadzące działalność gospodarczą	272	262	298	304	330
sektor prywatny - spółki handlowe	5	5	6	9	9
sektor prywatny - spółki handlowe z udziałem kapitału zagranicznego	0	0	0	1	1
sektor prywatny - spółdzielnie	3	3	2	2	2

Źródło: Bank Danych Regionalnych <https://www.stat.gov.pl>

Na terenie gminy istnieje kilka większych zakładów pracy do których można zaliczyć następujące przedsiębiorstwa:

1. Spółdzielczy Zakład Usług Technicznych „SKROPOL” w Siennicy – obróbka metali, handel częściami zamiennymi do maszyn rolniczych;

2. Firma Handlowo-Usługowa Tomasz Salamon w Siennicy – wykopy ziemne, kopanie fundamentów;
3. Firma Handlowo-Usługowa Waldemar Salamon w Siennicy – materiały budowlane;
4. ADEX Arkadiusz Grzegorzka w Siennicy – roboty budowlane;
5. NZOZ Kaśmin s.c.

Poza gospodarstwami rolnymi i wymienionymi powyżej zakładami przemysłowymi na terenie gminy nastąpił rozwój usług turystyczno-rekreacyjnych. Największa liczba podmiotów z tego sektora prowadzi działalność głównie na obszarach o dużych walorach przyrodniczo-krajobrazowych i kulturowych. W miejscowościach: Starogród, Ptaki, Wólka Dłużewska, Dzielnik, Julianów jest najwięcej zarejestrowanych podmiotów z tego sektora.

Na terenie gminy znajduje się także znaczna ilość żwirowni i piaskowni, z których pobierany jest surowiec dla celów budownictwa. Występują one w miejscowościach: Starogród, Nowy Starogród, Majdan, Kulki, Siennica, Stara Wieś, Wojciechówka, Julianów, Zalesie i Siodło.

Uwarunkowania rozwoju gospodarczego w sferze turystyki

Walory przyrodnicze

Południowo-wschodnia i zachodnia część gminy to obszary sprzyjające rozwojowi rekreacji. Przepływa tam rzeka Świder, która płynąc przez teren polodowcowy ze wzniesieniami morenowymi, często pokrytymi lasami, tworzy malowniczy krajobraz. Rzeczka Piaseczna, dopływ Świdra, przepływając przez miejscowość Dzielnik, Drożdżówka, Ptaki, Kulki tworzy liczne zakola i przełomy.

Największe zbiorniki wodne to stawy w Siennicy, Nowodworze i Lasominie o ogólnej powierzchni 68,5 ha będące własnością Okręgu Polskiego Związku Wędkarskiego w Siedlcach. Inne zbiorniki wodne to stawy będące prywatną własnością położone w Starogrodzie, Borówku, Dzielniku, Ptakach, Kulkach. Są one zasilane przez niewielkie dopływy rzeki Świder, między innymi Sienniczką i Piaseczną. Latem stawy te są atrakcją dla mieszkańców gminy i ich gości. Pofałdowane tereny, dużo lasów oraz zbiorniki wodne nadają tym terenom specyficzny mikroklimat, a bliskość Warszawy i dobry dojazd pozwalają na rozwój ich funkcji rekreacyjnej. Największym skupiskiem rekreacji indywidualnej jest miejscowość Borówek (97 działek) oraz Drożdżówka (58 działek). W planie

zagospodarowania przestrzennego gminy jako tereny rekreacyjne wymienia się miejscowości: Borówek, Dąbrowę, Grzebowilk, Zalesie, Nową Pogorzel, Pogorzel, Julianów, Wojciechówkę, Krzywicę, Drożdżówkę, Dzielnik, Nowodzielnik, Kulki, Wólkę Dłużewską, Starogród, Nowy Starogród, Dłużew, Majdan. Na terenie gminy istnieją gospodarstwa agroturystyczne m.in. w miejscowości Ptaki.

Do istniejących szlaków znajdujących się na terenie Gminy zaliczamy:

- Szlak turystyczny pieszy „Siedem Młynów nad Piaseczną”.

Trasa obejmuje gminę Ceglów i Siennica. Przebieg trasy jest następujący: Torfowiska Siodłowskie Bagna - Kiczki - Dzielnik - Drożdżówka - Kulki - Ptaki - Świderszczyzna – Starogród. Długość 14 km. Szlak, jeden z najładniejszych w powiecie, wiedzie wzdłuż rzeki Piasecznej. Na trasie pozostałości młyńskich siedlisk - stawy, upusty, groble;

- Szlak turystyczny pieszy „Szlakiem Dworków nad Świdrem”. Starogród PKS - Wólka Dłużewska - rezerwat Wólczńska Góra - Dolina Świdra - dwór w Dłużewie - "Joście" (Dalszy ciąg trasy pow. otwocki: Radachówka - Sufczyn). Długość szlaku 12 km. Czas przejścia 3-3,5 godz. Szlak daje możliwość poznania architektury dworków oraz uroków krajobrazu Doliny Świdra w gminie Siennica.

- Szlak rowerowy „Dłużew i okolice”. Przebieg szlaku: Nowa Pogorzel- Pogorzel-Siennica-Bestwiny-Dłużew-Wólka Dłużewska-Kąty. Na trasie znajdują się ciekawe obiekty takie jak rezerwat Bagno Pogorzel, kościół i zespół klasztorny w Siennicy, rezerwat Wólczńska Góra.

- Szlak przyrodniczo ekologiczny – Szlak zielony. Przebieg szlaku: Torfowiska Siodłowskie Bagna - Kiczki Pierwsze – Kiczki Drugie – Nowodzielnik – Ptaki.

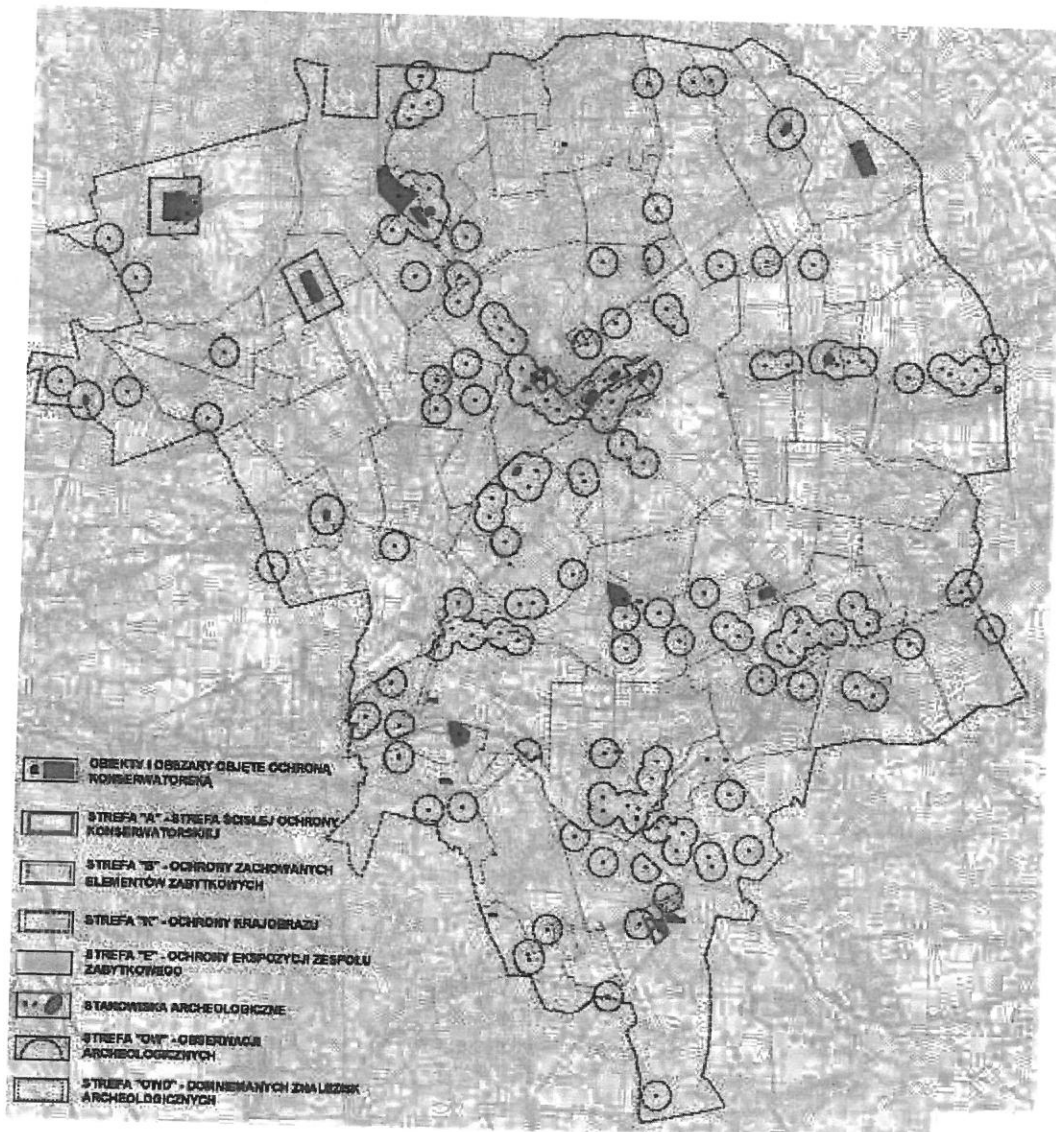
5.2. Walory kulturowe

Prace nad badaniem i identyfikacją zabytków archeologicznych gminy Siennica rozpoczęto w 1883 roku, których wyniki pozwoliły odkryć zabytki krzemienne, pochodzące z epoki kamienia. Kolejne badania archeologiczne prowadzono w 1917 roku, które pozwoliły zidentyfikować stanowiska pradziejowe w Dłużewie, Górze Wólczńskiej, Majdanie i Starogrodzie. Późniejsze prace badawcze, w 1922 roku, pozwoliły na odkrycie w okolicy miejscowości Chelst kilku stanowisk wydmych pochodzących z epoki kamienia, stanowiących ślady osadnictwa kultury ceramiki sznurowej dołkowo-grzebykowe z epoki neolitu, pochodzących z epoki brązu fragmentów ceramiki kultury trzcinieckiej i łużyckiej oraz kultury przeworskiej datowane na okres przedrzymski – lateński. W 1991 roku

58

zidentyfikowano znaleziska grobowe m. in. elementy wyposażenia wczesnośredniowiecznego grobu kobiecego w Starogrodzie.

Rys. 26. Środowisko kulturowe



Źródło: Studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego Gminy Siennica

Obiekty i obszary uwzględnione w gminnej ewidencji zabytków, wymagające ochrony we wszystkich dokumentach planistycznych.

BESTWINY

- Kapliczka - murowana, 1915 r,
- Dom nr 20 - drewniany, lata 30 XX w.

BOŻA WOLA

· Zespół dworski :

- a) dwór murowany, 2 połowa XX w. – wpis do rejestru nr 401/91 z dn. 23.08.1991 r.,
- b) park o charakterze krajobrazowym, 2 połowa XIX w. - wpis do rejestru nr 401/91 z dn. 23.08.1991 r.

DĄBROWA

· Dom nr 7, drewniany, początek XX w.

DŁUŻEW

· Zespół dworski :

- a) dwór murowany, 1901-1902, proj. Jan Heurich, wpis do rejestru nr 384/86 z dn. 25.02.1986 r.
- b) park o charakterze krajobrazowym, koniec XIX w. wpis do rejestru nr 384/86 z dn. 25.02.1986 r.

· Aleja prowadząca z Lasomina do Dłużewa - pocz. XIX w.

DROŻDŻÓWKA

· Dwór drewniany, początek XX w.

DZIELNIK

· Kapliczka, murowana, lata 20 XX w.

· Dom młynarza, drewniany, 1890 r.

GĄGOLINA

· Kapliczka murowana, lata 20 XX w.

· Dom nr 7, drewniany, początek XX w.

GRZEBOWILK

· Zespół dworski

- a) dwór drewniany, koniec XVIII lub początek XX w., przebudowany XX w. wpis do rejestru nr 171/695 z dn. 14.04.1962 r.
- b) park o charakterze krajobrazowym, około połowy XIX w. wpis do rejestru nr 171/695 z dn. 14.04.1962 r.

· Cegielnia, murowana lata 20 XX w. wpis do rejestru nr A-1050 z dn 13.12.2011r.

· Kapliczka l. 20. XX w.

KĄTY

· Kaplica, murowana, 1938 r.

· Zespół dworski

a) dwór murowany, 2 połowa XIX w., przebudowany lata 50 XX w. wpis do rejestru nr 419/93 z dn. 14.04.1993 r.

b) park o charakterze krajobrazowym, około połowy XIX w wpis do rejestru nr 419/93 z dn. 14.04.1993 r.

· Dom nr 3, drewniany, lata 20 XX w.

· Dom nr 7, murowany, lata 20 XX w.

KOŚMINY

· Szkoła powszechna, ob. nr 24, drewniany, lata 30 XX w.

· Dom nr 19, drewniany, lata 30 XX w.

· Dom nr 22, drewniany, 1936 r.

KRZYWICA

· Kaplica, murowana lata 30 XX w.

LASOMIN

· Miejsce pamięci w postaci kamienia pamiątkowego,

· Kapliczka na cokole, 1839 r.

ŁĘKAWICA

· Kaplica, murowana lata 30 XX w,

· Dworek, drewniany, otynkowany, początek XX w.

· Pomnik ku czci pomordowanych mieszkańców Łękawicy w dn. 14 września 1939 r. pochodzący z lat 40. XX w.

NOWY POGORZEL

· Kapliczka z rzeźbą Trojcy Świętej , drewniana, początek XIX w. wpis do rejestru nr 19/70

· Zespół dworski

a) dwór murowany, ok. połowy XVIII w., arch. Szymon Gaygier, przebudowany początek XIX i XIX/X (ok. 1900 dobudowa oranżerii i balkonu), wpis do rejestru nr 153/650 z dn. 09.04.1962 r.

b) park dworski, XVIII w.

NOWY ZGLECHÓW

· Dwór drewniany, koniec XIX w,

· Figura przydrożna, 1852 rok

POGORZEL

· Figura przydrożna, 1882 rok

· Grób nieznanego żołnierza, l. 40. XX w

PTAKI

- Młyn wodny, XIX wiek

SIENNICA

- Układ przestrzenny – XVI-XIX w.

- Zespół klasztorny

a) kościół p.w. Ofiarowania NMP, ob. parafialny, murowany 1749-1754, arch. Szymon Gaygier, ukończony ok. 1760r., arch. Antoni Solari, restaurowany w 1859 i 1912, odbudowany po spaleniu w 1958-1959, wpis do rejestru nr 25/133,

b) klasztor, ob. zespół szkół zawodowych, murowany, 1749-1754, arch. Szymon Gaygier, ukończony ok. 1760r., arch. Antoni Solari, wielokrotnie przebudowywany, restaurowany w 1859 i 1912, odbudowany po spaleniu w 1958-1959, wpis do rejestru nr 25/133,

c) plebania, w zespole kościoła par. pw. Ofiarowania NMP, l. 20 - XX w.

d) cmentarz przykościelny,

e) cmentarz parafialny,

f) kaplica cmentarna,

- Zespół Szkół im. H. i K. Gnoińskich wpis do rejestru nr A-456 z dn 14.02.1997 r.

- szkoła murowana 1923 – 1926 r.,

a) dawny internat w Zespole Szkół im. H. i K. Gnoińskich wpis do rejestru A-456 z dn. 14.02.1997 r.,

b) budynek gospodarczy, murowany 1925 r.,

c) budynek studni, murowany 1925 r.,

d) oczyszczalnia ścieków, murowana, 1925 r.

e) studnia w Zespole Szkół im H. i K. Gnoińskich

- Pomnik Ku Pamięci Nauczyciela Antoniego Królikowskiego usytuowany w Zespole Szkół im. H. I K. Gnoińskich

- Pomnik w 100 Rocznicę Zmagania z Carskim Zniewoleniem o Wolną Szkołę Polska, usytuowany w Zespole Szkół im. H. I K. Gnoińskich

- Pomnik w hołdzie Wolnej Szkole Polskiej

- Pomnik na pamiątkę 480 lat Siennicy 1526-2006

- Pomnik ku czci Wojska Polskiego

- Dom ul. Mińska nr 33, drewniany, lata 20 XX w.

SIODŁO

- Dom nr 2 drewniany, lata 30 XX w.

- Dom nr 5 drewniany, lata 30 XX w.

SIENNICA (OBRĘB STARA WIEŚ)

- Zespół folwarczny

a) Obora z zespołu folwarcznego murowana ceglano/kamienna, XIX/XX w.

b) Pozostałości parku dworskiego, koniec XIX w.

SWOBODA

- Kaplica, l. 30. XX w

STAROGRÓD

- Układ urbanistyczny XVI-XIX w.

- Kapliczka, murowana 1903 r.

- Kapliczka, murowana 1928 r.

- Krzyż przydrożny 1916 r.

- Park dworski, koniec XIX w. wpis do rejestru nr 450 z dn 15.07.1996 r.

- cmentarz parafialny

WÓLKA DŁUŻEWSKA

- Dom nr 20 drewniany, początek XX w.

- Dom nr 26, drewniany, XIX/XX w.

- Mogiła żołnierska polskiego partyzanta poległego w walce z Niemcami

ZALESIE

- Dom nr 1 drewniany, lata 20 XX w.

ZGLECHÓW

- Kaplica, murowana lata 20 XX w.

- Dom nr 2 drewniany początek XX w.

- Dom nr 8 drewniany, lata 20 XX w.

- Dom nr 8 a drewniany, lata 20 XX w.

- Dom nr 13 drewniany, początek XX w.

- Dom nr 21 drewniany, początek XX w.

ŻAKÓW

- Zespół dworski

a) dwór murowany, 4 ćwierćwiecze XIX w., wpis do rejestru nr Nr rej. 36/191 z dn. 20.11.1959 r.

b) park dworski z aleją dojazdową, początek XIX w. wpis do rejestru nr 36/191 z dn. 20.11.1959 r.

· Kaplica, drewniana, początek XX w.

Główne problemy sfery gospodarczej:

1. Niższe o (15%) niż średnia ogólnopolska przeciętne miesięczne wynagrodzenie brutto pracujących mieszkańców Gminy Siennica,
2. Konieczność prowadzenia działań w celu stworzenia większej ilości miejsc pracy w sektorze usług, w tym związanych z turystyką i rekreacją,
3. Niewystarczające wobec potencjału wykorzystanie walorów przyrodniczych i kulturowych Gminy na cele rozwoju turystyki i gospodarki oraz dla pełnienia funkcji rekreacyjnych dla mieszkańców obszarów rewitalizowanych.

6. Diagnoza zjawisk w sferze środowiskowej

6.1 Zasoby i stan środowiska naturalnego

Na terenie Gminy Siennica ustanowiono następujące obszarowe formy ochrony przyrody:

1. Nadwiślański Obszar Chronionego Krajobrazu - 1 619,8 ha na terenie Gminy Siennica
2. Specjalny obszar ochrony siedlisk Dolina Środkowego Świdra Natura 2000 PHL140025
3. Rezerwat „Świder” - 6,75 ha na terenie Gminy Siennica
4. Rezerwat przyrody „Wólczańska Góra” - 4,72 ha na terenie Gminy Siennica
5. Miński Obszar Chronionego Krajobrazu – 1 599,2 ha na terenie Gminy Siennica

Południowa część gminy leży w Nadwiślańskim Obszarze Chronionego Krajobrazu obejmującym zachodnią część doliny Świdra, w którego obrębie znajdują się dwa rezerwaty przyrody: „Świder” i „Wólczańska Góra”. Północna część gminy należy do Mińskiego Obszaru Chronionego Krajobrazu, na którego terenie projektowany jest rezerwat „Strugi Krzywickie”.

Rezerwat „Świder” obejmuje obszar o łącznej powierzchni 23.800 ha, czego w obrębie Gminy Siennica znajduje się niewielki odcinek rzeki Świder o długości ok. 1,8 km, tj. od spiętrzenia w miejscowości Dłużew do granicy gminy. Celem ochrony jest zachowanie naturalnego charakteru rzeki Świder oraz bogatej nadbrzeżnej roślinności i bogatej fauny wodnej.

Rezerwat „Wólczańska Góra” we wsi Wólka Dłużewska obejmuje obszar lasu o powierzchni 4,72 ha. Celem rezerwatu jest zachowanie ozu zbudowanego ze żwirów i piasków polodowcowych przed wielu tysiącami lat, ochrona drzewostanu i rzadkiej flory. Długość ozu wynosi 260 m., szerokość podstawy części południowej - 120 m., a północnej - 240 m. Bezwzględna wysokość ozu wynosi 151 m n.p.m., a wysokość od podnóża - 24 m. Obszar ten objęty jest ochroną zarówno ze względów geologicznych, krajobrazowych jak i florystycznych.

Miński Obszar Chronionego Krajobrazu na terenie gminy zajmuje powierzchnię 1599,2 ha, co stanowi 5,49% ogólnej jego powierzchni. Zajmuje on północne tereny gminy, a jego

południowa granica biegnie po drodze z Rososzy do Łękawicy dalej do Nowej Pogorzeli, Grzebowilka i za torami kolejowymi do granicy gminy.

Charakterystyczną cechą tego obszaru jest dość duża jego lesistość wynosząca 37,8%, a na terenie gminy ok. 30%. Ponadto występuje tu dużo łąk, gęsta sieć rzeczek i strumyków, bogata szata roślinna w stanie naturalnym (lasy mieszane, grądy, bory bagienne, torfowiska, mchy i szuwały) oraz liczna grupa zwierząt prawnie chronionych i zagrożonych wyginięciem.

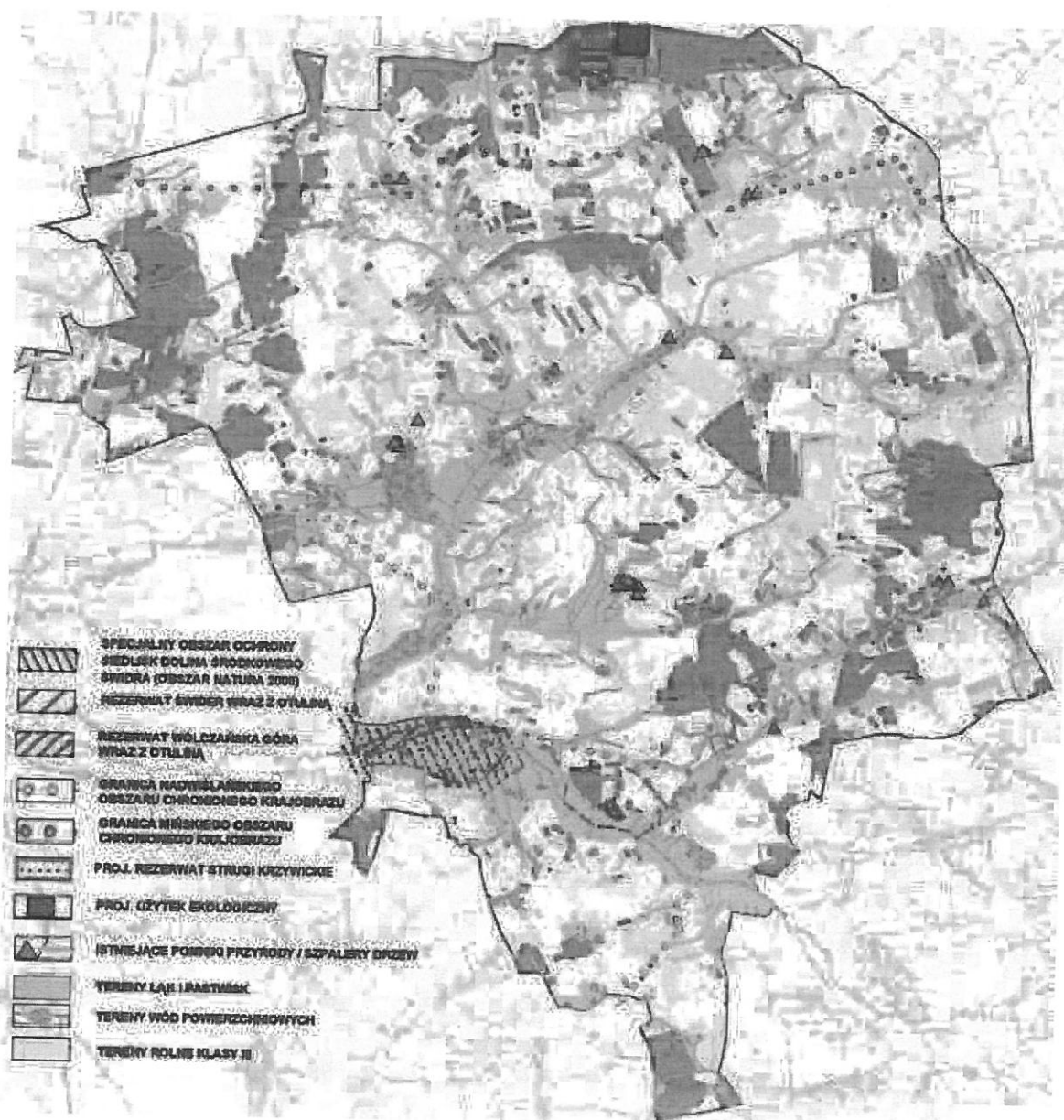
Na terenie Mińskiego Obszaru Chronionego Krajobrazu projektowany jest rezerwat „Strugi Krzywickie” o powierzchni około 30 ha. W obrębie tej powierzchni znajduje się mszar torfowiskowy i otaczający go bór bagieny. Występują tu zbiorowiska roślinności torfowisk mszysto-turzycowych i mszarów. Stwierdzono tu zespół grzybieni północnych - jest to fitocenoza wodna rzadka w skali nie tylko Mazowsza i Podlasia, ale i w skali kraju. W borze bagienym porastającym obrzeża projektowanego rezerwatu występuje borówka bagiczna, bagno zwyczajne i modrzewica zwyczajna.

Tuż przy granicy z gminą Siennica przy drodze z Pogorzeli do Mińska Mazowieckiego znajdują się stawy, które powstały w wyniku wybierania gliny potrzebnej do wyrobu cegieł. Jest to fragment Mińskiego Obszaru Chronionego Krajobrazu, położonego na terenie gminy Mińsk Mazowiecki, gdzie znajduje się rezerwat przyrody „Bagno Pogorzeli”. W skład rezerwatu wchodzi lasy otaczające stawy oraz bagna porośnięte unikatową roślinnością.

Do najciekawszych obiektów przyrodniczych zaliczyć należy zabytkowe i krajobrazowe parki podworskie w Bożej Woli, Dłużewie, Kątach, Pogorzeli, Grzebowilku i Żakowie. Znajdują się tam bogate drzewostany, niektóre z nich zostały uznane za pomniki przyrody. Ciekawym obiektem przyrodniczym są także Bagna Siodłowskie.

Na terenie gminy poza parkami podworskimi występują jeszcze pojedyncze drzewa uznane za pomniki przyrody. Są to: dęby szczypułkowe, sosna zwyczajna, lipa drobnolistna, buk pospolity, jesion wyniosły, kasztanowiec zwyczajny i klon pospolity.

Rys.27 Formy ochrony środowiska na terenie Gminy Siennica



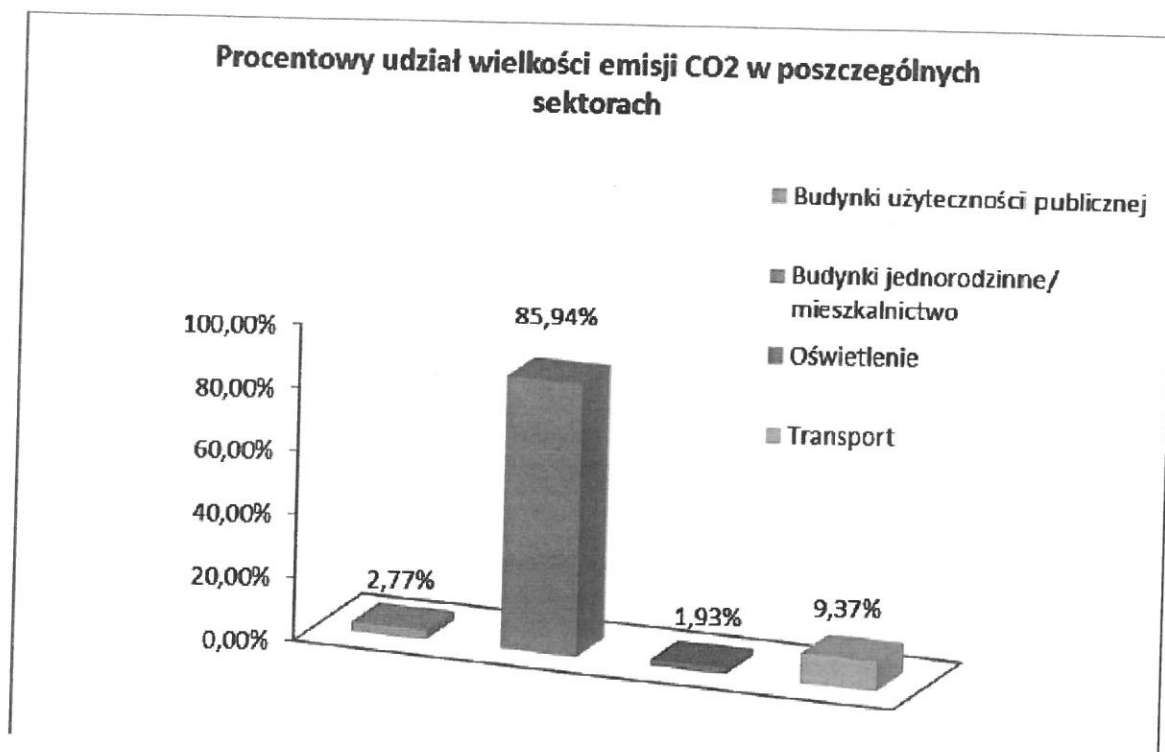
Źródło: Studium Uwarunkowań I Kierunków Zagospodarowania Przestrzennego Gminy Siennica

Zanieczyszczenia powietrza

Rolniczo-turystyczny charakter gminy Siennica wraz z brakiem strategicznego lokalnego przemysłu są powodem, że na opisywanym obszarze nie występują znaczące zanieczyszczenia technologiczne wynikłe z emisji punktowej dużych zakładów produkcyjnych. Zatem głównym rodzajem zanieczyszczeń w zakresie powietrza atmosferycznego są zanieczyszczenia powierzchniowe rozproszone pochodzące z systemu ogrzewania mieszkań, małych obiektów produkcyjnych i budynków gminnych.

Drugim istotnym źródłem zanieczyszczeń powietrza atmosferycznego w gminie są pojazdy mechaniczne. Emisja liniowa ma miejsce zwłaszcza wzdłuż najbardziej obciążonej ruchem pojazdów drogi wojewódzkiej nr 802.

Istotnym źródłem zanieczyszczeń są emisje pochodzące z pobliskiej aglomeracji warszawskiej. Tereny gminy należą do strefy zanieczyszczeń klasy C i tak jak w całej strefie mazowieckiej na jej powierzchni przekraczane są dobowe poziomy dopuszczalne stężenia pyłu zawieszonego PM₁₀, pyłu zawieszonego PM_{2,5}, benzo(a)pirenu i ozonu²³. Na terenie gminy nie są natomiast przekraczane dobowe dopuszczalne poziomy tlenków azotu. Co więcej, nie został przekroczony średnioroczny dopuszczalny poziom żadnego z zanieczyszczeń co oznacza, że powietrze w Gminie Siennica jest stosunkowo czyste. Biorąc jednak pod uwagę zwiększoną niską emisję głównie w okresie jesienno – zimowym (sezon grzewczy) mogą wystąpić lokalne uciążliwości, związane głównie z emisją CO₂ z budynków mieszkalnych.



Źródło: Plan Gospodarki Niskoemisyjnej dla Gminy Siennica

Dominującą wartością emisji charakteryzuje się sektor budynków jednorodzinnych stanowiący 85,94%, drugi sektor, który najwięcej emituje CO₂ to transport (9,37%), kolejny w szeregu sektor - budynki użyteczności publicznej (2,77%) oraz oświetlenie (1,93%).

Zużycie poszczególnych nośników energii na terenie Gminy jest bardzo zróżnicowane. W poniższej tabeli przedstawiono zużycie energii i roczną emisję dwutlenku węgla dla poszczególnych nośników energii. Sumaryczna wartość Emisji CO₂ w roku 2015 wynosi 15 665,75 MgCO₂/rok.

W związku z powyższymi celami Gminy Siennica do 2020 jest:

- 1) Redukcja emisji gazów cieplarnianych - 4,38 %, tj. 622,5 [Mg CO₂/rok].
- 2) Zwiększenie udziału energii pochodzącej ze źródeł odnawialnych - 1,23%, tj. 676,71 MWh/rok.
- 3) Redukcja zużycia energii finalnej, co ma zostać zrealizowane poprzez podniesienie efektywności energetycznej - 12,22%, tj. 7660,20 MWh/rok.
- 4) Poprawa jakości powietrza oraz rozwój gospodarki niskoemisyjnej przy zapewnieniu zrównoważonego rozwoju gminy.

Biorąc pod uwagę, iż najwięcej budynków mieszkalnych, będących głównym źródłem zanieczyszczeń powietrza znajduje się w miejscowościach Siennica, Żaków, Grzebowilk, Nowa Pogorzała to te miejscowości należy uznać za najbardziej dotknięte zanieczyszczeniem powietrza. Ponadto, miejscowości Siennica, Żaków, Nowa Pogorzała to jednostki administracyjne położone przy drodze wojewódzkiej nr 802 emitującej zanieczyszczenia z transportu.

W miejscowości Siennica występuje ponadto zamknięte wysypisko odpadów komunalnych, które powinno podlegać rekultywacji.

6.2 Główne problemy w sferze środowiskowej

1. Zagrożenie pogorszeniem stanu powietrza atmosferycznego związane z emisją CO₂ z indywidualnych gospodarstw, w wyniku emisji liniowej przy drodze wojewódzkiej 802 a także z pobliskiej aglomeracji warszawskiej, szczególnie w miejscowościach Siennica, Żaków.
2. Konieczność przeprowadzenia rekultywacji zamkniętego wysypiska odpadów komunalnych w miejscowości Siennica.

7. Diagnoza zjawisk w sferze technicznej

Położenie komunikacyjne

System komunikacyjny gminy Siennica składa się przede wszystkim z układu drogowego (i ulicznego) oraz komunikacji zbiorowej, w tym, głównie komunikacji autobusowej oraz linii kolejowej (w zasadzie o ruchu towarowym).

Układ drogowy tworzą: droga wojewódzka Nr 802 o relacji Mińsk Mazowiecki (od drogi kolejowej Nr 2), 7 dróg powiatowych oraz sieć dróg gminnych:

1. Droga wojewódzka Nr 802 o relacji Mińsk Mazowiecki (od DK Nr 2) – do Seroczyna (droga wojewódzka Nr 803), klasyfikowana jako droga główna – G, posiada jedną jezdnię dwupasmową o nawierzchni bitumicznej. Droga pozostaje w zarządzie Urzędu Marszałkowskiego (i Zarządu Dróg Wojewódzkich) – Województwa Mazowieckiego.

2. Drogi powiatowe o numerach:

- 2236W relacji Dębe Małe – Starogród,
- 2242W relacji Siennica (obręb Stara Wieś)–Kuflew,
- 2244W relacji Siennica – Cegłów,
- 2245W relacji Nowa Pogorzała – Grzebowilk – Grębiszew - Dobrzyniec,
- 2736W relacji Rudzienko – Grzebowilk,
- 2738 W relacji Siennica (obręb Stara Wieś)– Wólka Dłużewska –Parysów,
- 2739W relacji Wólka Dłużewska – Służew- Majdan – Sufczyn,

Drogi powiatowe klasyfikowane są jako zbiorcze- Z, posiadają jedną jezdnię dwupasmową. Drogi te pozostają w Zarządzie Starostwa Powiatowego w Mińsku Mazowieckim.

3. Drogi gminne

Drogi gminne klasyfikowane są jako lokalne –L i dojazdowe – D. Uzupełniają sieć dróg powiatowych i drogi wojewódzkiej. Stanowią one bezpośrednią obsługę zainwestowania, obiektów i posesji, są to głównie drogi jednojezdniowe, dwupasmowe. Ponadto w obszarze gminy występuje szereg dróg (ulic), (o statusie dróg wewnętrznych – nie ustanowionych jako drogi publiczne), które spełniają ważną funkcję obsługi terenów i zagospodarowania – zwłaszcza w obszarach poszczególnych miejscowości i zabudowy.

Zaopatrzenie Gminy Siennica w wodę odbywa się w oparciu o dwa ujęcia wody, zlokalizowane w miejscowościach Nowy Zglechów i Siennica. Długość głównej sieci wodociągowej na koniec 2015 wynosiła 150,25 km sieci. Liczba przyłączy wodociągowych wyniosła 2542 szt.

Ze stacji uzdatniania wody w Nowym Zglechowie korzystają mieszkańcy podłączeni do wodociągu z następujących miejscowości: Nowy Zglechów, Zglechów, Swoboda, Świętochy, Żaków, Żakówek, Dzielnik, Drożdżówka, Siodło, Boża Wola, Nowodzielnik, Kulki, Ptaki, Łękawica, Budy Łękawickie, Krzywica, Siennica (obręb Stara Wieś), Kąty – część wsi, Lasomin – część wsi, Wólka Dłużewska, Dłużew, Majdan, Starogród, Nowy Starogród. Liczba przyłączy wodociągowych wynosi 1203.

Ze stacji uzdatniania wody w Siennicy korzystają mieszkańcy podłączeni do wodociągu z następujących miejscowości: Siennica, Bestwiny, Pogorzel, Nowa Pogorzel, Lasomin – część wsi, Grzebowilk, Chełst, Borówek, Gągolina, Nowodwór, Zalesie, Nowe Zalesie, Dąbrowa, Kośminy, Wojciechówka, Strugi Krzywickie, Julianów, Kąty – część wsi.

Liczba przyłączy wodociągowych wynosi 1339.

Z sieci wodociągowej korzysta 82,3% ludności gminy – dane GUS za 2015 rok. Aktualnie, w 2016 roku, liczba ta szacowana jest na niemal 100%.

Odprowadzanie i oczyszczanie ścieków

W miejscowości Siennica znajduje się komunalny system odprowadzania i unieszkodliwiania nieczystości płynnych, w skład którego wchodzi oczyszczalnia ścieków o przepustowości 620m^3 na dobę wraz z siecią kanalizacyjną o długości 17,2 km w miejscowości Siennica. Na koniec 2015 r. do sieci kanalizacyjnej podłączonych było 452 gospodarstwa domowe. Ludność korzystająca z sieci kanalizacyjnej, to 30% ludności gminy. Problemem Gminy Siennica jest niski poziom skanalizowania.

Oczyszczalnia ścieków i kanalizacja sanitarna występuje w Siennicy, a w pozostałych miejscowościach budowane są szamba szczelne oraz sukcesywnie przydomowe oczyszczalnie ścieków. Obecnie na terenie gminy są 162 przydomowe oczyszczalnie ścieków.

Sieć gazowa

Długość czynnej sieci gazowej w gminie Siennica to 3773 m, w tym

- sieci przesyłowej – 209 m,
- sieci rozdzielczej – 3564 m.

Do sieci gazowej podłączonych jest około 70 gospodarstw domowych (ponad 220 osób). Zużycie gazu w gospodarstwach domowych wynosi 123,0 tys. m³.

Infrastruktura społeczna

Na terenie gminy Siennica funkcjonują następujące obiekty infrastruktury społecznej:

I. 6 szkół podstawowych:

- 4 szkoły prowadzone przez Gminę w Grzebowilku, Starogrodzie, Siennicy, Żakowie,
- 1 szkoła podstawowa prowadzona przez Stowarzyszenie w Nowej Pogorzeli,

II. 2 Gimnazja prowadzone przez Gminę (w Żakowie i Siennicy),

III. Zespół Szkół im. H. i K. Gnoińskich z Liceum Ogólnokształcącym i Gimnazjum,

IV. Gminne Przedszkole w Siennicy,

V. 3 Niepubliczne przedszkola w Siennicy

VI. Gminna Biblioteka Publiczna w Siennicy,

VII. Gminny Ośrodek Kultury,

VIII. Gminy Ośrodek Pomocy Społecznej w Siennicy,

IX. Samodzielny Publiczny Zakład Opieki Zdrowotnej w Siennicy.

Problemy w sferze technicznej

1. Niewystarczające wobec wymaganych standardów parametry techniczne dróg gminnych,
2. Zbyt niski wskaźnik długości ciągów komunikacyjnych: pieszych i rowerowych,
3. Konieczność zapewnienia bezpieczeństwa zwiększającej się liczbie użytkowników dróg na terenie Gminy Siennica,
4. Niski wskaźnik skanalizowania Gminy – brak sieci kanalizacyjnej i indywidualnych systemów oczyszczania ścieków na znaczącym obszarze Gminy Siennica,
5. Niewystarczająco rozwinięta infrastruktura społeczna: brak infrastruktury sportowej i rekreacyjnej oraz służącej edukacji,
6. Zbyt niski wobec potrzeb stan infrastruktury opieki zdrowotnej i społecznej dla zwiększającej się liczby starszych mieszkańców.

8. Delimitacja obszarów zdegradowanych

8.1 Metodologia wyznaczania obszarów zdegradowanych

Obszary zdegradowane to te tereny w Gminie, które znajdują się w stanie kryzysowym z powodu koncentracji negatywnych zjawisk społecznych a także środowiskowych, gospodarczych lub przestrzenno-funkcjonalnych czy technicznych.

Obszary zdegradowane w Gminie Siennica zostały określone w procesie pogłębionej diagnozy społeczno – gospodarczo – przestrzennej uzupełnionej o wyniki konsultacji społecznej i subiektywną ocenę Rady Gminy wobec obszarów o istotnym znaczeniu dla rozwoju lokalnego. W ramach procesu delimitacji obszarów skoncentrowano się na analizie występowania zjawisk kryzysowych, w tym przede wszystkim problemów natury społecznej: wysokiej stopy bezrobocia, wysokiego odsetka rodzin korzystających z pomocy społecznej, wysokiej przestępczości. Przeanalizowano także negatywne zjawiska w sferze środowiskowej: zagrożenie zanieczyszczeniem powietrza i gleb oraz przestrzenno-funkcjonalne: niewystarczające wyposażenie w infrastrukturę techniczną i społeczną.

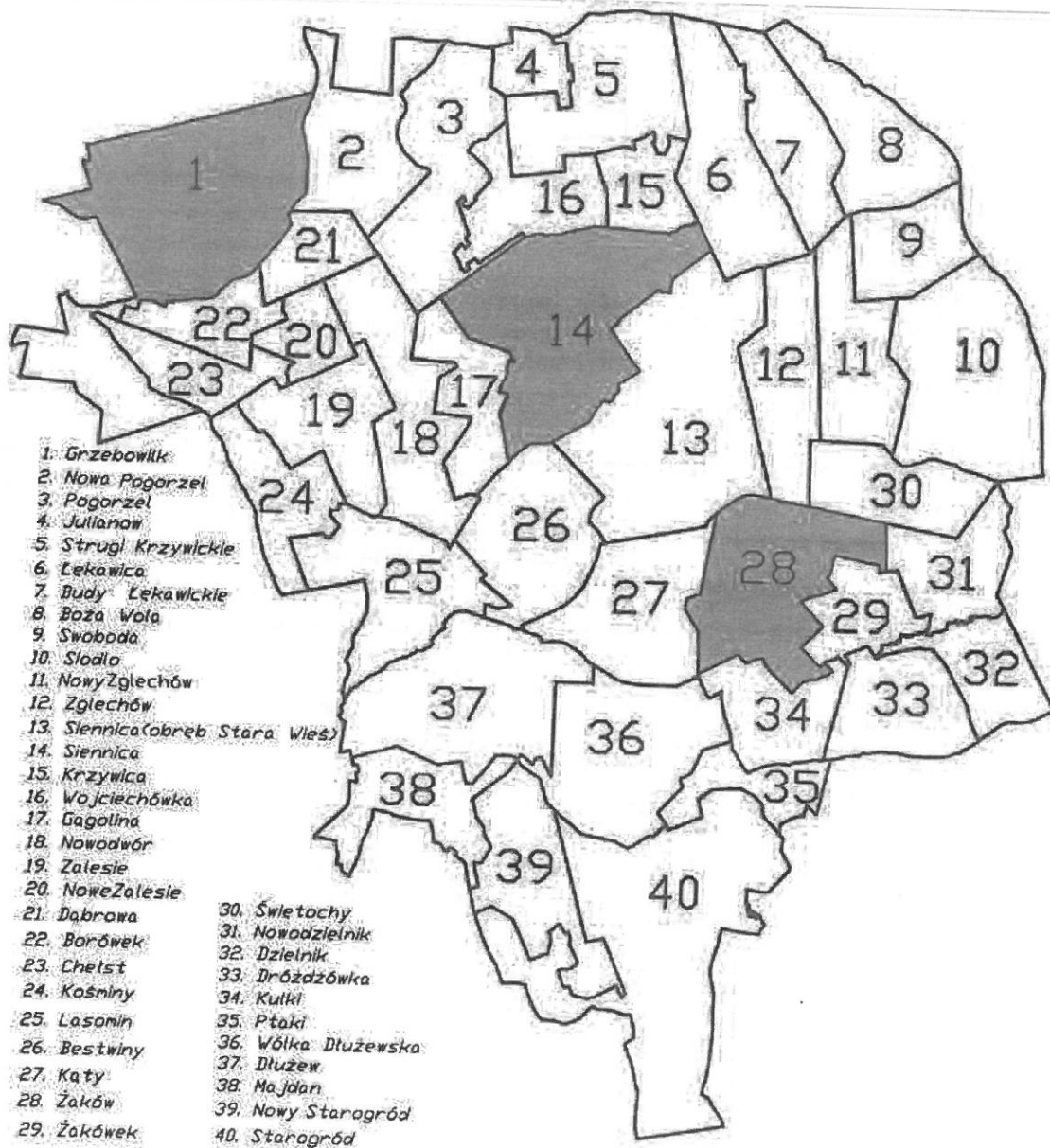
Dla uzyskania porównywalności wyników diagnozy przygotowano dane dla podobnych jednostek przestrzennych, charakteryzujących się spójnością społeczną i przestrzenną. Pozyskane i przeanalizowane dane dotyczące negatywnych zjawisk społecznych, a także przekroczeń standardów jakości środowiska czy obszarów zdegradowanych pod względem przestrzenno-funkcjonalnym odniesiono do jednostek urbanistycznych – poszczególnych miejscowości/wsi w Gminie Siennica.

Dodatkowo, zwrócono również uwagę na wewnętrzny potencjał rozwojowy obszarów, który może mieć kluczowy wpływ na rozwój całej Gminy oraz założenia dokumentów strategicznych i dotyczących zagospodarowania przestrzennego. Wstępnie wytypowane obszary kryzysowe zostały doprecyzowane na podstawie konsultacji społecznych oraz spotkań z przedstawicielami ważnych instytucji publicznych, które posiadają odpowiednie kompetencje i wiedzę na temat tego, które z obszarów wymagają największego wsparcia (Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej, Urząd Gminy w Siennicy).

Poniżej przedstawiono wskaźniki, które wybrano do analizy pod względem możliwości pozyskania informacji oraz adekwatności dla charakteru omawianego obszaru i problemów występujących w Gminie. Zaznaczono miejscowości, w których wskaźniki przyjmują najwyższe wartości wobec średniej dla Gminy.

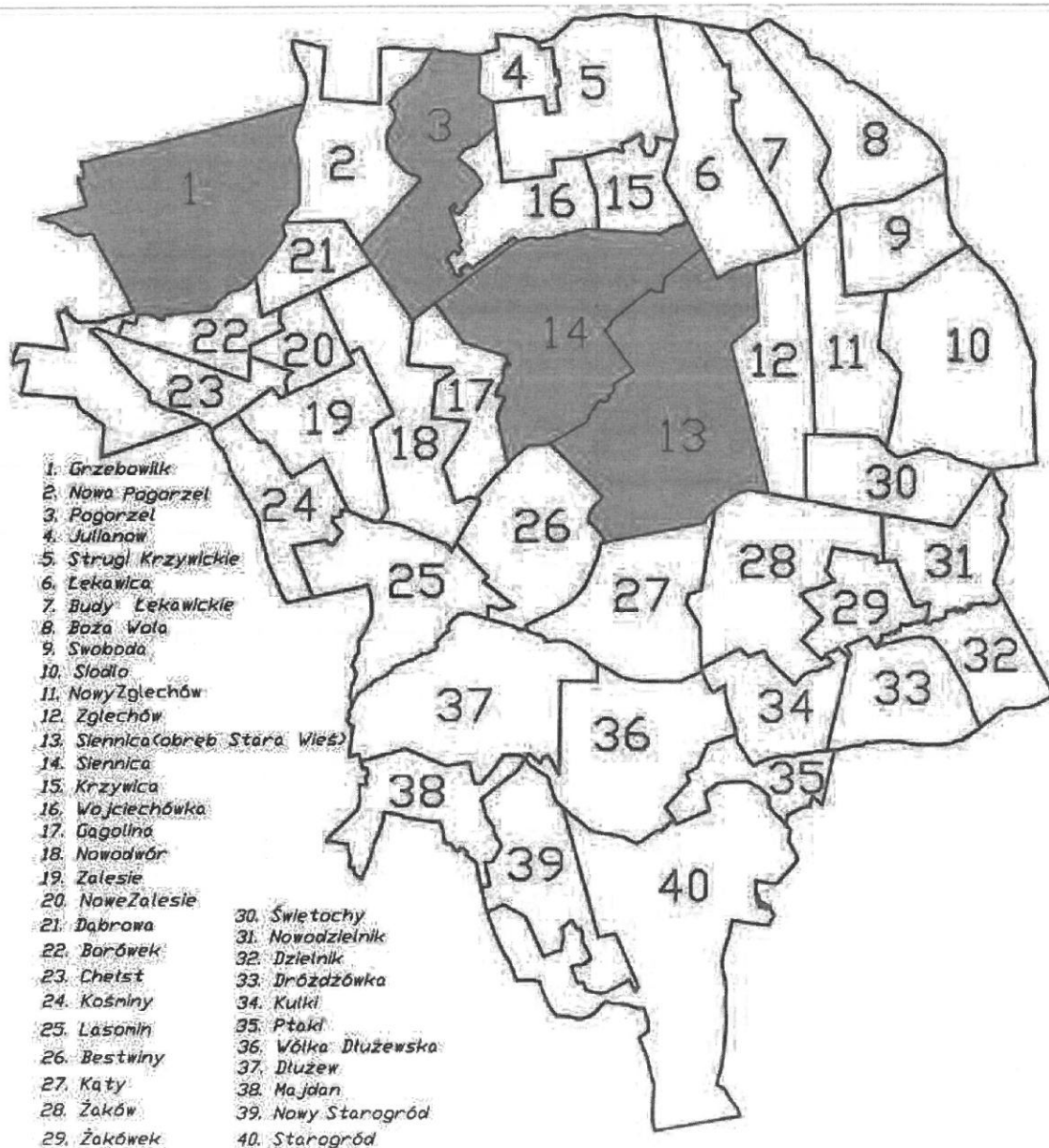
1. Społeczne:

a) Wyższy niż na pozostałych obszarach gminy poziom bezrobocia, w tym bezrobocia długotrwałego. Przeanalizowano adresy zamieszkania rodzin dotkniętych problemem bezrobocia oraz wskazano te obszary Gminy, w których zamieszkuje największy odsetek osób bezrobotnych.

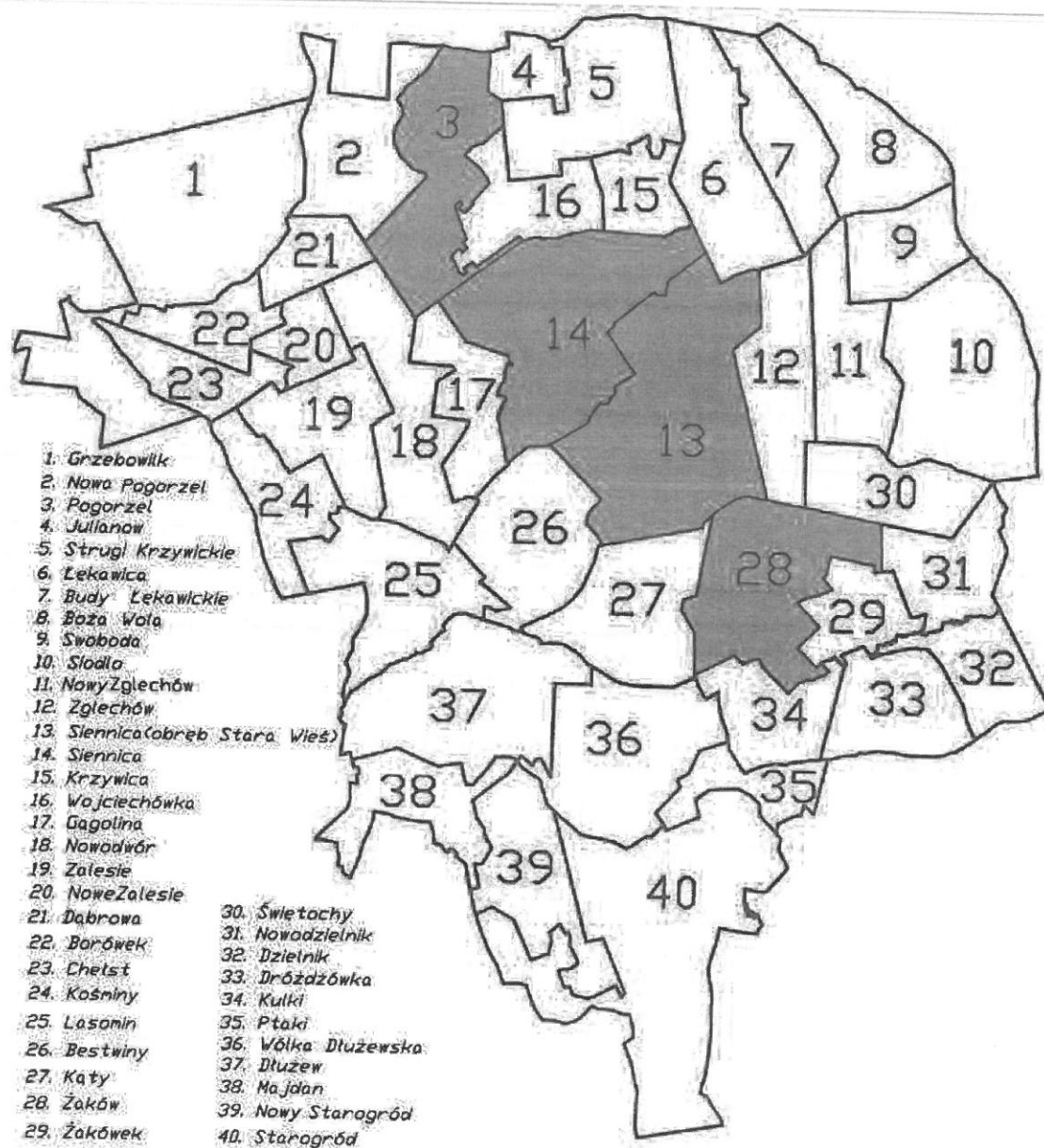


b) Wysoki wskaźnik ubóstwa i bezradności. Wskaźnik przedstawia skumulowane problemy i mierzony jest liczbą gospodarstw domowych objętych opieką socjalną.

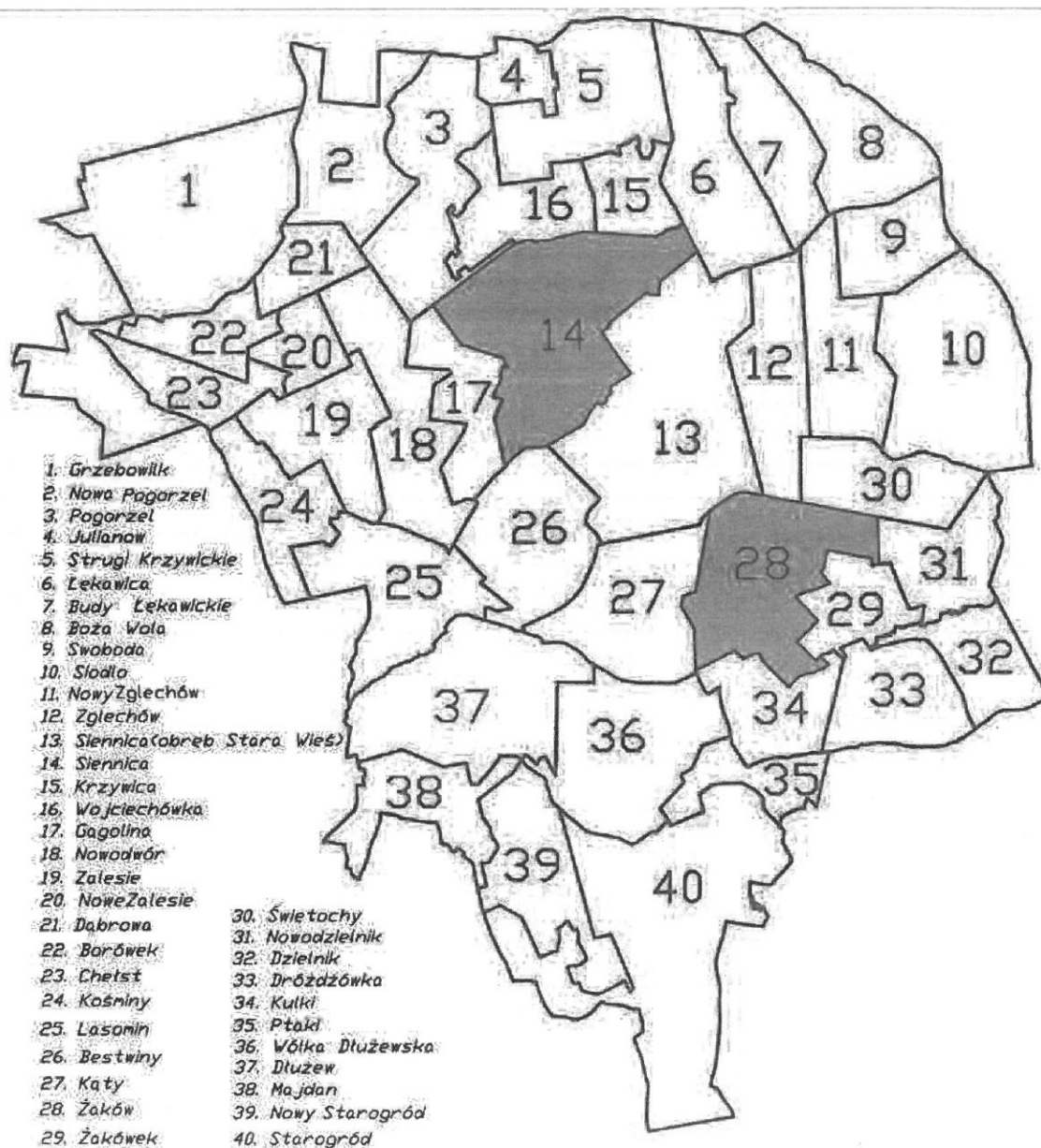
Przeanalizowano adresy zamieszkania rodzin korzystających z pomocy socjalnej oraz wskazano te miejscowości Gminy Siennica, w których liczba tych rodzin przekracza średnią dla wszystkich rodzin objętych opieką.



c) Wysoki wskaźnik ubóstwa mierzony liczbą dzieci pon. 17 roku życia objętych dożywianiem. Przeanalizowano adresy zamieszkania rodzin korzystających z tego rodzaju pomocy socjalnej oraz wskazano te miejscowości Gminy Siennica, w których liczba tych rodzin przekracza średnią dla wszystkich rodzin objętych opieką.

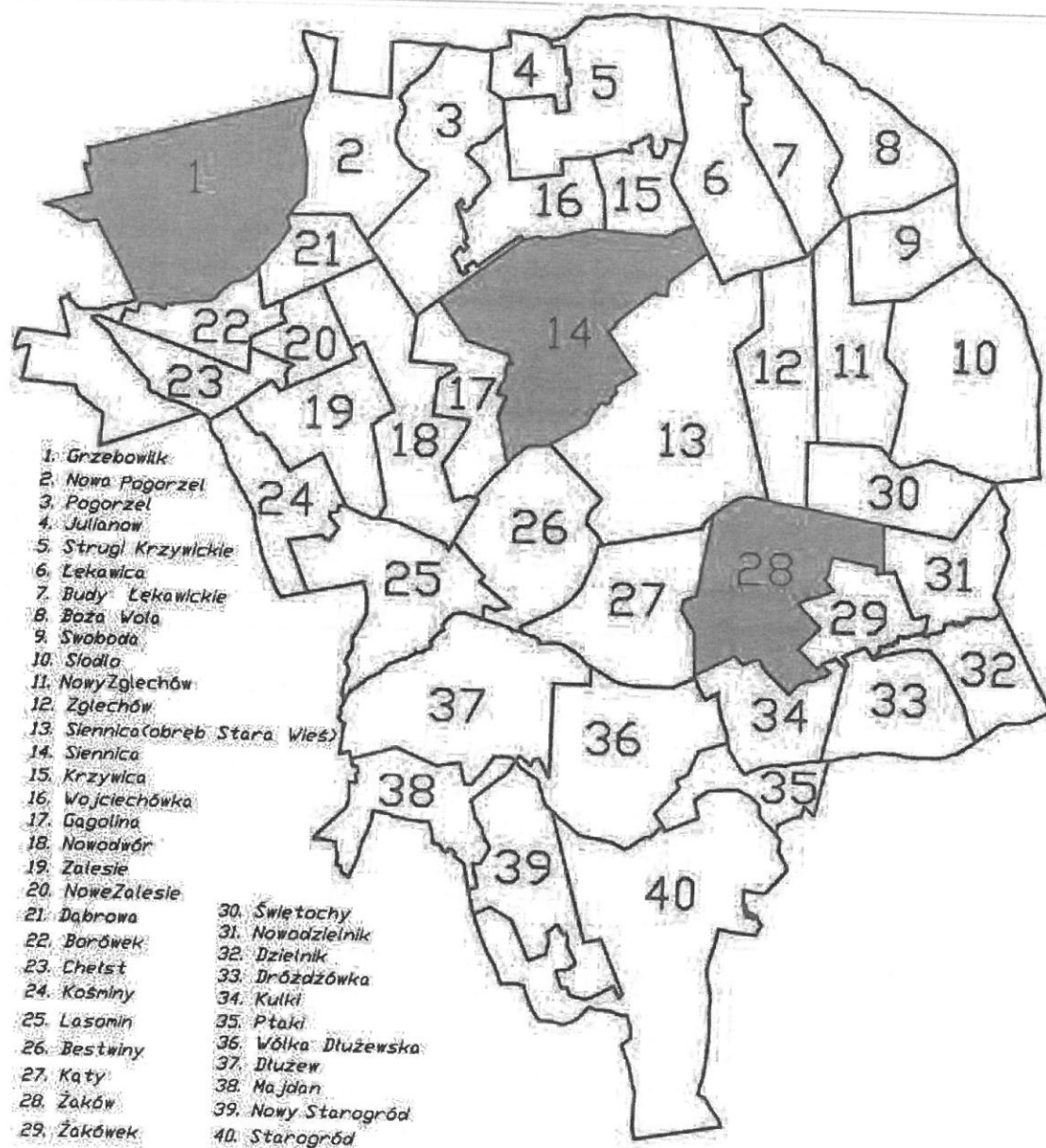


d) Wysoka przestępczość. Przeanalizowano „Analizę stanu bezpieczeństwa i porządku publicznego w gminie Siennica w 2015 r.” przygotowaną przez Komendanta Powiatowego Policji w Mińsku Mazowieckim. Przeanalizowano skumulowany wskaźnik występowania przestępczości w odniesieniu do: kradzieży, kradzieży z włamaniem, bójek/pobić, uszkodzenia mienia.



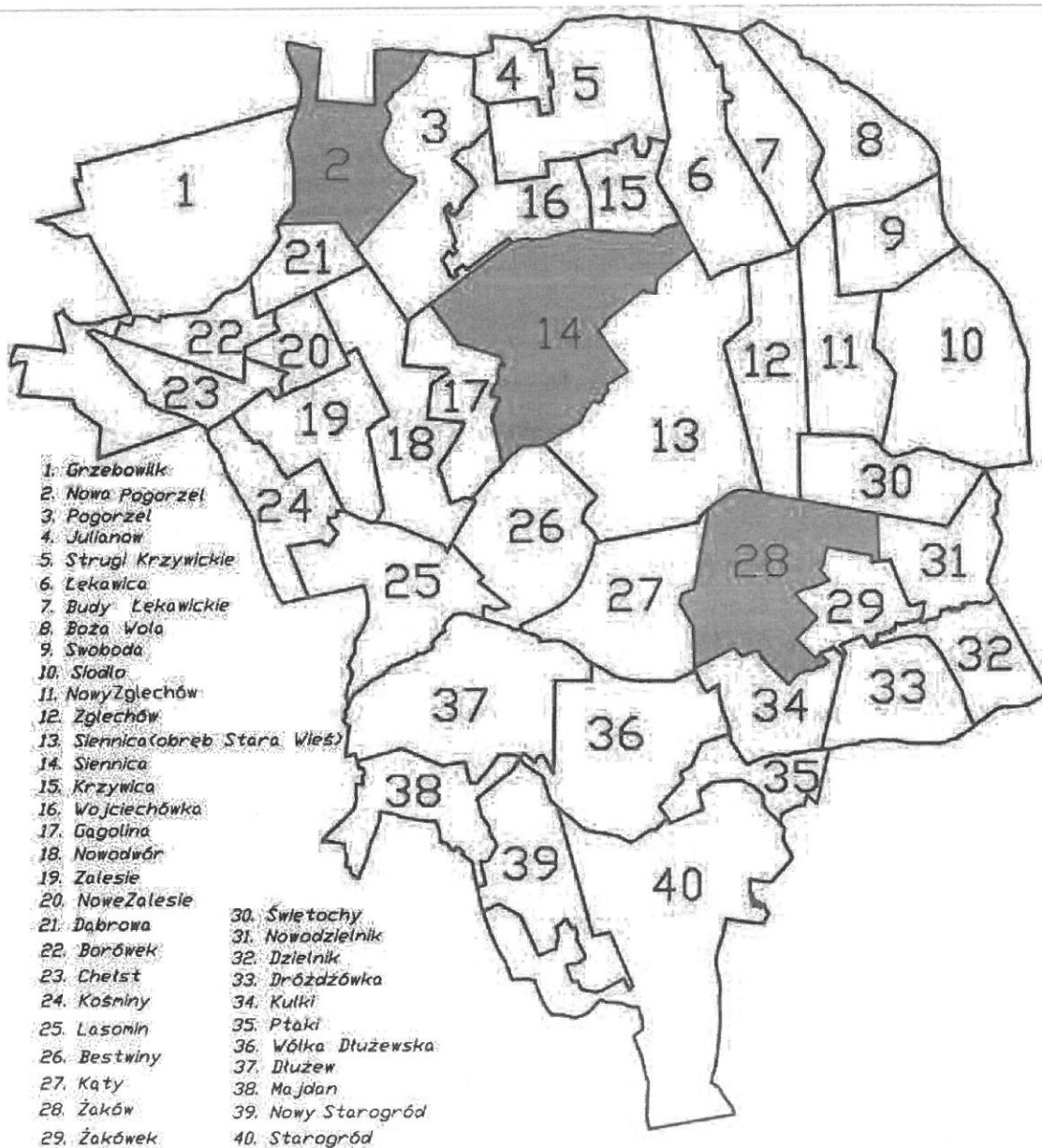
2. Przestrzenno-funkcjonalne

a) Niewystarczające wyposażenie w infrastrukturę techniczną i społeczną. Wskazano obszar Gminy, w którym brak jest wyposażenia w infrastrukturę społeczną.



3. Środowiskowe

a) Przekroczenie standardów jakości środowiska. Przeanalizowano dane dotyczące wzrastającego zagrożenia zanieczyszczeniem środowiska. Na podstawie Planu Gospodarki Niskoemisyjnej dla Gminy Siennica wskazano obszary o największej liczbie gospodarstw domowych emitujących zanieczyszczenia powietrza oraz te obszary, które jednocześnie są najbardziej dotknięte zanieczyszczeniami związanymi z niską emisją z transportu drogowego.



Poniżej przedstawiono syntetyczną tabelę, w której zestawiono wyniki analiz przedstawionych wskaźników i ich występowanie w poszczególnych jednostkach urbanistycznych (ujęto tylko jednostki osadnicze dla których zdiagnozowano którykolwiek zidentyfikowany wskaźnik problemowy).

Tab. 15.

Nazwa badanego wskaźnika	Miejscowości, w których skumulowane wskaźniki/wskaźniki przekraczają wartości średnie dla Gminy																	
	Siennica	Siennica (obręb Stara Wieś)	Grzebowilk	Pogorzel	Żaków	Nowa Pogorzel	Nowodwór	Nowodzielnik	Nowy Zgłechów	Siodło	Żaków ek	Dłużew	Lękawica	Nowy Starogród	Starogród	Budy Lękawickie	Kąty	Wojciechówka
Wysoki poziom bezrobocia (1)																		
Wysoki poziom bezrobocia długotrwałego (2)																		
Wysoki poziom ubóstwa i bezradności (3)																		
Wysoki poziom ubóstwa – liczba dzieci objętych dożywianiem (4)																		
Wysoki poziom przestępczości (5)																		
Niewystarczające wyposażenie w infrastrukturę techniczną i społeczną (6)																		

Przekroczenie standardów jakości środowiska (7)																			
--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--

Jak wynika z powyższego zestawienia w miejscowości Siennica występuje najwyższe natężenie wskaźników zarówno wskazujących na występowanie zjawisk problemowych w sferze społecznej jak i przestrzenno-funkcjonalnej i środowiskowej. Drugą miejscowością o największej liczbie wskaźników obejmującej problemy społeczne i infrastrukturalne jest Żaków. Listę obszarów, na których kumulują się problemy uzupełnia Grzebowilk: 2 zjawiska sfery społecznej i 1 problem dotyczący kwestii przestrzenno funkcjonalnych.

8.2. Zasięg przestrzenny obszarów zdegradowanych – metodologia wyznaczenia

Zgodnie z Ustawą o rewitalizacji oraz Wytycznymi dot. przygotowywania Programów Rewitalizacji za obszar zdegradowany należy uznać taki, w którym na negatywnie zdiagnozowany obszar społeczny (natężenie wskaźnika 1, 2, 3, 4, 5) nakłada się co najmniej jedno z negatywnych zjawisk wymienionych w art. 9 ust. 1 p 1- 4 Ustawy (wysokie natężenie chociaż jednego ze wskaźników 6 – 7). Za obszary zdegradowane uznano obszary, na których kumuluje się występowanie przynajmniej 4 wskaźników społecznych i 1 wskaźnika sfery technicznej lub środowiskowej.

Na podstawie analiz wskaźnika syntetycznego oraz wskaźników uzupełniających, opisanych w rozdziale 6.1. wskazano, iż obszary zdegradowane zlokalizowane są w miejscowościach: Siennica, Grzebowilk, Żaków. Jednakże, zsumowana powierzchnia tych jednostek administracyjnych przekracza określone w Ustawie o rewitalizacji 30% liczby mieszkańców. W związku z tym zakres podobszaru zdegradowanego dot. miejscowości Siennica ograniczono do przedstawionych poniżej terenów, obejmujących przede wszystkim centrum miejscowości. Obszary zdegradowany podzielono na 3 strefy, odpowiadające wspomnianym miejscowościom, które nie posiadają ze sobą wspólnych granic. Proponuje się wyznaczenie obszarów rewitalizowanych zgodnych z granicami obszarów zdegradowanych.

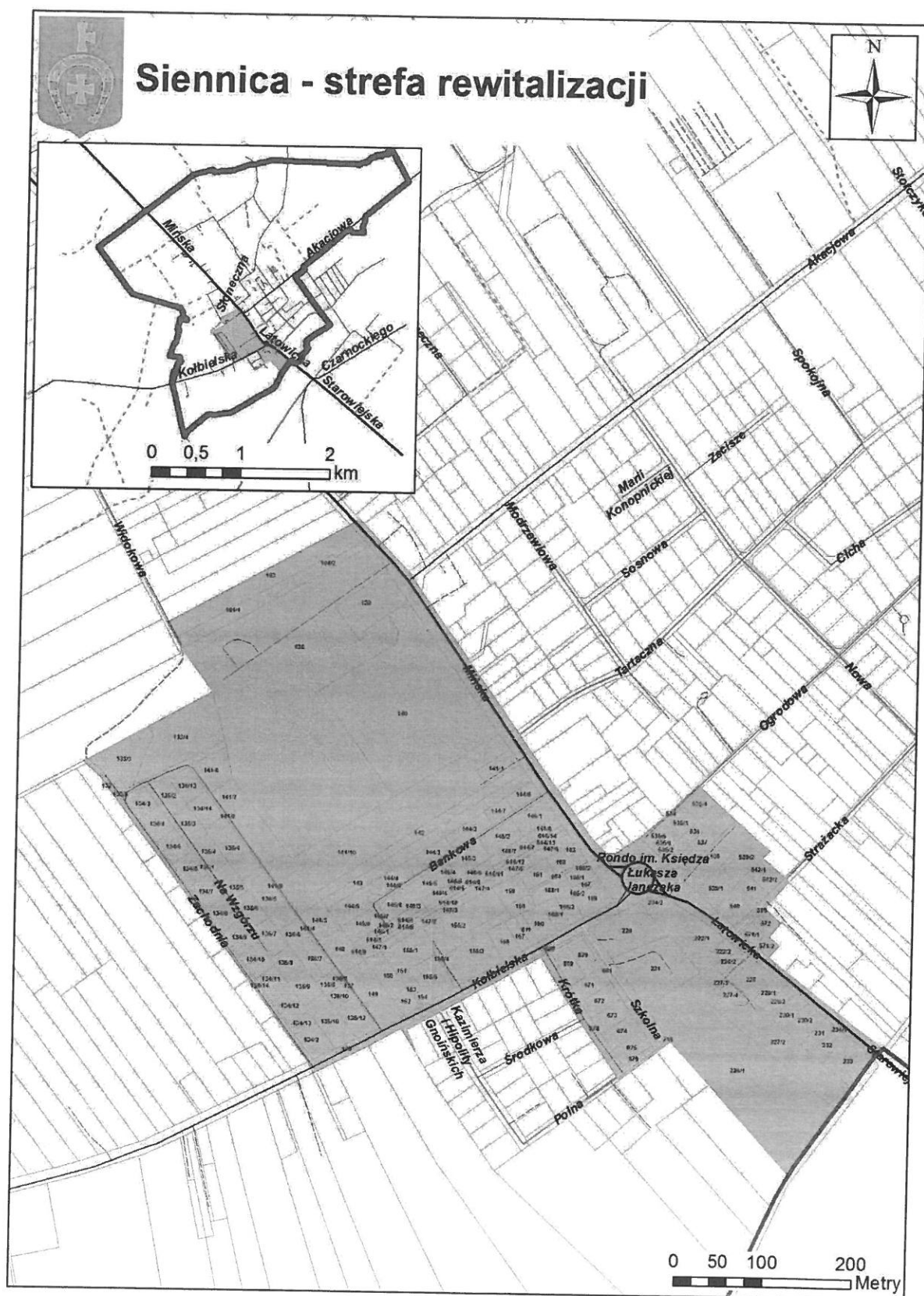
Obszar zdegradowany nr I – cała miejscowość Grzebowilk, powierzchnia 750,31 ha, liczba mieszkańców 526 osób. Wieś znajduje się przy drodze z Rudzienka do Pogorzeli przy stacji kolejowej Grzebowilk na linii Pilawa-Mińsk Mazowiecki na południe od Mińska Mazowieckiego, ok 5 km od drogi krajowej nr 50. We wsi znajduje się m.in. Publiczna Szkoła Podstawowa imienia Edwarda Szymańskiego, remiza Ochotniczej Straży Pożarnej, murowany kościół parafialny pod wezwaniem św. Kazimierza Królewicza oraz stacja kolejowa (rozządowa) w zachodniej części wsi. Mieszkańcy wsi zajmują się głównie rolnictwem. Powstało tu nowe osiedle 28 domów jednorodzinnych wolnostojących zbudowane przez firmę z Mińska Mazowieckiego. W rejonie wsi znajdują się złoża glin ceramicznych eksploatowane przez cegielnię Grzebowilk w kopalni Pogorzeli. W centrum wsi zlokalizowany jest prywatny dwór gruntownie przebudowany w końcu XX wieku, otoczony pozostałościami parku dworskiego z poł. XIX wieku z okazami starodrzewu.

W miejscowości Grzebowilk odnotowuje się wysoki poziom bezrobocia – aż 32,32 osoby na 1000 osób zamieszkujących tę miejscowość (20,91/1000 osób to długotrwale bezrobotni). 22 osoby regularnie korzystają z oferty pomocy społecznej, co stanowi 41,82 osób na 1000 mieszkańców. Ponadto, jest jedną z miejscowości w Gminie o najwyższym wskaźniku przestępczości – 43,72 na 1000 mieszkańców. W miejscowości nie są w zasadzie prowadzone działania aktywizujące bezrobotnych czy osoby dotknięte innymi problemami społecznymi: chorobą, niepełnosprawnością, patologiami. Oferta aktywności zarówno dla dzieci i młodzieży jak i osób starszych jest ograniczona ze względu na brak warunków lokalowych i zorganizowanych, regularnych zajęć a także ze względu na brak zainteresowania potencjalnych uczestników. Życie społeczne koncentruje się wokół Szkoły Podstawowej oraz Parafii.

Obszar zdegradowany nr II – cała miejscowość Żaków, powierzchnia 383,16 ha, liczba mieszkańców 314, w tym 166 kobiet i 148 mężczyzn. 66,7% mieszkańców wsi to osoby w wieku produkcyjnym, 20,9 w wieku przedprodukcyjnym, 12,5% w wieku poprodukcyjnym. We wsi znajduje się Publiczne Gimnazjum w Żakowie oraz Publiczna Szkoła Podstawowa. W Żakowie zlokalizowany jest także dwór, wzniesiony w końcu XIX w. w stylu neogotyckim z cechami klasycystycznymi. Miejscowość Żaków dotknięta jest bardziej niż pozostałe części Gminy problemem bezrobocia, w tym bezrobocia długoterminowego (35 osób/1000 mieszkańców, w tym długotrwale bezrobotni 22,29/1000 mieszkańców). Problemy społeczne minimalizowane są dzięki korzystaniu z pomocy społecznej (28,66 osób/1000 mieszkańców), jednakże niezbędne jest prowadzenie działań aktywizujących osoby objęte tym wsparciem w celu niedopuszczenia do marazmu i poczucia wykluczenia. Szczególnie znaczącym problemem jest dwukrotnie wyższy niż średnia w Gminie wskaźnik korzystania z zasiłków na dzieci (82,80 osób/1000 mieszkańców). W miejscowości, podobnie jak na pozostałych obszarach zdegradowanych brak oferty dla dzieci i młodzieży i osób starszych, grup szczególnie zagrożonych wykluczeniem społecznym.

Obszar zdegradowany nr III – granice obszaru w miejscowości Siennica (na przedstawionej mapie), powierzchnia 24 ha, liczba mieszkańców 260 osób. Miejscowość jest siedzibą gminy Siennica oraz centrum administracyjnym i gospodarczym Gminy a także najgęściej zaludnionym obszarem Gminy Siennica. Jednocześnie, w tej właśnie miejscowości, szczególnie w jej południowej części kumulują się problemy społeczne takie jak: bezrobocie

– 17,79 osób/1000 mieszkańców, wysoki wskaźnik korzystania z pomocy społecznej: 20,33 osób/1000 mieszkańców. W Siennicy zlokalizowane są szkoły: Publiczna Szkoła Podstawowa im. Henryka Sienkiewicza w Siennicy, Technikum, Liceum Ogólnokształcące oraz przedszkola: publiczne i niepubliczne. Obiekty użyteczności publicznej w Siennicy, szczególnie służące edukacji, ale także obiekty np. OSP, pełniące jednocześnie funkcje kulturalne i rekreacyjne wymagają modernizacji i rewitalizacji oraz dostosowania do pełnienia roli centrów edukacyjno-kulturalnych w Siennicy. Ze względu na możliwość objęcia Programem Rewitalizacji maksymalnie 30% mieszkańców, obszar rewitalizowany wyznaczono ograniczając zdiagnozowany obszar miejscowości Siennica do obszarów o szczególnym zagęszczeniu ludności, w tym osób bezrobotnych, korzystających z pomocy społecznej.



Obszary rewitalizowane obejmują łącznie 10,45% powierzchni Gminy (1157,47) oraz 15,19% mieszkańców Gminy Siennica (1100 osób).

9. Wizja obszaru po przeprowadzeniu rewitalizacji

Obszary objęte Programem Rewitalizacji – miejscowości Grzebowilk, Żaków oraz fragment miejscowości Siennica, po przeprowadzeniu zaplanowanych działań są obszarami, które zostały ożywione pod względem społecznym, przestrzennym jak również gospodarczym.

Na obszarach poddanych rewitalizacji mieszka niewiele osób bezrobotnych, znacząco spada także liczba osób długotrwale bezrobotnych ze względu m.in. na system szkoleń aktywizujących oraz stworzone nowe miejsca pracy. Młodzież optymistycznie ocenia swoje szanse na znalezienie zatrudnienia. W odnowionych, estetycznych, dobrze wyposażonych (także w infrastrukturę informatyczną i sportową) placówkach edukacyjnych, poza podstawą programową odbywają się zajęcia pozalekcyjne, w tym z doradztwa zawodowego. Dzieci i młodzież nie odczuwają nierówności w dostępie do edukacji i zajęć pozalekcyjnych: dodatkowych czy sportowych. Zacierają się różnice wynikające ze standardu życia rodzin, z których pochodzą dzieci, niemalże nie występują przypadki alienacji dzieci z rodzin ubogich. Ma to związek ze spadkiem liczby osób korzystających z pomocy socjalnej w powodu ubóstwa. Poprawie uległy wyniki egzaminów, coraz więcej absolwentów szkół dostaje się na studia i kontynuuje wykształcenie, także w szkołach zawodowych. Podnosi się średni poziom wykształcenia mieszkańców obszarów rewitalizowanych równając się ze średnią wojewódzką. Wyższy poziom wykształcenia mieszkańców wpływa na wyższe wynagrodzenie, zwiększoną konsumpcję oraz popyt na produkty i usługi, także na rynku lokalnym, co dodatkowo wpływa na tworzenie nowych miejsc pracy.

Nowe miejsca pracy i nowe przedsiębiorstwa powstają także w wyniku lepszej dostępności komunikacyjnej obszarów rewitalizowanych a także dzięki działaniom promującym cenne kulturowo i przyrodniczo obszary Gminy. Powstały gospodarstwa agroturystyczne i małe przedsiębiorstwa oferujące usługi towarzyszące: wypożyczanie i naprawa rowerów, parkingi, mała gastronomia. Zwiększa się sprzedaż lokalnych produktów rolnych z obszarów rewitalizowanych miejscowości Grzebowilk, Żaków, Siennica w związku z większą liczbą turystów weekendowych z Warszawy. Mimo wzrostu liczby mieszkańców przestępczość w obszarach rewitalizowanych miejscowości: Żaków, Grzebowilk i części miejscowości Siennica niemalże nie występuje.

Odnowiona zabudowa i centra miejscowości objętych Programem Rewitalizacji, wyposażenie w infrastrukturę techniczną oraz zadbane, przyjazne i zróżnicowane przestrzenie publiczne a także dobre warunki rynku pracy zachęcają mieszkańców do wyboru tych obszarów na miejsce zamieszkania oraz posiadania działek rekreacyjnych – dla osób spoza Gminy. Szczególnym walorem jest czyste powietrze i ograniczona niska emisja, dzięki przeprowadzonym, kompleksowym działaniom modernizacji energetycznej, zwiększeniu wykorzystania odnawialnych źródeł energii oraz akcjom edukacji ekologicznej mieszkańców.

Mieszkańcy realizują wspólne projekty, organizując się w stowarzyszenia i grupy nieformalne. Zjawisko wykluczenia społecznego niemal nie występuje. Radykalnie wzmocniła się zaradność gospodarcza i społeczna mieszkańców. Stale rośnie ilość przedsięwzięć indywidualnych i wspólnych. Sieć instytucji publicznych i obywatelskich wspiera oddolne inicjatywy na rzecz odnowy obszarów rewitalizowanych miejscowości Siennica, Grzebowilk, Żaków. Otoczenie pięknieje nie tylko dzięki inwestycjom publicznym, ale także – a może przede wszystkim – dzięki odbudowanej zaradności i inicjatywie mieszkańców. Odrodziło się poczucie, że małe sukcesy też się liczą i są doceniane. Szczególne znaczenie dla społeczności lokalnej mają sukcesy sportowe w zawodach odbywających się w nowoczesnych, ogólnodostępnych obiektach sportowych w Siennicy.

Na obszarze rewitalizowanym znacząco poprawiła się jakość życia. Wskutek tego obszar stał się atrakcyjny pod względem zamieszkania i inwestowania. Ożywia się przestrzeń publiczna w miejscowościach, rozwijają się miejsca integracji i przestrzenie aktywności obywatelskiej, zaspokajającymi potrzeby mieszkańców. Działają pracownie świetlice dla dzieci, młodzieżowe kluby i sąsiedzkie miejsca spotkań. W nowych powierzchniach powstają i lokują się nowe firmy tworzące nowe miejsca pracy.

Wszystkie te czynniki wpływają pozytywnie na zmianę wizerunku. Dzięki rewitalizacji miejscowości objętych Programem Rewitalizacji, cała Gmina Siennica jest powszechnie postrzegana jako gmina rozwijająca się integralnie, planująca swój rozwój dla mieszkańców i z mieszkańcami. Powyższa wizja jest uzależniona od realizacji zakresu działań w planowanym okresie interwencji. Działania zmierzające do osiągnięcia tego efektu będą uszczegółowione na etapie uzupełniania gotowego LPR o konkretne projekty.

10. Cele rewitalizacji oraz kierunki działań

Działania rewitalizacyjne będą prowadzone w oparciu o wyznaczone cele rewitalizacji dopasowane do lokalnych uwarunkowań i potrzeb mieszkańców obszaru rewitalizacji. Wszystkie cele wynikają z przeprowadzonej diagnozy i są ukierunkowane przede wszystkim na eliminację lub ograniczenie występowania negatywnych zjawisk. Cele rewitalizacji są również zgodne z założeniami powiązanych dokumentów strategicznych i planistycznych, zarówno na poziomie lokalnym, jak i ponadlokalnym. Opis powiązań lokalnego programu rewitalizacji z dokumentami strategicznymi, a także są pochodną wizji obszaru po przeprowadzonej rewitalizacji.

Na poniższym schemacie przedstawiono ogólne zestawienie wszystkich celów i kierunków działań rewitalizacyjnych zawartych w Programie Rewitalizacji dla Gminy Siennica.

Poprawa jakości
życia mieszkańców oraz
sytuacji społeczno-
gospodarczej na obszarach
rewitalizowanych

Zahamowanie
negatywnych tendencji
społecznych: bezrobocia,
ubóstwa, przestępczości

Ochrona środowiska
naturalnego i kulturowego
oraz wykorzystanie
walorów obszarów
rewitalizowanych na cele
społeczne

Wsparcie tworzenia
społeczeństwa
obywatelskiego i integracji
społecznej

Zapewnienie mieszkańcom
dostępu do infrastruktury
społecznej o wysokim
standardzie

11. Charakterystyka rodzajów przedsięwzięć rewitalizacyjnych

Projekty główne

1. Nazwa projektu:	Akademia rodziny (projekt w ramach IX priorytetu RPO, działanie 9.1 „Aktywizacja społeczno-zawodowa osób wykluczonych i przeciwdziałanie wykluczeniu społecznemu”)
2. Miejsce realizacji:	Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej, ul. Latowicka 9 05-332 Siennica
3. Cel realizacji projektu:	Wzmocnienie samodzielności finansowej i wychowawczej 10 rodzin z terenów rewitalizowanych (3 obszary) oraz nabycie kompetencji społecznych i zawodowych przez dorosłych członków rodzin.
4. Nazwa i adres (z nr tel.) głównego realizatora projektu (beneficjenta)	Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej, ul. Latowicka 9 05-332 Siennica
5. Inne podmioty uczestniczące w realizacji projektu (jeśli istnieją)	Nie dotyczy
6. Przewidywany zakres projektu	Projekt przewiduje prowadzenie kompleksowego doradztwa w tym: nabycie wiedzy i umiejętności w zakresie kompetencji społeczno-wychowawczych rodziców (m.in. wspieranie nastolatków we wchodzeniu w dorosłość, umiejętność organizowania edukacyjnych zabaw dla dziecka), nabycie kompetencji zawodowych i ekonomicznych przez niepracujących rodziców (m.in. umiejętność zarządzania budżetem domowym, wychodzenie z zadłużenia, tworzenie i zarządzanie przedsiębiorstwem społecznym, poszukiwanie pracy-przygotowanie CV, listu motywacyjnego, zakładanie własnej firmy). Projekt skierowany do osób zamieszkujących tereny rewitalizowane.
7. Przewidywany, szacunkowy koszt realizacji projektu	80000,00

w latach 2016 – 2026		
8. Finansowanie projektu	Źródło finansowania	Kwota
	Wkład własny Inwestora	4000,00zł
	Planowana wysokość pozyskanych środków zewnętrznych	76000,00zł
9. Posiadane zezwolenia niezbędne do realizacji projektu	Nie dotyczy	
10. Wskaźniki	-zmniejszenie liczby gospodarstw domowych – klientów pomocy społecznej o 20% spośród uczestników szkolenia, - liczba osób, które ukończyły szkolenie – 8 rodzin - liczba rodzin objętych wsparciem w programie – 10 rodzin Monitorowanie i ocena rezultatów prowadzona będzie zgodnie z systemem monitoringu i oceny Programu Rewitalizacji Gminy Siennica na lata 2016-2023.	

1. Nazwa projektu:	Wsparcie dla integracji międzypokoleniowej	
2. Miejsce realizacji:	Gmina Siennica, ul. Kołbielska 1, 05-332 Siennica	
3. Cel realizacji projektu:	Promocja integracji mieszkańców obszarów rewitalizowanych (3 obszary): seniorów, dzieci i młodzieży dzięki realizacji wspólnych zajęć warsztatowych i kulturalnych, ze szczególnym uwzględnieniem przekazywania lokalnych tradycji.	
4. Nazwa i adres (z nr tel.) głównego realizatora projektu (beneficjenta)	Gmina Siennica, ul. Kołbielska 1, 05-332 Siennica	
5. Inne podmioty uczestniczące w realizacji projektu (jeśli istnieją)	Nie dotyczy	
6. Przewidywany zakres projektu	Projekt przewiduje prowadzenie cyklicznych spotkań mieszkańców obszarów rewitalizowanych z różnych grup wiekowych. Spotkania będą mieć formę zajęć, zabaw, konkursów, w których brać udział będą grupy. Uczestnicy w grupach zróżnicowanych pod względem wieku realizować będą wspólne przedsięwzięcia: kulinarne, literackie, malarskie itp. Projekt skierowany do osób zamieszkujących tereny rewitalizowane.	
7. Przewidywany, szacunkowy koszt realizacji projektu w latach 2016 – 2026	50000,00	
8. Finansowanie projektu	Źródło finansowania	Kwota
	Wkład własny Inwestora	50000,00zł
	Planowana wysokość pozyskanych środków zewnętrznych	0,00zł
9. Posiadane zezwolenia	Nie dotyczy	

niezbędne do realizacji projektu	
10. Wskaźniki	Liczba przeprowadzonych spotkań integrujących społeczność lokalną – 10 Monitorowanie i ocena rezultatów prowadzona będzie zgodnie z systemem monitoringu i oceny Programu Rewitalizacji Gminy Siennica na lata 2016-2023.

1. Nazwa projektu:	Kształcenie oraz doskonalenie zawodowe osób dorosłych w Gminie Siennica (projekt w ramach X priorytetu RPO, działanie 10.3)	
2. Miejsce realizacji:	Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej, ul. Latowicka 9 05-332 Siennica	
3. Cel realizacji projektu:	Podnoszenie umiejętności oraz uzyskiwanie kwalifikacji zawodowych przez osoby dorosłe zainteresowane z własnej inicjatywy zdobyciem, uzupełnieniem lub podnoszeniem kwalifikacji zawodowych poprzez realizację szkolnych form kształcenia ustawicznego zawodowego albo pozaszkolnych form kształcenia ustawicznego. Projekt skierowany do osób zamieszkujących tereny rewitalizowane (3 obszary).	
4. Nazwa i adres (z nr tel.) głównego realizatora projektu (beneficjenta)	Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej, ul. Latowicka 9 05-332 Siennica	
5. Inne podmioty uczestniczące w realizacji projektu (jeśli istnieją)	Nie dotyczy	
6. Przewidywany zakres projektu	Projekt przewiduje prowadzenie kursów zawodowych oraz doskazywanie dla osób bezrobotnych oraz niepełnosprawnych mieszkańców obszarów zdegradowanych (ok. 50 osób).	
7. Przewidywany, szacunkowy koszt realizacji projektu w latach 2016 – 2026	1500000,00	
8. Finansowanie projektu	Źródło finansowania	Kwota
	Wkład własny Inwestora	150 000,00zł

	Planowana wysokość pozyskanych środków zewnętrznych	1 350 000,00zł
9. Posiadane zezwolenia niezbędne do realizacji projektu	Nie dotyczy	
10. Wskaźniki	Zmniejszenie liczby osób bezrobotnych – 30% w grupie objętej projektem Liczba osób objętych projektem – 30 osób Monitorowanie i ocena rezultatów prowadzona będzie zgodnie z systemem monitoringu i oceny Programu Rewitalizacji Gminy Siennica na lata 2016-2023.	

1. Nazwa projektu:	Modernizacja kompleksu obiektów budowlanych Zespołu Szkół w Siennicy
2. Miejsce realizacji:	Ul. Mińska 38, 05-332 Siennica, obszar rewitalizowany III
3. Opis stanu istniejącego:	Kompleks skład się obecnie z 6 budynków: budynek internatu, budynek szkoły, budynek administracyjny, 2 budynki warsztatów, budynek garaży. Obecnie w najgorszym stanie jest jeden z budynków warsztatów, który podlega rozbiórce. Budynek internatu, nieużytkowany od kilkunastu lat, wymaga remontu generalnego z wykorzystaniem technologii energooszczędnych. Budynek znajduje się pod opieką konserwatora zabytków. Budynek szkoły jest użytkowany a wymaga termomodernizacji z wymianą przestarzałej instalacji centralnego ogrzewania, wymiany stolarki okiennej oraz zmiany źródeł światła na energooszczędne. Budynek szkoły znajduje się pod ochroną konserwatora zabytków. Budynek administracyjny nie jest użytkowany od kilku lat i wymaga rewitalizacji w zakresie zbliżonym do budynku internatu. Drugi z budynków warsztatów wymaga termomodernizacji z wymianą centralnego ogrzewania oraz stolarki okiennej i drzwiowej. Budynek garaży wymaga wymiany stolarki drzwiowej oraz rewitalizacji murów wewnętrznych i zewnętrznych oraz naprawy posadzek. Budynek internatu, budynek szkoły, budynek administracyjny oraz jeden z budynków warsztatów, nie podlegający rozbiórce włączone są w sieć centralnego ogrzewania. W pełni ogrzewane są jedynie budynek szkoły oraz budynek warsztatów nie podlegający rozbiórce. Budynek administracyjny ogrzewany jest w minimalnym stopniu, budynek internatu nie jest ogrzewany od kilkunastu lat. Sieć centralnego ogrzewania wykazuje bardzo duże straty. Źródłem ciepła są kotły centralnego ogrzewania zasilane olejem opałowym lekkim.
4. Cel realizacji projektu:	Celem projektu jest przywrócenie świetności budynków zabytkowych z wykorzystaniem nowoczesnych technologii energooszczędnych i zachowaniem historycznego charakteru budynków. Uspołecznienie obiektów przez stworzenie w budynku internatu bazy dziennego pobytu dla społeczności emeryckiej gminy Siennica a także bazy noclegowej dla uczniów Zespołu Szkół, z jednoczesnym wykorzystaniem tych funkcji jako zaplecza dydaktycznego na potrzeby istniejącego w ZS kierunku nauczania „Technik obsługi turystycznej”. Celem

	przywrócenia do użytkowania budynku administracyjnego jest umiejscowienie w nim Gminnego Ośrodka Pomocy Społecznej. Na piętrze budynku warsztatów mieści się obecnie „Siennickie Muzeum Szkolne”, które po rewitalizacji budynku zyskałoby nowe, godne historii pomieszczenia. Na parterze budynku warsztatów uruchomione zostanie „Laboratorium odnawialnych źródeł energii w Siennicy”, projekt o oddziaływaniu wojewódzkim, którego zadaniem będzie edukacja społeczności Mazowsza w zakresie nowoczesnych technologii OZE. Laboratorium wykorzystywane będzie także na potrzeby istniejącego w Zespole Szkół kierunku nauczania „Technik urządzeń i systemów energetyki odnawialnej”. Całość sieci ciepłowniczej zostanie zmodernizowana a źródło ciepła wymienione z olejowego na opalane pelletem, co pozwoli dokonać 100% redukcji emisji CO₂ ze źródła ciepła. Projekt zakłada połączenie historii z nowoczesnością.	
5. Nazwa i adres (z nr tel.) głównego realizatora projektu (beneficjenta)	Gmina Siennica, ul. Kołbielska 1, 05-332 Siennica Tel.: 25 757 20 20	
6. Inne podmioty uczestniczące w realizacji projektu (jeśli istnieją)	Dofinansowanie Wojewódzkiego Funduszu Ochrony Środowiska i Gospodarki Wodnej w Warszawie – Dofinansowanie „Laboratorium odnawialnych źródeł energii w Siennicy – wyposażenie”	
7. Przewidywany zakres projektu	W ramach realizacji projektu przewiduje się przebudowę i modernizację obiektu, modernizację zabytkowego ogrodzenia, muru, bramy wjazdowej i innej drobnej infrastruktury istniejącej na terenie.	
8. Przewidywany, szacunkowy koszt realizacji projektu w latach 2016 – 2026	5 300 000,00 zł (słownie: pięć milionów trzysta tysięcy złotych)	
9. Finansowanie projektu	Źródło finansowania	Kwota
	Wkład własny Inwestora	1 060 000,00zł
	Planowana wysokość pozyskanych środków zewnętrznych	4 240 000zł

10. Posiadane zezwolenia niezbędne do realizacji projektu	W trakcie procedury uzgodnień zezwoleń
11. Wskaźniki	Projekt pozwoli na 100% redukcji emisji CO₂ do powietrza z systemu centralnego ogrzewania. Redukcję zużycia energii w obiektach na poziomie około 40%, z aktywizowanie lokalnej społeczności emeryckiej a także podnoszenie świadomości ekologicznej społeczności województwa mazowieckiego z obszaru odnawialnych źródeł energii. Liczba zmodernizowanych obiektów – 6 Liczba obiektów zmodernizowanych energetycznie - 6 Monitorowanie i ocena rezultatów prowadzona będzie zgodnie z systemem monitoringu i oceny Programu Rewitalizacji Gminy Siennica na lata 2016-2023.

1. Nazwa projektu:	Poprawa efektywności energetycznej Budynku Szkoły w Żakowie
2. Miejsce realizacji:	Żaków 48A 05-332 Siennica Obszar rewitalizowany II
3. Opis stanu istniejącego:	Budynek szkoły jest użytkowany a wymaga termomodernizacji z wymianą przestarzałej instalacji centralnego ogrzewania, wymiany stolarki okiennej oraz zmiany źródeł światła na energooszczędne. Budynek wymaga termomodernizacji z wymianą centralnego ogrzewania oraz stolarki okiennej i drzwiowej. Budynek garaży wymaga wymiany stolarki drzwiowej oraz rewitalizacji murów wewnętrznych i zewnętrznych oraz naprawy posadzek.
4. Cel realizacji projektu:	- poprawa jakości infrastruktury społecznej we wsi Żaków - poprawa warunków nauczania dzieci i młodzieży uczęszczającej do Szkoły Podstawowej w Żakowie. - kompleksowa rewitalizacja społeczno-gospodarcza obszaru wsi Żaków poprzez modernizację istniejącej infrastruktury edukacyjnej.
5. Nazwa i adres (z nr tel.) głównego realizatora projektu (beneficjenta)	Gmina Siennica, ul. Kołbielska 1, 05-332 Siennica Tel.: 25 757 20 20
6. Inne podmioty uczestniczące w realizacji projektu (jeśli istnieją)	Nie dotyczy
7. Przewidywany zakres projektu	Projekt obejmuje kompleksową termomodernizację budynku Szkoły, w tym: ocieplenie przegród zewnętrznych, modernizację systemu centralnego ogrzewania oraz inne działania, które ewentualnie będą wskazane do realizacji w wyniku audytu energetycznego.
8. Przewidywany, szacunkowy koszt realizacji projektu w latach 2016 – 2026	1 000 000,00zł

9. Finansowanie projektu		
	Wkład własny Inwestora	200 000,00zł
	Planowana wysokość pozyskanych środków zewnętrznych	800 000,00zł
10. Posiadane zezwolenia niezbędne do realizacji projektu	W trakcie uzyskiwania	
11. Wskaźniki	Liczba obiektów infrastruktury edukacyjnej poddanych modernizacji – 1 Liczba projektów poddanych modernizacji energetycznej 1 Ograniczenie niskiej emisji Zwiększenie efektywności energetycznej budynków użyteczności publicznej na obszarze rewitalizowanym Monitorowanie i ocena rezultatów prowadzona będzie zgodnie z systemem monitoringu i oceny Programu Rewitalizacji Gminy Siennica na lata 2016-2023.	

1. Nazwa projektu:	Remont kościoła parafialnego w Grzebowilku	
2. Miejsce realizacji:	Kościół p.w. Św. Kazimierza Królewicza ul. Mazowiecka 45, 05-332 Siennica Obszar rewitalizowany I	
3. Cel realizacji projektu:	- poprawa jakości dziedzictwa kulturowego regionu poprzez poprawę stanu technicznego zabytkowego kościoła, - zwiększenie wartości turystycznej regionu i promocja turystyki	
4. Nazwa i adres (z nr tel.) głównego realizatora projektu (beneficjenta)	Parafia Grzebowilk p.w. Św. Kazimierza Królewicza Grzebowilk ul. Mazowiecka 45, 05-332 Siennica	
5. Inne podmioty uczestniczące w realizacji projektu (jeśli istnieją)	Nie dotyczy	
6. Przewidywany zakres projektu	Projekt obejmuje remont kościoła oraz prace konserwatorskie	
7. Przewidywany, szacunkowy koszt realizacji projektu w latach 2016 – 2026	3 000 000,00zł	
8. Finansowanie projektu	Wkład własny Inwestora	600 000,00zł
	Planowana wysokość pozyskanych środków zewnętrznych	2 400 000,00zł
9. Posiadane zezwolenia niezbędne do realizacji projektu	W trakcie uzyskiwania	
10. Wskaźniki	Liczba obiektów zabytkowych poddanych modernizacji – 1	
	Liczba obiektów pełniących funkcje kulturalne na obszarze rewitalizowanym - 1 Monitorowanie i ocena rezultatów prowadzona będzie zgodnie z systemem	

	monitoringu i oceny Programu Rewitalizacji Gminy Siennica na lata 2016-2023.	
1. Nazwa projektu:	Remont kościoła parafialnego w Siennicy	
2. Miejsce realizacji:	Kościół p.w. Św. Stanisława Biskupa Męczennika ul. Mińska 34, 05-332 Siennica	
3. Cel realizacji projektu:	- poprawa jakości dziedzictwa kulturowego regionu poprzez poprawę stanu technicznego zabytkowego kościoła, - zwiększenie wartości turystycznej regionu i promocja turystyki	
4. Nazwa i adres (z nr tel.) głównego realizatora projektu (beneficjenta)	Parafia Św. Stanisława Biskupa Męczennika ul. Mińska 34, 05-332 Siennica	
5. Inne podmioty uczestniczące w realizacji projektu (jeśli istnieją)	Nie dotyczy	
6. Przewidywany zakres projektu	Projekt obejmuje remont kościoła oraz prace konserwatorskie	
7. Przewidywany, szacunkowy koszt realizacji projektu w latach 2016 – 2026	3 000 000,00zł	
8. Finansowanie projektu	Wkład własny Inwestora	600 000,00zł
	Planowana wysokość pozyskanych środków zewnętrznych	2 400 000,00zł
9. Posiadane zezwolenia niezbędne do realizacji projektu	W trakcie uzyskiwania	
10. Wskaźniki	Liczba obiektów zabytkowych poddanych modernizacji – 1 Liczba obiektów pełniących funkcje kulturalne na obszarze rewitalizowanym - 1 Monitorowanie i ocena rezultatów prowadzona będzie zgodnie z systemem monitoringu i oceny Programu Rewitalizacji Gminy Siennica na lata 2016-2023.	

Projekty uzupełniające

1. Nazwa projektu:	Rozbudowa siłowni zewnętrznej w Siennicy	
2. Miejsce realizacji:	Skwer im. Jana Pawła II 05-332 Siennica Obszar rewitalizowany III	
3. Opis stanu istniejącego:	W miejscowości Siennica zdiagnozowano brak wystarczającej liczby obiektów służących sportowi i rekreacji oraz integracji społecznej. Brakuje miejsc umożliwiających promocję aktywności fizycznej wśród osób starszych.	
4. Cel realizacji projektu:	poprawa jakości infrastruktury aktywizacji społecznej we wsi Siennica, utworzenie nowego miejsca spotkań i integracji społecznej, promocja zdrowego trybu życia wśród mieszkańców poprzez budowę odpowiedniej infrastruktury.	
5. Nazwa i adres (z nr tel.) głównego realizatora projektu (beneficjenta)	Gmina Siennica, ul. Kołbielska 1, 05-332 Siennica Tel.: 25 757 20 20	
6. Inne podmioty uczestniczące w realizacji projektu (jeśli istnieją)	Nie dotyczy	
7. Przewidywany zakres projektu	Projekt obejmuje montaż urządzeń wchodzących w skład siłowni zewnętrznej, budowa małej architektury, ogrodzenie terenu siłowni od ulicy, montaż oświetlenia energooszczędnego.	
8. Przewidywany, szacunkowy koszt realizacji projektu w latach 2016 – 2026	90 000,00zł	
9. Finansowanie projektu	Wkład własny Inwestora	18 000,00zł
	Planowana wysokość pozyskanych środków zewnętrznych	72 000,00zł

10. Posiadane zezwolenia niezbędne do realizacji projektu	W trakcie uzyskiwania
11. Wskaźniki	Liczba obiektów infrastruktury społecznej poddanych modernizacji – 1 Liczba obiektów udostępnionych na cele rekreacyjne i kulturalne na obszarach rewitalizowanych Monitorowanie i ocena rezultatów prowadzona będzie zgodnie z systemem monitoringu i oceny Programu Rewitalizacji Gminy Siennica na lata 2016-2023.

1. Nazwa projektu:	Cegielnia Grzebowilk	
2. Miejsce realizacji:	Grzebowilk Ul. Mazowiecka 1, 05-332 Siennica Obszar rewitalizowany I	
3. Opis stanu istniejącego:	Obiekt zabytkowy, zdegradowany. Stan otwarty – obiekt nie nadający się do użytkowania.	
4. Cel realizacji projektu:	Celem projektu jest przywrócenie świetności budynków zabytkowych z wykorzystaniem nowoczesnych technologii energooszczędnych i zachowaniem historycznego charakteru budynków. Realizacja projektu umożliwi przywrócenie funkcji obiektu, rozwinięcie działalności gospodarczej oraz stworzenie nowych miejsc pracy i dostosowanie obiektu do wymogów ochrony środowiska.	
5. Nazwa i adres (z nr tel.) głównego realizatora projektu (beneficjenta)	ZPHU STOLBUD Paweł Rybak Mienia 281 05-319 Cegłów	
6. Inne podmioty uczestniczące w realizacji projektu (jeśli istnieją)	Nie dotyczy	
7. Przewidywany zakres projektu	Ocieplenie obiektu z wymianą komina, wymianą stolarki okiennej i drzwiowej, wymiana złazowanych cegieł i fug, adaptacja wnętrza, modernizacje zabytkowego ogrodzenia, muru, bramy wjazdowej i ewentualnie prace konserwatorskie (renowacyjne) zabytkowych pomników na terenie przy kościele.	
8. Przewidywany, szacunkowy koszt realizacji projektu w latach 2016 – 2026	807 000,00	
9. Finansowanie projektu	Źródło finansowania	Kwota
	Wkład własny Inwestora	161 400,00 zł
	Planowana wysokość pozyskanych środków zewnętrznych	645 600,00 zł

10. Posiadane zezwolenia niezbędne do realizacji projektu	W trakcie procedury uzyskiwania zezwoleń
11. Wskaźniki	Liczba utworzonych miejsc pracy. Redukcja emisji CO2. Liczba obiektów zrewitalizowanych na cele gospodarcze. Monitorowanie i ocena rezultatów prowadzona będzie zgodnie z systemem monitoringu i oceny Programu Rewitalizacji Gminy Siennica na lata 2016-2023.

1. Nazwa projektu:	Modernizacja stadionu sportowego w Siennicy
2. Miejsce realizacji:	ul. Latowicka 16 05-332 Siennica Obszar rewitalizowany III
3. Opis stanu istniejącego:	Obiekt jest niedoinwestowany, nie spełnia swoich funkcji ze względu na braki infrastrukturalne – brak zaplecza sanitarno-higienicznego, szatni, toalet. Trybuny są zniszczone i mogą stanowić zagrożenie dla użytkowników. W związku ze stanem technicznym stadionu nie odbywają się na nim wydarzenia sportowe czy kulturalne.
4. Cel realizacji projektu:	- poprawa jakości infrastruktury społecznej we wsi Siennica - poprawa warunków nauczania dzieci i młodzieży uczęszczającej do szkół w Siennicy - kompleksowa rewitalizacja społeczno-gospodarcza obszaru wsi Siennica poprzez modernizację istniejącej infrastruktury sportowej.
5. Nazwa i adres (z nr tel.) głównego realizatora projektu (beneficjenta)	Gmina Siennica, ul. Kołbielska 1, 05-332 Siennica Tel.: 25 757 20 20
6. Inne podmioty uczestniczące w realizacji projektu (jeśli istnieją)	Nie dotyczy
7. Przewidywany zakres projektu	Projekt obejmuje kompleksową modernizację stadionu sportowego, w tym: budowę zaplecza sanitarno- higienicznego oraz pomieszczeń gospodarczych, remont trybun, płyty i ogrodzenia, modernizację istniejącej bieżni i infrastruktury do uprawiania różnych dyscyplin sportowych np. skok w dal, tenis ziemny itp.
8. Przewidywany, szacunkowy koszt realizacji projektu w latach 2016 – 2026	500 000,00zł
9. Finansowanie	

projektu	Wkład własny Inwestora	100 000,00zł
	Planowana wysokość pozyskanych środków zewnętrznych	400 000,00zł
10. Posiadane zezwolenia niezbędne do realizacji projektu	W trakcie uzyskiwania	
11. Wskaźniki	Liczba obiektów infrastruktury społecznej poddanych modernizacji – 1 Liczba obiektów udostępnionych dla mieszkańców obszarów rewitalizowanych – 1 Monitorowanie i ocena rezultatów prowadzona będzie zgodnie z systemem monitoringu i oceny Programu Rewitalizacji Gminy Siennica na lata 2016-2023.	

1. Nazwa projektu:	Modernizacja budynku OSP w Siennicy i zagospodarowanie najbliższego otoczenia
2. Miejsce realizacji:	Ochotnicza Straż Pożarna w Siennicy ul. Strażacka 2 05-332 Siennica Obszar rewitalizowany III
3. Opis stanu istniejącego:	W miejscowości Siennica brakuje przestrzeni publicznej dostępnej dla wszystkich mieszkańców, która umożliwiałaby organizowanie wydarzeń ważnych dla społeczności lokalnej. Miejscem, które częściowo zapewnia te funkcje jest siedziba OSP w Siennicy. Stan techniczny obiektu powoduje jednak, iż działania na rzecz społeczności lokalnej są tam realizowane w ograniczonym zakresie.
4. Cel realizacji projektu:	Celem projektu jest kompleksowa rewitalizacja społeczno- gospodarcza obszaru miejscowości Siennica poprzez budowę infrastruktury umożliwiającej aktywizację i integrację społeczną. Realizacja projektu dzięki planowanym działaniom rewitalizacyjnym wpłynie także na ochronę środowiska.
5. Nazwa i adres (z nr tel.) głównego realizatora projektu (beneficjenta)	Ochotnicza Straż Pożarna w Siennicy ul. Strażacka 2 05-332 Siennica
6. Inne podmioty uczestniczące w realizacji projektu (jeśli istnieją)	Nie dotyczy
7. Przewidywany zakres projektu	Projekt dotyczy kompleksowej termomodernizacji budynku OSP remont pomieszczeń budynku i doposażenie ich w niezbędny sprzęt (RTV, AGD, sanitarny, biurowy, meble) celem poprawy jakości infrastruktury aktywizacji społecznej, utwardzenie placu wokół budynku remizy, montaż urządzeń siłowni zewnętrznej i placu zabaw, wyposażenie terenu w małą architekturę.
8. Przewidywany, szacunkowy koszt realizacji projektu w latach 2016 –	350 000,00 zł

2026		
9. Finansowanie projektu	Źródło finansowania	Kwota
	Wkład własny Inwestora	280 000,00zł
	Planowana wysokość pozyskanych środków zewnętrznych (RPO WM 2014-2020, ew. budżet państwa)	70 000zł
10. Posiadane zezwolenia niezbędne do realizacji projektu	W trakcie procedury uzgodnień zezwoleń	
11. Wskaźniki	Projekt pozwoli na 100% redukcji emisji CO₂ do powietrza z systemu centralnego ogrzewania, zaktywizowanie i integrację lokalnej społeczności. Liczba obiektów udostępnionych dla mieszkańców obszarów rewitalizowanych – 1 Monitorowanie i ocena rezultatów prowadzona będzie zgodnie z systemem monitoringu i oceny Programu Rewitalizacji Gminy Siennica na lata 2016-2023.	

12. Mechanizmy zapewnienia komplementarności

Program Rewitalizacji Gminy Siennica jest komplementarny pod względem przestrzennym, problemowym, proceduralno-instytucjonalnym, międzyokresowym i źródeł finansowania. *Wymiary komplementarności rozpatrywane w dokumencie wynikają z zapisów „Wytocznych w zakresie rewitalizacji w programach operacyjnych na lata 2014 - 2020”.* Ich szczegółowy opis dla Programu Rewitalizacji w zakresie poszczególnych wymiarów przedstawiono poniżej:

Komplementarność przestrzenna – zachowana w wyniku koncentracji planowanych projektów i przedsięwzięć na wyznaczonym obszarze rewitalizacji. Projekty rewitalizacyjne z listy podstawowej oraz przedsięwzięcia uzupełniające obejmują swym zasięgiem cały obszar rewitalizacji. Projekty dotyczące przedsięwzięć infrastrukturalnych, gospodarczych, przestrzenno-funkcjonalnych, technicznych, środowiskowych to inwestycje planowane na obszarze rewitalizacji. Celem ich realizacji jest przywrócenie lub nadanie nowych funkcji zdegradowanym przestrzeniom, a także rozbudowa niezbędnej, brakującej infrastruktury technicznej oraz społecznej.

Projekty o charakterze społecznym, realizowane będą w obrębie stref rewitalizowanych, jednakże ich oddziaływanie może wychodzić poza obszar rewitalizacji, wspierając zrównoważony rozwój całego obszaru Gminy Siennica. Zasięg przestrzenny projektów „miękkich” (społecznych), jak i pozostałych o charakterze przestrzenno-funkcjonalnym, środowiskowym, technicznym czy gospodarczym pokrywają się przestrzennie i odnoszą się do kompleksowej rewitalizacji społeczno-gospodarczej całego obszaru rewitalizacji.

Takie podejście pozwoli na efektywnie oddziaływanie na cały obszar rewitalizowany, a nie punktowo, w wybranych miejscach. Poszczególne projekty rewitalizacyjne wzajemnie się dopełniają przestrzennie i zachodzi pomiędzy nimi efekt synergii.

Komplementarność problemowa – Program Rewitalizacji obejmuje wszystkie sfery działań rewitalizacyjnych ujęte w projektach rewitalizacyjnych, takie jak sfera społeczna, gospodarcza, przestrzenno-funkcjonalna, techniczna i środowiskowa. Rewitalizacja odnosi do wszystkich z wymienionych sfer i dzięki temu prowadzi do skutecznej i kompleksowej

rewitalizacji społeczno-gospodarczej, wyznaczonego w Programie, obszaru rewitalizacji. Wszystkie przedsięwzięcia wzajemnie się uzupełniają i łącznie oddziałują na obszar we wszystkich aspektach rewitalizacji, a także są odzwierciedleniem określonych celów rewitalizacji i kierunków działań wynikających ze zdiagnozowanych problemów. Podejście takie ogranicza niebezpieczeństwo fragmentacji działań.

Komplementarność proceduralno-instytucjonalna – zaprojektowano system zarządzania programem rewitalizacji, który pozwala na uczestnictwo w procesie rewitalizacji różnych instytucji, ich współdziałanie. W tym celu opracowano gminne procedury dotyczące sposobu zarządzania, wdrażania, komunikacji i monitorowania realizacji Programu.

Komplementarność międzyokresowa - zachowana dzięki integracji działań już realizowanych na terenie gminy opisanych w Wieloletniej Prognozie Finansowej Gminy Siennica na lata 2016-2024 (Uchwała **XI.0007.92.2015** Rady Gminy Siennica z dnia 29 grudnia 2015 r.) z przedsięwzięciami zaproponowanymi w Programie Rewitalizacji. Projekty rewitalizacyjne nie kolidują z przedsięwzięciami zawartymi w WPF.

Komplementarność źródeł finansowania - zachowana we wszystkich projektach ujętych w Programie. W kontekście polityki spójności na lata 2014-2020 projekty opierają się na uzupełnianiu i łączeniu wsparcia ze środków EFRR, EFS i FS z jednoczesnym wykluczeniem ryzyka podwójnego dofinansowania. Projekty zakładają różne źródła finansowania, w tym środki własne Gminy. Przy planowaniu finansowania brano pod uwagę możliwość korzystania ze środków polityk i instrumentów krajowych oraz ze środków prywatnych. Wszystkie źródła finansowania wzajemnie się uzupełniają celem uzyskania korzystnych efektów rewitalizacji. Wskazanie źródeł finansowania i szacunkowa wielkość została przedstawiona w podrozdziale przedstawiającym szacunkowe ramy finansowe Programu Rewitalizacji wraz ze wskazaniem środków finansowych ze źródeł publicznych i prywatnych.

Zachowanie komplementarności projektów rewitalizacyjnych w różnych wymiarach jest koniecznym wymogiem dla wspierania projektów w ramach RPO WM.

Projekty realizowane w poprzedniej perspektywie finansowej, komplementarne do zadań zaplanowanych w Programie Rewitalizacji Gminy Siennica na lata 2016-2023.

1. Budowa chodników przy ulicy Kołbielskiej w centrum miejscowości Siennica,
2. Budowa systemów do pozyskiwania energii z odnawialnych źródeł na terenie Gminy Siennica,
3. Poprawa jakości życia mieszkańców wsi Grzebowilk i Dąbrowa poprzez budowę stawów rekreacyjnych oraz utworzenie miejsca spotkań,
4. Rewitalizacja parku oraz budowa chodników sposobem na podniesienie jakości życia mieszkańców i gości wsi Siennica i Starogród,
5. Projekt pn. „Wyrównanie szans edukacyjnych uczniów poprzez dodatkowe zajęcia rozwijające kompetencje kluczowe – „Moja przyszłość”,
6. Projekt Zagraniczna mobilność kadry edukacji szkolnej konkurs Erasmus + 2014 pt: "Kompetencje kluczowe w nauczaniu szkolnym".

13. Indykatywne ramy finansowe

Lp.	Nazwa zadania	Koszty w latach 2016-2023			
		Razem	Środki własne	Środki zewnętrzne (środki UE, środki budżetu państwa)	Inne
1	Akademia rodziny	80000,00	4000,00	76000,00	0,00
2	Wsparcie dla integracji międzypokoleniowej	50000,00	50000,00	0,00	0,00
3	Kształcenie oraz doskonalenie zawodowe osób dorosłych w Gminie Siennica	1500000,00	150000,00	1350000,00	0,00
4	Modernizacja kompleksu obiektów budowlanych Zespołu Szkół w Siennicy	5300000,00	1060000,00	4240000,00	0,00
5	Cegielnia Grzebowilk	807000,00	161400,00	645600,00	0,00
6	Modernizacja budynku OSP w Siennicy i zagospodarowanie najbliższego otoczenia	350000,00	70000,00	280000,00	0,00
7	Poprawa efektywności energetycznej Budynku Szkoły w Żakowie	1000000,00	200000,00	800000,00	0,00
8	Modernizacja stadionu sportowego w Siennicy	500000,00	100000,00	400000,00	0,00
9	Budowa siłowni zewnętrznej w Siennicy	90000,00	18000,00	72000,00	0,00

10	Remont kościoła parafialnego w Siennicy	3000000,00	600000,00	2400000,00	0,00
11	Remont kościoła parafialnego w Grzebowilku	3000000,00	600000,00	2400000,00	0,00

Harmonogram realizacji

Lp.	Nazwa zadania	Koszty w latach						
		2017	2018	2019	2020	2021	2022	2023
1	Akademia rodziny	0,00	40000,00	40000,00	0,00	0,00	0,00	0,00
2	Wsparcie dla integracji międzypokoleniowej	0,00	0,00	25000,00	25000,00	0,00	0,00	0,00
3	Kształcenie oraz doskonalenie zawodowe osób dorosłych w Gminie Siennica	0,00	0,00	0,00	0,00	50000,00	50000,00	50000,00
4	Modernizacja kompleksu obiektów budowlanych Zespołu Szkół w Siennicy	0,00	0,00	2300000,00	3000000,00	0,00	0,00	0,00
5	Cegielnia Grzebowilk	0,00	0,00	807000,00	0,00	0,00	0,00	0,00
6	Modernizacja budynku OSP w Siennicy i zagospodarowanie	0,00	0,00	0,00	350000,00	0,00	0,00	0,00

	najbliższego otoczenia							
7	Poprawa efektywności energetycznej Budynku Szkoły w Żakowie	0,00	0,00	1000000,00	0,00	0,00	0,00	0,00
8	Modernizacja stadionu sportowego w Siennicy	0,00	0,00	0,00	0,00	500000,00	0,00	0,00
9	Budowa siłowni zewnętrznej w Siennicy	0,00	0,00	0,00	0,00	90000,00	0,00	0,00
10	Remont kościoła parafialnego w Siennicy	0,00	0,00	0,00	3000000,00	0,00	0,00	0,00
11	Remont kościoła parafialnego w Grzebowilku	0,00	3000000,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00

14. Zarządzanie Programem Rewitalizacji

Program Rewitalizacji dla Gminy Siennica wymaga odpowiedniego systemu zarządzania, ze względu na swoją złożoność. Konieczne jest odpowiednie przygotowanie informacyjne i wspomaganie aktywnej partycypacji wszystkich interesariuszy procesu rewitalizacji. Program Rewitalizacji jest narzędziem niezbędnym do rozwoju społeczno-gospodarczego gminy. Aby realizacja Programu Rewitalizacji przyniosła oczekiwane efekty w zakresie rozwoju społeczno-gospodarczego Gminy potrzebne jest sukcesywne wdrażanie wyznaczonych przedsięwzięć i stały monitoring ich realizacji. Właściwa realizacja Programu wymaga współpracy instytucji publicznych, organizacji pozarządowych, inwestorów oraz mieszkańców Gminy Siennica.

Za realizację Programu Rewitalizacji dla Gminy Siennica odpowiedzialny jest Wójt Gminy Siennica. Organem wspomagającym Wójta i odpowiedzialnym za wdrażanie i realizację Programu będzie Zespół ds. rewitalizacji powołany przez Wójta w składzie:

- Zastępca Wójta Gminy Siennica – Przewodniczący Zespołu ds. Rewitalizacji (1 os.),
- Przewodniczący Rady Gminy – Wiceprzewodniczący Zespołu ds. Rewitalizacji (1 os.),
- Inspektor ds. księgowości budżetowej – obsługa jednostek organizacyjnych i rozliczania dotacji – Członek Zespołu (1 os.),
- Inspektor ds. inwestycji i rozwoju gminy – Członek Zespołu (1 os.),
- Inspektor ds. planowania przestrzennego i gospodarki gruntami – Członek Zespołu (1 os.),
- Inspektor ds. ochrony środowiska – Członek Zespołu (1 os.).

Do zadań Zespołu należy w szczególności:

1. Analizowanie potrzeb i określanie kierunków działań w ramach zdefiniowanych projektów wraz z wyznaczaniem działań priorytetowych;
2. Zbieranie propozycji i proponowanie możliwych do zastosowania rozwiązań w ramach projektów;
3. Koordynowanie prac w ramach projektów pomiędzy gminnymi jednostkami organizacyjnymi i innymi podmiotami zaangażowanymi w realizację projektów;
4. Monitorowanie postępów w realizacji Programu i dokonywanie okresowych ocen postępu realizacji projektów;

5. Sporządzanie raportów z realizacji projektów;
6. Opiniowanie planu pracy dla aktualnych faz projektów;
7. Weryfikacja zgodności realizowanych zadań z przyjętymi wcześniej celami i utrzymaniem założonych ram: zakresu, kosztów i terminów;
8. Aktualizacja danych dotyczących sytuacji kryzysowych w gminie;
9. Współpraca ze wszystkimi interesariuszami Programu Rewitalizacji.

Zespół ds. rewitalizacji będzie również odpowiedzialny za aktywną partycypację społeczną w sprawach dotyczących aktualizacji programu oraz działania służące promowaniu poszczególnych projektów. Celem dialogu społecznego jest poznanie aktualnych potrzeb lokalnej społeczności, aby możliwie w najbardziej efektywny sposób realizować Program.

Do zadań Zespołu będzie należało organizowanie okresowych spotkań sprawozdawczych i podsumowujących realizację Programu. Spotkania będą także forum prezentacji działań rewitalizacyjnych zaplanowanych na kolejne lata.

Szczegółowe zasady powołania i działania Zespołu ds. rewitalizacji zostaną określone na drodze Zarządzenia Wójta niezwłocznie po uchwaleniu Programu Rewitalizacji dla Gminy Siennica. Siedzibą Zespołu będzie Urząd Gminy w Siennicy.

15. Mechanizmy włączenia mieszkańców, przedsiębiorców i innych podmiotów i grup aktywnych w proces rewitalizacji

Program Rewitalizacji dla Gminy Siennica został opracowany dla wyznaczonego na etapie diagnozy obszaru rewitalizacji. Program został sporządzony zgodnie z zasadami i regułami określonymi w „Wytocznych w zakresie rewitalizacji w programach operacyjnych na lata 2014 – 2020” oraz w zgodzie z „Instrukcją dotyczącą przygotowania projektów rewitalizacyjnych w ramach Regionalnego Programu Operacyjnego dla Województwa Mazowieckiego na lata 2014-2020 oraz preferencji dla projektów mających na celu przywrócenie ładu przestrzennego”. Obydwa dokumenty określają mechanizmy włączenia interesariuszy rewitalizacji w proces rewitalizacji jako jeden z elementów programu rewitalizacji, w tym Programu Rewitalizacji.

We wdrażanie Programu Rewitalizacji Gminy Siennica na lata 2016-2023 będą zaangażowane następujące podmioty:

- Urząd Gminy w Siennicy,
- Jednostki organizacyjne Urzędu Gminy w Siennicy;
- Mieszkańcy obszarów rewitalizacji;
- Przedsiębiorcy prowadzący działalność gospodarczą w granicach obszarów rewitalizacji;
- Jednostki organizacyjne pomocy społecznej;
- Organizacje pozarządowe oraz inne podmioty prowadzące działalność o charakterze społecznym;
- Instytucje kultury;
- Inne podmioty zainteresowane procesem rewitalizacji.

Zasadą komunikacji społecznej w ramach Programu powinna być **dwukierunkowość**. Działaniom informacyjno-promocyjnym i edukacyjnym służącym nagłaśnianiu działań prowadzonych w ramach Programu powinny towarzyszyć działania służące gromadzeniu opinii mieszkańców. Zasada dwukierunkowości powinna być obecna na etapach planowania, wdrażania, monitoringu i ewaluacji działań podejmowanych w ramach Programu. Istotne jest skuteczne zaproszenie mieszkańców w proces rewitalizacji, tak żeby poczuli potrzebę aktywnego uczestnictwa w procesie rewitalizacji. W tym celu powinno się przewidzieć szerokie spektrum działań komunikacyjnych, obejmujących bezpośrednią komunikację.

Jednym z narzędzi komunikacji może być podstrona internetowa poświęcona tematyce rewitalizacji. Aby pełniła ona skutecznie swoją rolę komunikacyjną konieczne jest jej częste aktualizowanie.

Konieczne jest także stworzenie narzędzi pozwalających mieszkańcom na komunikowanie się z Zespołem ds. rewitalizacji m. in. poprzez internetowy formularz zgłaszania uwag lub skrzynkę służącą zgłaszaniu uwag w wersji papierowej.

W ramach komunikacji realizowane będą także działania edukacyjne w szkołach czy domach kultury. Ich celem jest lepsze zrozumienie celów prowadzonych działań, aktywizowanie lokalnych społeczności, zbieranie informacji o problemach i pomysłów na działania realizujące cele gminnego Programu Rewitalizacji.

W celu informowania o planach i efektach realizacji Programu wprowadzany będzie szeroki zakres działań partycypacyjnych. Wśród nich wymienić należy możliwość zgłaszania problemów, pomysłów na projekty, konsultowania założeń Programu, proponowanych projektów lub, na późniejszym etapie, zmian w Programie.

W celu włączenia mieszkańców, przedsiębiorców oraz innych podmiotów i grup aktywnych na terenie gminy w proces rewitalizacji przeprowadzono konsultacje społeczne dotyczące wyznaczenia obszaru zdegradowanego i obszarów rewitalizacji.

Łącznie odbyło się 1 spotkanie konsultacyjne połączone z debatą, objęło ono konsultacje społeczne podczas Rady Gminy, które dotyczyły wyznaczenia obszaru zdegradowanego i obszaru rewitalizacji. W spotkaniu konsultacyjnym brali udział radni Gminy oraz mieszkańcy obszarów wyznaczonych do objęcia rewitalizacją.

Kolejne konsultacje społeczne rozpoczęły się od 19.10. 2016 i zostały zakończone w dniu 19.12.2016 r. W konsultacjach brali udział mieszkańcy Gminy Siennica, a w ich drugim etapie mieszkańcy obszarów wyznaczonych do objęcia rewitalizacją.

Przeprowadzono również badanie ankietowe dotyczące obszarów problemowych. Ankieta była dostępna w formie elektronicznej na stronie internetowej Gminy Siennica i w wersji papierowej dostępnej w Urzędzie Gminy.

Zapewnione zostanie również włączenie interesariuszy w proces zarządzania programem rewitalizacji poprzez określenie sposobu współpracy z Zespołem ds. rewitalizacji, co zostało opisane w podrozdziale „Opis struktury zarządzania realizacją gminnego programu rewitalizacji.”

16. System realizacji programu rewitalizacji

Proces wdrażania Programu Rewitalizacji ze względu na złożoność przedsięwzięcia wymaga odpowiedniego przygotowania zakresie informacji, a także zapewnienia stałej komunikacji ze wszystkimi zainteresowanymi stronami. Opracowanie programu rewitalizacji stanowi element rozwoju jednostki samorządu terytorialnego, jest to jednak tylko element planowania. Aby osiągnięte zostały zaplanowane w Programie efekty konieczne jest jego skuteczne wdrażanie, okresowe badanie skuteczności podejmowanych działań, monitorowanie realizacji działań rewitalizacyjnych. Właściwy proces wdrażania Programu Rewitalizacji wymaga skoordynowania działań instytucji, organizacji i osób. Stąd konieczne jest określenie już na początku realizacji systemu wdrażania Programu. Przyjęcie oraz odpowiednie aktualizacje niniejszego dokumentu będą odbywać się w drodze Uchwały Rady Gminy.

Odpowiedzialność za realizację Programu Rewitalizacji ponosi Wójt Gminy Siennica. W prawidłowej realizacji zaplanowanych projektów wspomagać Wójta będą członkowie zespołu ds. rewitalizacji.

Zespół ds. rewitalizacji odpowiedzialny będzie za:

- koordynację wdrażania Programu Rewitalizacji na wyznaczonych obszarach,
- współdziałanie z partnerami społecznymi,
- aktualizację programu (włączenie nowych wniosków, korygowanie granic, weryfikacja planów działań),
- uzupełnianie i aktualizację danych w oparciu o dostępne dane,
- organizację systemu monitorowania,
- informowanie opinii publicznej o przebiegu prac rewitalizacyjnych,
- prowadzenie działań informacyjno-promocyjnych,
- poszukiwanie nowych źródeł finansowania zaplanowanych działań.

Zespół będzie także odpowiedzialny za udostępnianie informacji, organizowanie spotkań i konsultacji mających na celu upowszechnianie informacji tak o Programie Rewitalizacji jak i o poszczególnych projektach realizowanych w ramach tego Programu. Istotne jest także inicjowanie i zarządzanie przez Zespół ds. rewitalizacji dialogiem społecznym w zakresie potrzeb oraz konieczności aktualizacji Programu Rewitalizacji.

17. System monitoringu

Integralnym elementem Programu Rewitalizacji będzie systematycznie prowadzony monitoring. Celem monitorowania procesów rewitalizacyjnych jest okresowa ocena postępów prowadzonych działań oraz weryfikacja harmonogramu i kierunków zmian, do których proces ten zmierza. Monitoring gwarantuje zgodność realizacji przedsięwzięć z przyjętymi celami i założeniami. System monitoringu jest także narzędziem wewnętrznej kontroli. Możliwa jest dzięki temu ocena skuteczności i terminowości realizacji poszczególnych działań, a także sprawdzenie stopnia osiągnięcia założonych celów i wskaźników na zakończenie procesu rewitalizacji w zakresie określonym w Programie.

Wskaźniki wykorzystane w celu monitorowania procesu rewitalizacji powinny spełniać następujące warunki:

Trafności – czyli dostosowanie wskaźnika do charakteru przedsięwzięcia i oczekiwanych rezultatów jego realizacji;

Mierzalności – powinny być wyrażone w wartościach liczbowych, umożliwiając ich weryfikację;

Wiarygodności – czyli takie zdefiniowanie wskaźnika, które nie powoduje trudności z jego weryfikacją;

Dostępności – powinny być łatwe do wygenerowania.

Program Rewitalizacji będzie monitorowany na podstawie poniższych wskaźników co do zasady raz do roku przez Zespół ds. Rewitalizacji. Zespół będzie odpowiedzialny za przygotowanie rocznego sprawozdania z monitoringu programu.

Wskaźniki realizacji

Cel	Wskaźniki	Sposób/źródło monitorowania
Zahamowanie negatywnych tendencji społecznych: bezrobocia, ubóstwa, przestępczości	Wskaźnik rezultatu Liczba rodzin korzystających ze świadczeń pieniężnych pomocy społecznej na obszarze rewitalizowanym	Dane Urzędu Gminy Siennica Dane GOPS

	Wartość bazowa: 60 rodzin	Wartość docelowa: - spadek o 5%	
	Wskaźnik rezultatu Liczba przestępstw na 1000 mieszkańców		Dane Komendy Powiatowej Policji w Mińsku Mazowieckim
	Wartość bazowa: 36,60	Wartość docelowa: Spadek do średniej dla gminy – 15,44	

Cel	Wskaźniki		Sposób/źródło monitorowania
Ochrona środowiska naturalnego i kulturowego oraz wykorzystanie walorów obszarów rewitalizowanych na cele społeczne	Wskaźnik rezultatu Ograniczenie zanieczyszczeń powietrza		Dane Urzędu Gminy Siennica Dane WIOŚ
	Wartość bazowa: Przekroczenie norm benzoaspirenu	Wartość docelowa: Spadek przekroczeń benzoaspirenu	

Cel	Wskaźniki		Sposób/źródło monitorowania
Zapewnienie mieszkańcom dostępu do infrastruktury społecznej o wysokim standardzie	Wskaźnik rezultatu Liczba obiektów zdegradowanych		Dane Urzędu Gminy Siennica
	Wartość bazowa: 7	Wartość docelowa: Spadek o 20%	

Cel	Wskaźniki		Sposób/źródło monitorowania
Wsparcie tworzenia społeczeństwa obywatelskiego i integracji społecznej	Wskaźnik rezultatu Wzrost poziomu integracji grup de faworyzowanych - liczba rodzin otrzymujących zasiłek rodzinny		Dane Urzędu Gminy Siennica
	Wartość bazowa: 50	Wartość docelowa: Spadek o 20%	Dane Urzędu Gminy Siennica

Monitoring prowadzony będzie na trzech poziomach:

- całego PR (ewaluacje etapowe co roku),
- poszczególnych obszarów koncentracji działań (monitoring ciągły, ewaluacje co roku),
- poszczególnych projektów (monitoring ciągły, ewaluacje nie rzadziej niż raz do roku, zalecane częstsze oceny w zależności od charakteru i zakresu projektów).

Ocena postępu działań rewitalizacyjnych w obszarze Programu oparta będzie na systemie wskaźników, przy czym wskaźnikowane będą produkty, i rezultaty, a dla całego Programu Aby wskaźniki te były miarodajne określono dane bazowe (wyjściowe), zawarte w analizie stanu istniejącego dla danego projektu.

Monitoring prowadzić będzie zespół ds. Rewitalizacji, który na podstawie zebranych sprawozdań cząstkowych sporządzi sprawozdanie z realizacji Programu Rewitalizacji wraz jego oceną. Sprawozdania z realizacji Programu będą opracowywane co (rok) w terminach ustalonych w wewnętrznych regulacjach Urzędu Gminy Siennica. Program aktualizowany będzie w okresach pięcioletnich.

PRZEWODNICZĄCY
RADY GMINY
Zenon Jurkowski